

ἐπιζῶσι δ' ἴναι ἐ πῶθησι μὲν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ὥσει, καὶ πρὸς Διοσκουρίδης, ἰπτά κ' ἑταίρηται λίγων ἰσορῆται αὐτάς. Defecit quoque Semen prolificum, ajuntque nonnulli, qui copiosius biberint, omnino steriles evadere. Nec desunt qui ad eam portionem certum dierum numerum præfiniant, nempe septem & triginta, quemadmodum refert Dioscorides. Notandum quod in Græcis codicibus ἀγόνος legitur, quod viri docti interpretantur, impotentes facere ipsos viros; sterilitas enim inquit defectus est fœminarum, quas ἀτόκος perpetuo vocat Dioscorides dum ipsis notam sterilitatis inurit; quemadmodum ἀτόκος medicamenta omnia illa dicuntur, quæ vim concipiendi adimunt. E diverso verò solet eos viros vocare ἀγόνος, qui prolifico semine sunt destituti, aut illud adeo frigidum, languidum, inefficaxque habent, ut ex eo nentiquam animal gigni possit. Quorum opinionem, probò maxime cum eam probet Plinius. Illud tantum notabimus, apud Theophrastum vocem ἀγόνος non de animali solum, sed etiam de fructu, ipsaque aqua ad generandum minus idonea usurpari, uti lib. ij. & iv. hist. Eundem etiam cum periclymeni semen ἀγόνος scribit; de mari loqui quod extra dubium non omnino ponendum. Nam hemionii semen ἀγόνος dicit, quod Dioscorides ἀτόκος ἴναι tradit. Sed de eo infra: Ex Dioscoride porro & Galeno ἑταίρηται ἰπτά restitimus. Et hæc per transfennam, ut dici solet. Obficiet quis, vocem clymenum servandam esse, quod Plinius eadem de clymeno tradat. lib. xxv. cap. vii. Clymenos, inquit, à rege herba appellata est, hederæ foliis, ramosa, caule inani, articulis præcinctâ, odore gravi, & semine hederæ, sylvestribus & montosis nascens. Quibus morbis pota medetur, dicemus. Sed hic indicandum est, dum medetur, sterilitatem potu etiam viris fieri. Græci plantagini similem esse dixerunt, caule quadrato, folliculis cum semine inter se implexis, veluti in polyporum cirris. Huic objectioni facile occurritur. Confundit enim Plinius clymenum cum periclymeno, Græci omnes periclymenon foliis hederæ describunt, clymenum plantagini. Et quam parum memor eorum sit Plinius, quæ ante dixit, ex hoc loco perspicuum fit, cum uno quasi habitu, clymenum folia habere ait hederæ & plantagini. Periclymenum hederaceis constare foliis, non tantum Dioscorides, sed Nicandri testatur scholiastes, ad hunc versum φύλλατι κισσόντα. (de Aristolochia loquitur) ἀεικλυμένιο φέρουσα. Interpres Græcus, καὶ τὸ ἀεικλυμένιο δὲ τὰ φύλλα αἷς ἴφην ὁμοία τῶ κισσῷ, &c. Sed instabit quis: Clymenum apud Theophrastum legi, & apud Oribasium reperiri. ἀεικλυμένιο, οἱ δὲ σπλήνιοι, οἱ δὲ κλύδροι. Idem & Aucuarum testatur auctor, οἱ δὲ αἰγίνιοι, οἱ δὲ κλύδροι, οἱ δὲ κάρπαθοι, οἱ δὲ σπλήνιοι: aliqui æginen, alii clymenon, alii carpathum, alii splenium. Proinde nihil mutandum. Quod non solum hoc capite, sed etiam capite ix. κλύδροι legatur, & ut alibi dictum, antiquissimi Græci alii atque alii quam recentiores sint usi nominibus. Περικλυμένιο, rectius ἀεικλυμένιο seu ἀεικλυμένιο diceretur, quod arboribus aliisque rebus se circumflectat, ac circumvolvat, quod Dioscorides, & ipsa experientia testatur. Nihil tamen mutare audeo, quod constanter apud omnes auctores legatur ἀεικλυμένιο. Fortasse antiquissimi Græci ἀεικλυμένιο dixerunt quod recentiores ob vocis κλυμένιο herbe vicinitatem in ἀεικλυμένιο mutarunt. Sed hoc non constat. Latini sylvæ matrem vocarunt. Scribonius Largus de compos. med. cap. 129. Hederæ nigra baccati po duum. ἀεικλυμένιο, quam sylvæ matrem vocamus, po viciotiat, galbani, &c. Officinæ matrisylvam nuncupant, Græci barbari μαρτυροῦσι pro μαρτυροῦσι si non corruptus codex: Myrepsi sect, 3. de unguent 46. καρδιοβοτάνη, μαρτυροῦσι καρδιοβοτάνη, matrisylvæ, herba moschata. Vulgo caprifolium vocatur, quod extremi flexus sint capreolati. Belgæ tamen geyten blat vocant, quasi hircum oleret vel hirco quid simile haberet. Hodie Græcis, ut audio, ἀεικλυμένιο vocatur, quod periplocæ sit genus, vel huic congener. Doctiss. Gaza volucrum vertit, Credo quod Aucuarum auctor, ἀεικλυμένιο πόλιον Ἀφροδίτης. Αἰγύπτιοι τῶν Ῥωμαίων αἰκλυμένιο μάλιστα. Prophetæ posium Veneris, Ægyptii turnum, Romani volucrum majus. Notandum tamen, Gazam in libris de caus. iασόνη volucrum interpretari uti lib. ij. cap. xxv. Periclymeni notas nullas tradit Theophrastus. cap. x. tantum docuit, qua ratione, quibusque modis ab herbariis colligatur. Describitur à Dioscoride lib. iv. cap. xiv. Περικλυμένιο ἡμίσιοι ἐστὶ ἀπλῆς. ἴναι

(Oribasius καυλὸν ἔχων πτερόφυτον, ἢ φύλλα ὅσα ἐν ἀφροδίταις) ἐκ ἀφροδίταις φύλλα ἔχει. ἀεικλυμένιο ἴναι, ἀπλοῦς, κισσοειδῆ, & πτερόφυτον ὡς ἀπλοῦς, ἢ ὡς ἀπλοῦς κισσῷ πτερόφυτον. ἴναι λευκῆ, καυλὸς (κισσῷ vetus) ἰμφοῖς, ἀπλοῦς (in altero vox hæc deest) ὁμοίαι ἐπιπέδον (Oribasius: οἱοῖται ἐπιπέδον) τὰ φύλλα, σκληρὰ & δυσσπαστὰ ἐπὶ φύλλῳ, καρπὸς σκληρὸς ἢ δυσσπαστὸς. ῥίζα παχύτην, ἀεικλυμένιο (in altero codice, αἰτὶ παχύτην, κακράν, καὶ μακράν) quomodo etiam Oribasius, alii ex Crateva παχύτην, καὶ μακράν) φύεται ἐν ὄρεσιν (Alter ἐν καρπῶν, Plinius, & interpretes vulgo probant) ἢ φραγμοῖς. ἀεικλυμένιο δὲ πῶς πηλοῦσσι ἡμίσιοι. Id est. Periclymenon frutex est exiguus, ac simplex, habens (Oribasius, frutex parvus est, simplex caule quadrato, & per intervalla foliis circumdato albicantibus. Quod de caule scribitur, id ad clymeni historiam pertinere arbitror: hoc enim quadrato, ut supra dixi, caule describit Dioscorides. Sed, si diligentius animadvertatur, sunt quadrati periclymeni seu matrisylvæ cauliculi) ex intervallis foliola caulem amplectentia, subcandida, hederacea, ac inter ea nascens germina, in quibus semen hederæ, florem candidum, seu fabam, aliquantum rotundum, & quasi, in folium procumbentem (Oribasius, inter folia furculi exeunt, in quibus fructus est hederæ similis, qui quasi in folium procumbit, durus, qui difficulter avellitur) semen durum, & quod difficile evellatur, radicem crassam & rotundam (longam Oribasius.) Nascitur in arvis ac sepibus; convolvit verò se propinquis fruticibus. Plinius lib. xxvii. cap. xii. Periclymenon fruticat & ipsa ex intervallo duo folia habens, subcandida mollia, in cacumine autem semen inter folia durum & quod difficile evellatur, nascitur in arvis & sepibus convolvens se admiculis quibuscumque. His in verbis duo observanda, ac primum quod Oribasii lectionem sequatur Plinius, ubi de semine agit; alterum quod duo inquit esse foliola; quasi legerit, quod & ipsa videtur probare autopsia, φύλλα ἑνὸς. Botanici omnes caprifolium sive matrisylvam pro periclymeno agnoscunt, ac unum illud quod de radicibus objici posset facili negotio solvunt. Negare quis posset, inquit, caprifolium vulgare non esse Dioscorides, quod radix non sit rotunda & crassa. Respondetur, Dioscoridem non περικλυμένιο ῥίζαν id est orbiculatam, sed ἀεικλυμένιο rotundam, non angulosam dixisse, Adjiciunt apud Oribasium μακράν, id est longam, legi, corriguntque ex Crateva παχύτην & μακράν crassam esse & longam. Recentiores duo observant periclymeni genera perfoliatum, & non perfoliatum. Addit tertium Clariff. Clusius, humile, quod ad vacciniarum classem referre malo, allatum nobis ex Moscovia, etiam Norvegia; non perfoliatum sive Germanicum longis quadratis tenuibus, sed tamen lignosis, & in ramulos partitis, cauliculis, sursum repit proximis fruticibus aliisque rebus se circumvolvens, circa quæ ex intervallis folia bina, ut observavit Plinius, ex adverso posita, oblonga, mollia, dilute virentia, inferiore tamen parte magis incanescens. Flores in summis ramulis complures pariter emicant, oblongi, candidi, sublutei, odorati, interius cavi, una parte prominentiores, quæ consolidæ regiæ florem, aut pileolum referunt acutum. staminibus aliquot è medio exeuntibus: Succedunt racemi, seu bacca rubra, uvarum in modum compactæ, aro similes, at dulciores & præstantiores, in quibus semen duriusculum; radix lignosa, candida, & intra humum hinc inde repens, quæque facile novam promit radicem, quocumque loco plantata fuerit. Perfoliatum, sive Italicum lignosis quoque, & in longitudinem prorepentibus cauliculis Germanico omnino simile est. Conveniunt etiam folia, nisi quod ex adverso posita subinde uniantur, & circa ramulos præsertim fastigia ita coalescant ut acetabulorum profundiore speciem exhibeant, è quibus flosculi nascuntur superiores similes, breviores tamen ac paulo minores, ex purpura niveo candore nitentes, alicubi luteo aspersi, aut albi, aut subrufi, bacca sequuntur similes, sed diluiores.

Τὸ δὲ ἡμίσιο. Folium hemionii sterilitatem mulieribus adferre ait. Quaritur quænam sit planta, quam hemionii nomine describit. Hemionitum volunt esse magni nominis & auctoritatis viri; quod mihi non aridet, siquidem nemo veterum tradiderit hemonitum hemionium nuncupari ac steriles reddere mulieres. Græci asplenion hemionion vocari testantur, sterileque fieri ejus usu mulieres tradunt. Diosc. lib. iij. cap. cxi. Ἀσπληνιον, οἱ δὲ σκληροπύθρον, οἱ δὲ σπλήνιοι, οἱ δὲ ἡμίσιοι οἱ δὲ πτεροῦς (legend. οἱ δὲ πτεροῦς καυλῶσι — δὲ αἰκλυμένιο δὲ αἰκλυμένιο)

ὅτι ἀπὸ τοῦ ἵνα ἔχει ἐκ τῆς ἐξ ἑαυτῆς καὶ μετὰ ἡμῶν σπληνὸς ἀσπληνισμῶν. ἀσπληνὸς δὲ οὐκ ἔστι φασὶ δεινὴ ἀντὶν ὀφθαλμοῦν ἐν ἀπὸ τοῦ. *Asplenon, aliqui scolopendrium, alii splenium, alii hemionion, alii denique Pteryga vocant: Cæterum spem partus adimere creditur, tum per sese, tum etiam cum muli liene, amuleti instar adalligata. Verum in eum usum, tradunt nocte quapsam effodiendam. Hæc examinanda sunt, ac primum observandum, quod asplenon & hemionion Dioscoridi & Theophrasto idem sunt: Quod duobus hisce probatur rationibus, quod Dioscorides idem nomen obtinere scribat, & quod eandem obtinere facultates tradat. Differt tamen à Theophrasto Dioscorides, quod ille cum pelle & ungula muli præscribit. (malè Gaza σπέρματι. Nam in dubium merito vocari potest, an mulus semen habeat: saltem non generare extra controversiam est,) hic cum liene. Dicendum, asplenon sive hemionion tam cum liene, quam pellè & ungue muli exhibitum, steriles mulieres facere. Breviter & rectè Plinius lib. xxvi. r. cap. v. Non danda feminis, quoniam sterilitatem facit. Hemionii nomen huic non impositum à figura, nec à potestate, similive affectu, quam cum hemionitide habet; sed quod exhibitum cum muli liene, ungula, ac pelle steriles reddat mulieres, uti sunt muli, mulæque: vel nomen illud accepit, quod muli hac herba delectentur, ut tradit Theophrastus. Splenium dicitur quod longitudine & latitudine sua fasciolæ, & ut sic dicam, emplastelli formam habet, quamquam & splenium à splene dictum esse potest, hemionitis enim idcirco nomen splenii habet. Apulejus: *Herba splenii radicem pisatam, & in pulvorem mollissimum redactam vino leniore potui dato, sumptam rem experieris. Constat eam sic esse inventam. cum extra in sacrificia super eam essent projecta, ferunt adhaesisse lieni, eumque examinasse, propter hoc à quibusdam splenion vocatur. Item narrant quidam, sues qui radicem ejus ederint, sine splene proveniri. Vide infra historiam ex Vitruvio. Asplenon vocatur, ab usu quem lienosis, ut præceptor air, prætar, vel, quod magis arridet, pota lienem absumat. Dioscorides loco citato. ὁνόματι δὲ ἔχει τὴν φύλλα δασυζέδιοντι οὐν ἔχει καὶ πινόμενα ἐπὶ ἡμέρας καὶ σπληνὸν τήκειν. δεινὴ καὶ καταπολέσει καὶ τὸ σπληνὸν τῆς φύλλου λέγει οὐδὲ ὄνη. Vim hanc habet foliorum in aceto decoctum, ut per dies 40 potum lienem absumat, sed & foliis è vino tritis lienem illini oportet. Eadem de causa Myrepto sect. 8. de Orisatis 82. σπληνοδάπανοι herba lienem absumens dicitur. Cur scolopendrium dicatur, nomen pluribus exponam. Lego σπέρμα. Neophytus. σκολοπενδρίον, οἱ δὲ ἀσπληνῶν, οἱ δὲ ἀσπληνῶν, οἱ δὲ σπέρμα, οἱ δὲ ἡμιονῶν, οἱ δὲ ἀπύκρινον. Corrigitur πύκρινον, idque quod teucrium medeatur lieni. Lectio hæc habet faventem Apulejum. Græcis dicitur lonchitis, aliis hemionion, aliis scolopendrium, aliis phrygia, aliis phrygitis, aliis philtrodotes, aliis teucrion, propheta hæma gales. Aucuarium auctor οἱ δὲ λογγίτις, οἱ δὲ ἀπύκρινον, οἱ δὲ φρυγία, οἱ δὲ φρυγίτις. οἱ δὲ φιλοσοδοῦντις. ἀσπληνῶν ἀίμα γαλῆς, pro ἀπύκρινον, τεύκρινον restituit, ob causam quam dixi; cum tamen viris doctis aturias, quasi ἀπύκρινον dicatur, Atres id est cauda: Atres etiam noxa, vel dea scelerum vindex, cauda à foliis caudam imitantibus. ἀπύκρινον igitur quod folia, quæ caudam referunt, noxia sint generationi. Nobis ἀπύκρινον dicitur καὶ ἀπύκρινον καὶ ἐξοῖον, quod minime prosperæ felixque sit ejus usus. vel ab ἀπύκρινον, & ἐξοῖον, quod stranguriam, eisque qui urinam reddere nequeunt medeatur. Phrygia & phrygitis à regione & patria, philtrodotes à contrario dicitur, quod amori, id est generationi invida sit. Malunt alii, quod ad amorem conciliandum faciat; quod veterum nemo tradidit. Lonchitin dicta voluit, ab haste, ceu lanceæ forma, quam in planta hæc observare nequeo; nisi placeat singularia foliola lanceæ similia esse, quod τεύκρινον, triangula appareant. A semine enim triangulo lonchitin nomen habere Dioscorides tradit lib. III. cap. CLXI. τὸ σπέρμα ἢ ὁμοίον λογγί, τεύκρινον ἐν ἀσπληνῶν, ὅθεν ἀσπληνῶν ἡξιώθη. Semen involucris clausum, triangulum, lanceæ cuspidi simile, unde etiam planta sibi cognomen arrogavit. Nobis lonchitidos nomen impositum videtur, quod lonchitis sit altera & lienem absumat, foliaque similia habeat. Dioscorides capite sequenti λογγίτις ἐπιθεῖ. οἱ δὲ λογγίτις τεύκρινον, φύλλα ἀνίσει ἑμοια σκολοπενδρίον, τεύκρινον ἢ καὶ μεζόνια, καὶ μελλοῖν ἐχισμείνα. ὁνόματι δὲ ἔχει τεουμαπύκρινον, ἀφλύμαντον, τήκει δὲ (Lacuna ex veteri codice addit τὸ φύλλον) καὶ σπληνὸν, μετὰ ἐξοῖον πινόμενα, &c. Lonchitis altera, quam alii asperam dicunt, folia profert scolopendrii, sed asperiora, majoraque, ac**

multo magis divisa. Vim porro habet vulnerariam, inflammationesque arcet, lienem quoque pota ex aceto absumit. Lonchiton plenius descripsi ut ex eo quid legitimum hemionion sit quilibet cognoscat. Sed unde digressi fumus revertamur. Asplenium pteryga dici Dioscorides scripsit. Nomen illud impositum, quod cum filice aliquam habet similitudinem. Vulgo ceterach vocant. Quam vocem à pteryga manasse volunt, atque P. in C. sæpe mutari scribunt. Sic ex pteryga ceteracha, & corrupte ceterach. Theophrastus hemionion folia τῆς σκολοπενδρίου familia dicit, vulgo τῆς σκολοπενδρίου, id est scolopendrio, quod Gaza pessimè cervinæ linguæ vertit. Corrupta hæc lectio viro maximi nominis errandi dedit occasionem. Τῶ σκολοπενδρίου ἡμῶν non potest intelligi, nisi de vulgari nostro scolopendrio id est phyllitide. Ἡμῶν Theophrasti est ἡμῶν Dioscoridis, qui etiam ἡμῶν appellat. Hesychius, ἡμῶν πῶς ἴδω. Hæc Dioscoride auctore, folium emittit ὁμοίον δευχοῦντις μινουαῖς. simile dracunculi, curvata in cornua luna modo sinuatam. Per μινουαῖς intelligit corniculatum. Et sanè ex parte pediculi lunam in cornua curvatam refert, quod Græci propriè vocant μινουαῖς, id est luna corniculata figura. Si hemionitis folia habet scolopendrii (quod mortalium nemo tradidit) non id potest esse scolopendrium, cui folia sunt polypodii, vel filicis majoris. Erat igitur scolopendrium vulgare quod phyllitidis esse constat. Nihil tam simile quam folium phyllitidis, & hemionitis, nihil tam dissimile quam hemionitis, & scolopendrii Dioscoridis folium. — Theophrasti scolopendrium non est idem cum Dioscoridis scolopendrio, Asplenon nostras est scolopendrium quæ phyllitidis est. Hæc nihil ad lienem curandum conducit. Longe itaque distat scolopendrium Theophrasti à Dioscoridis scolopendrio. Nominis etiam ratio in utroque diversa. Dioscorideum scolopendrium à forma folii sic appellatum: φύλλα — ὁμοια. Multis nempe incisuris, veluti pedes scolopendræ referentibus, hinc & lonchitis etiam appellata. At scolopendrium Theophrasti, quæ est phyllitidis, quod contra morsus scolopendræ valeret, & aliorum ἐπιπύκρινον videtur nomen invenisse. Sanè phyllitidis, quæ est scolopendrium Theophrasti & nostras ἴσως ἰσχυροῦς πινόμενα ut vestis est Dioscorides, in his ἐπιπύκρινον etiam scolopendræ: sic splenium appellatum à curvata splene. Duo inquam probare conatur; quorum primum si falsum, falsum erit & primo quidem persuadere Lectori vult hemionion Theophrasti esse hemionitium Dioscoridis, secundo quod scolopendrium Theophrasti phyllitidis sit ejusdem. Utrumque falsissimum. Nemo unquam hemionitium hemionion vocari tradidit, nullus, ut dixi, generationem impedire memoriæ prodidit, nec ullus hæcenus repertus, qui scolopendrii folio esse scripsit, nec phyllitium Græcorum, quod sciam, quisquam scolopendrium vocari dixit. Pharmacopœis sic vocari notum. Sed hos in gravissimo versari errore, ostenderunt botanici recentiores Mathiolus, Dodonæus, Lobelius, Pena, alique his fere rationibus, quod folia ferat lonchitidi aspera, planè dissimilia, quæque nullo modo scolopendram referunt. Tum etiam quod non sunt in ambitum sparsa. Nec nomen accepit quod scolopendræ medeatur, hoc enim scripsisset Dioscorides. Non solent veteres à generali facultate speciale nomen imponere. Exempli gratia, dictamnum, quod sanat morsus omnes venenatos, nemo appellabit viperinam; nisi speciatim viperæ veneno resistat: idem de phyllitide dicendum, si speciatim scolopendræ noxas depelleret, quod veterum nemo tradidit. Non dubium quin phyllitidis recentiores scolopendriam vocarunt, quod parte posteriorè veluti vermiculos adherentes ostendant folia. Hos imaginari sunt scolopendram referre, & inde quidem nomen imposuere, quod hodie etiamnum sparsum. Decepit Doctiss. fortasse viros, quod Dioscorides Hemionitium foliis dracunculi describit, his verbis lib. III. cap. CLII. Ἡμῶντις, οἱ δὲ ἀσπληνῶν, φύλλον. ἀνίσει ὁμοίον δευχοῦντις, μινουαῖς, ἢ ζῆα δὲ ὑπερὶ πολλὰ λεωταῖ, ἔτε δὲ κωλῶν, ἔτε καρπῶν, ἔτε ἀπὸ φέροι. φέροι ἐν περὶ ἀπὸ τῶν πῶν. γαστρῶν ἢ ἢ πῶς ἐπιπύκρινον. Hemionitium sunt qui splenium vocant, folium emittit simile dracunculi curvata in cornua luna modo sinuatam. Radices subjacent multæ, eaque tenues: sed neque caulem, neque semen, neque florem profert. In saxosis locis hæc herbula nascitur, adstringente sapore prædita. Non comparat animali draconi hujus folia Dioscorides ut nonnulli demonstrare conantur, sed aro, quod supra δευχοῦντιον vocari diximus. Hemionitis est cujus figuram adposuimus. Phyllitidis, inquit Dodonæus, similis floret;

foret, nisi folia ejus inferiore sede latiora essent, & utrumque angulos haberent prominentiores, veluti ari, ac minoris dracunculi. Sunt enim inferius lata & semicirculi instar ferè dimidia ac dextoribus lunæ modo, excavata; reliqua parte angustiora sunt, & in acumen desinentia, anteriore etiam superficie levia ac viridia, à tergo quaedam vermiculorum specie ipsis quoque adherent, radices similiter, è pluribus tenuibus fibris commisse. Variat verò & quandoque hujus foliorum forma, inferiore sede, ac circa basin veluti apophyses utrimque habentium. In obscuris quibusdam urbis Romæ locis nascitur, (quod negare videntur adversariorum auctores.) Reperitur & in Britannia umbrosis, translata illinc tenella quandoque in Belgium, postquam adolevisset, phyllitidem angustis & oblongis foliis æmulari reperita est, foli anguli inferiores, paulo prominentiores nonnihil discriminis ostendere.

Hemionitis.

Hactenus Dodonæus. Nobis nec plantam videre, nec illud observare licuit. Hemionitis dicta videtur, non quod hanc muli vorant, nec quod steriles reddat comedentes, sed quod ipsa sterilis instar muli sit. Caret enim caule, flore, semine. Rectè itaque sterilis nuncupata. Asplenii nomen vel à facultate quod minuat lienem, vel à forma habet, quod ejus folia medicorum splenia, nimirum oblongas plagulas, figura imitentur. Sed prius magis placet. Hac eadem à figura officinæ phyllitidis pro asplenio, sive scolopendrio, doctiores pro hemionitide habuerunt; cum phyllitidis folia lapatho, hujus dracunculo sive aro similia sunt; phyllitis à Dioscorideo lib. III. cap. cxxxi. delineatur φύλλις φύλλα ἀνήσφι ὁμοία λαπίδα ἐπιμακίστρα ὁρῆ καὶ ἰνδελίστρα εἶ. ἢ ζῆρα, λεία οὐ τῶν ἱμακιστρῶν, οὐ τῶν ὀπιδῶν ὁρῆ, καὶ ἄλλῃ οὐκ ἔχοντε ἀπρητημένους, λιπτὲς φύεται οὐ κρηπίοις (παλισίοις Ald.) & ἰνδελίστρας γαστρῶν ἐρυφνῶν. ἔτι κωλὸν, ἔτι κρηπὸν, ἔτι ἀνθῶ φέρεται. Phyllitis folia promit rumicæ similia, sed oblongiora & magis virentia, sena, septenave, recta; quæque parte anteriore levia cernuntur, posteriore vero tenues quasi vermiculos amexos ostendunt. Nascitur in umbrosis locis ac viridariis, gustu acerbo. Neque verò caulem, neque semen, neque florem profert. Phyllitis id est foliosa dicitur, quod foliosus cespes appareat, ac folia tantum ferat. Caulis enim feminis & floris est expers. Officinæ scolopendrium perperam, & linguam cervinam à figura vocant. Phyllitis nulli non cognita. Adjiciam tantum per ætatem quandoque hujus folium in partes veluti lacinias quædam ita findi, ut ex uno folio alia exire, ac progigni videantur. Phyllitis hæc Hemionitidi satis similis, ut tamen hemionico non est scolopendrium Theophrasti, ac nec hemionitis ejusdem hemionion, ut vir-

longè doctissimi statuunt; sed, ut dixi, asplenion, quod ceterach vocant. Corruptus, ut dixi, Theophrasti codex. Lege σκολοπίδρα vel σκολοπίδρα. Nam id animalculi genus utroque modo apud Græcos effertur.

Phyllitis.

Dioscorides loco citato, φύλλα ἔχει σκολοπίδρα τῶν θηρίων ὁμοία, πλείονα, δὲ μίαν ῥίζην, ἀσπεχόμενα. φύεται οὐ τήχαις & πύργαις, τῆς δὲ κρηλάκων παλισίοις. ἀκωλῶν, ἀνάνθη, ἀκρηπῶν, ἐπιμακίστρα αἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ τῶν ἰνδελίστρα καὶ δασίαν, ἀνάνθη ἢ χλωρῶν. Foliis est scolopendræ animalis similibus, pluribus ab una radice sparsis in ambitum. Nascitur in petris, parietibusque confectis è calculis silicibusque, iisque opacis. Nec verò caulem, nec florem, nec semen habet, folia autem polypodii modo incisuris dividuntur, subter flavescencia hirsutaque superne vero viridia. Confert folia Dioscorides scolopendræ animalis. Si quis folia laciniata & incisa more polypodii, subter notulis rubris distincta, atque hirsuta, oblonga, flavescencia contulerit cum scolopendræ, insecti terrestris genus secundum, statim agnosceret quæ & quanta sit utriusque similitudo, quæ rebus diversi generis idem nomen sæpius indidit. Longa sunt folia, uti scolopendræ, ab imo ad summum æqualia, & ex inferiore parte, transversis flavescensibus lineis interfecta; quas venenatæ illæ bestiolæ serpentes, & in arcum dum serpunt sese circumagentes etiam ostendunt. radice numerosa, tenui, inquit Theophrastus, Dioscorides unam inquit radicem habet. Ergo diversum erit hemionion Theophrasti & Dioscoridis. Responsio perquam est facilis, unam radicem habet ex qua folia, & eam in multas tenues fibras dividit. Sanè radix ceterach ex multis tenuibus, inter se complicatis constat fibris, quæ parte suprema, ex qua folia, coalescunt. Montana & petrosa loca amare scribit Theophrastus Dioscorides φύεται οὐ τήχαις καὶ πύργαις, τῆς δὲ κρηλάκων παλισίοις. Legendum ex optimo codice cum Doctiff. Saraceno & Salmasio οὐ τήχαις καὶ πύργαις τῆς δὲ κρηλάκων. Nam vel inter saxa, vel in parietibus humidioribus, ex lapillis rotundioribus fluviatilibus coagmentatis, ferè asplenon reperitur. Cochlearæ, teste Festo, dicuntur lapide sex flumine rotundi, ad cochlearum similitudinem. In petrosis Dioscorides & Theophrastus reperiri afferunt, sed in parietum commissuris Dioscorides, in montosis Theophrastus: Utrumque confirmat experientia. In vetustis enim parietibus, rupibus, saxosis, opacis, umbrosis, montosis Gallia, Italia, Hispaniæ locis provenit, etiam nostro in horto.

Asplenium, sine Scolopendria.

In montosis nasci Apulejus testatur. Legunt, inquit, eam dum floret, maximèque ex Ciliciæ & Pisidiæ montibus laudant. Nec quod Dioscorides in parietibus, Theophrastus in montibus nasci tradat, inde diversa planta est statuenda, siquidem utramque verum esse potest. Quod verò in montosis reperiri non tradidit Dioscorides, id factum quod in petris murisque optimum esset. Solet Dioscorides loca describere in quibus præstantissimæ sunt plantæ, ubi copiosæ Theophrastus. Meminit aspleni sive hemionii Plinius lib. 27. cap. 5. ubi ait: *Asplenium sunt qui hemionion vocant, foliis trientalibus multis, radice limosa, cavernosa, sicut filicis, candida, hirsuta. Nec caulem, nec florem, nec semen habet. Nascitur in parietibus opacis, humidis; laudatissima in Creta. Trientalia folia, inquit. Triens apud Vitruvium accipitur pro tertia pedis parte. Unde trientalis materia dicitur, quæ est crassitudine quatuor unciarum, sive quatuor pollicum. Talia non habet asplenion, nisi integram intellexeris cum Plinio rachim. De hemionitide hæc intelligi nequeunt, quod hujus folia pedem superant. Asplenio folia sunt parva, longitudine palmi, utrimque profundis sectionibus alterno ordine incisa, interius mollia lanuginosaque,*

Κ Ε Φ. Κ.

De filice femina, & quid distet à mascula. De herba ab Indo quodam allata, qua, qui usi fuerint septuagies coire possent. Tum quæ aquæ sterilitatem, quæ sæcunditatem afferant, insaniamve. Deque mira natura vini regionum quarundam.

C A P. X X.

Η ἡ θηλυπτερίς χρησίμων πρὸς τὰς ἐλμινθας, τὰς παλαιὰς καὶ τὰς λεπτεῖς. πρὸς μὲν τὰς παλαιὰς, ἀσθενομένη μελίτι. πρὸς ἡ τὰς λεπτεῖς ἐν οἴνῳ γλυκεῖ μετ' ἀλφίτων δίδομένη. γυναικὶ ἡ * ἐγκύμων ἡ. εἰ μὴ γε δοθῆ, εἰ μὴ * ἐγκύμων, ἐκβάλλειν φασίν. εἰ μὴ δὲ μὴ, τὸ ὅλον ἀπικνον γίνεσθαι. Διαφέρει δὲ τῆς πτερίδος θηλυπτερίς. τῷ πλὴν μὲν φύλλον ἔχειν μονόκωλον, ῥίζαν ἡ μεγάλην καὶ μακρὰν καὶ μέλαιναν. τῶν μὲν ἔν αἰ διωάμεις πρὸς τὰς γενέσεις. θαυμασιωτάτη δὲ ἦν ὁ Ἴνδος εἶχεν. ἡ γὰρ † ἀψαμίνοις. πρὸς σπενγκαμένοις, ἀλλ' ἡ ἀλεψαμένοις ἐφάσαν αὐτὸ αἰδοῖον τείνεσθαι. πλὴν διωάμιν δὲ ἔτως ἰσχυρὰν

superius glabra ac virentia, quæ cum inarescunt complicantur, & in teretem figuram contracta, foris hirsuta scolopendrii familia apparent. Caulem, florem, femina non fert asplenion, uti rectè observarunt. Radix filicibus non est dissimilis. Hanc plantam asplenion sive scolopendrium Dioscoridis esse in dubium vocat nemo. Restat solvamus nodum, quod Galenus lib. 5. simpl. cap. 12. ubi de lienis agit obstructione, scribat, *σκολοπένδριον τε καὶ σπένδριον, καὶ τῆς δι' αὐτὸ δὴ τῆς πρὸς σπενκαμένοις ἀσπλίνης πύας, scolopendrium & scillam, & eam quæ id ipsum nomine representat, asplenos appellata.* In his verbis scolopendrium & asplenium non una eademque herba, sed duæ distinctæ sunt specie. Sed responderi solet, vocem *σκολοπένδριον* redundare, ac præter Galeni mentem accessisse, vel librariorum incuria, vel nimia scioli alicujus diligentia: vel, quod magis placet, dicendum, Galenum hemionitium intelligere scolopendrii nomine, quod ex cap. ij. lib. vi. 11. κατὰ τὴν πρὸς probatur, ubi ex Andromachi sententia, adversus lienosos medicamenta præscribit. *ἡμοιόποδος βοτάνης, ἢ οἱ μὲν ἀσπλίνης, οἱ δὲ σκολοπένδριον (vulgo σκολοπένδριον, quod absurdum, nihil habet quod scolopendram referat, scolopendrium vocatur quod ejus herba instar spleni medeatur. λέγεται. Hemionitidis herba quam quidam asplenon, quidam scolopendron (quod in dorso folii rubris maculis insigniatur, ut scolopendra insectum: unde etiam idem nomen phyllitidi datum) dicunt. Idem Galenus paulo infra μελέχης καρπῆ, βοτάνης ἀσπλίνης λεγόμενης σκολοπένδριον, ἡ ἡμοιόποδος ἀνά, &c.* Ex hoc alius oritur nodus, quam herbam intelligat Vitruvius lib. 1. cap. 14. ubi de flumine quodam Cretæ, quod est inter Gnoson & Cortynam, agit. *Dextra, inquit, & sinistra ejus fluminis pascuntur pecora; sed ex his quæ pascuntur proxime Gnoson, splenosa; quæ autem ex altera parte, proxima Cortynam, non habent apparentem splenem. Unde etiam medici quærentes de eadem re, invenyunt in his locis herbam quam pecora rodendo imminuunt lienos. Ita eam herbam colligendo curant lienosos hoc medicamento, quod etiam Cretenses asplenon vocitant. Docti Hemionitium intelligere Vitruvium existimant. De scolopendrio Dioscoridis, inquit, aspleno vix possunt intelligi, quod in illis locis nascitur, in quibus nulla pecora pasci queant, in mutis quippe & saxis ipsis. Sed & hemionitis in saxosis teste Dioscoride nascitur, nullius itaque ponderis illud argumentum. Hemionion, quod asplenon esse diximus, in montosis & saxosis nasci Theophrastus ait, experientia comprobatur. Hoc itaque asplenon Cretense, & fortean ab illa parte fluminis quæ proxima Cortynam erat montana fuere, in quibus nascebatur plurimum hemionionum, quod capræ & muli rodebant. Et quid impedit quo minus dicamus locum flumini proximum fuisse saxosum, in quo asplenium, reliquum verò solum pascendo pecori aptum. Huic opinioni quanquam faveat Apulejus, tamen lectoris judicio quæstionem totam relinquam, ac nihil decernam, maxime quod de pecore sit quæstio, & utraque planta tam scolopendrium, quam hemionitis lienem minuat.*

* Filix femina utilis contra vermes latos, melle subacta: & contra tenues in vino dulci cum farina hordeacea data. Si mulieribus gravidis detur, abortum facere: si cæteris, steriles in totum reddere ajunt. Differt femina filix à mascula: quod folium unico artu porrectum hæc habeat, & radicem crassam, & longam, & nigram. Harum igitur vires sterilitati addixisse natura putatur. Ad rem autem veneream, mirum in modum herba cum polenta. Quin etiam si mulieri detur, gravidis quidem abortum, simpliciter autem feminis sterilitatem facere dicitur. Differt femina filix à mascula, quod folium hæc habeat ex uno pediculo, sive cauliculo & radicem magnam & longam, & nigram. Horum quædam generationem promouent, quædam subibent.

polle-

είναι, ὡς θ' ὁποσάκις αὐτὸ βάλουντο, πλησιάζου. τὰς δὲ χρησιμοποιεῖν Φαίαι καὶ δώδεκα. αὐτὸν γὰρ λέγειν (καὶ γὰρ ἡ ἰαχυρὸς ἔστι μέγας) ὅτι ἐβδομηκοντά ποτε πλησιάσει. τὴν δὲ πρὸς αὐτῶν ἔσπεσματ' εἶναι κατὰ ἐράγγα. πλευτῶν δὲ εἰς αἶμα ἀγαθῶν. ἐπὶ δὲ (φοδρότερος ὁρμῶν τὰς γυναῖκας ὅταν χρησιμοποιεῖται τῶν φαρμάκων. αὕτη μὲν ἔν ἐπερ ἀληθῆς ὑπερβάλλουσα τις δυνάμις τῆ δὲ ὄλον εἶναι φύσεις πικρὰς τριάντας, αἱ ποῖσιν ὀρμητικώτερες, ἔκ' ἀποπν. ἐπεὶ καὶ ἐν πῖς τροφίμοις χυλοῖς ὀρμῶν ἔσας καὶ ἐν ὑγροῖς, καὶ ἐν ξηροῖς. ἐπὶ δὲ πρὸς τὰς ἀλλὰ δυνάμενα πάθη ποῖσιν. ἐνιαχῆ μὲν γὰρ φασι τὸ ὕδωρ παιδογόρον εἶναι γυναῖξιν ὡς περ' ἐν Θεσπίας, ἐνιαχῆ ἢ ἢ ἄγονον, ὡς ἐν Πύρα. τὸ γὰρ ἠπῶντο οἱ ἰατροί. ἐν Ἡρακλείᾳ δὲ ὡς φασι τῆς Ἀρκάδιαις οἶνός ἐστιν, ὃς τὰς μὲν ἀνδρας πνύουσι ἐξίσησι. τὰς δὲ γυναῖκας ἰ' ἀτεκνύσας ποῖσι. πάλιν δὲ ἐν Ἀχαίᾳ καὶ μάλιστα περὶ Καρυνίαν, ἀμπέλας π γένεσιν ἐστὶν ἀφ' ἧ οἶνός ἐξαιβλῆν ποῖσι τὰς γυναῖκας ἔσας καὶ αἱ κύνες φάγουσι τῶν βοτρύων, ἐξαιβλῆσι καὶ αὐτά. κατὰ δὲ τὴν γεῦσιν, ἔθ' ὁ βότρυς ὑδεμίαν αἰδοῖσιν ποῖσι ὡς τὰς ἀλλὰς ἔθ' ὁ οἶνός. ἐν Τροίζωια δὲ ὁ οἶνός ἀγόνος ποῖσι τὰς πνύουσας. ἐν Θάσῳ δὲ αὐτὴ πικρὰ ποῖσιν ὑπνωτικὸν οἶνον. ἐπερ' δὲ ὁ ἀρτυρῶν πνύων ὄντων πνύουσας. ἀλλὰ γὰρ αὐταὶ μὲν αἱ δυνάμεις πρὸς τὰ ζώματα καὶ ἐν πῖς ζωματικῶς.

pollebat, quam Indus attulerat. Non enim solum edentibus, sed etiam tangentibus tantum, genitalibus vim dixere vehementem adeo inspirare, ut quoties vellent coire possent. Et quidem, qui usi fuerunt, duodecies potuisse dixerunt. Indum autem ipsum, qui & magno, atque robusto corpore erat, septuagesies aliquando coivisse se factum esse. Verum emissionem seminis guttatim fuisse, demumque in sanguinem devenisse. Mulieris vero vehementius etiam citari libidinem, cum eo medicamine usæ fuerint, dicebatur. Hæc igitur vis, si vere narratur, mirifica est. Esse tamen quasdam, quæ impetum ad coitum vehementiorem excitent, haudquaquam ineptè putaveris. Nam & in alimentis ipsis tam siccis quam humidis, vires ejusmodi, atque etiam aliarum pleratumq; affectionum efficaces, manifeste sentimus. Aquam enim nonnunquam esse, quæ prolem mulieribus largiatur, affirmant: ut apud Thespias. Contra aliam apud Pyram esse, quæ sterilitatem eisdem inferre possit. Causam enim sterilitatis mulierum, loci illius talem medici reddiderunt: Apud Heracliam Arcadiæ, vinum, ut ferunt, fit, quod potum viros insanos, mulieres steriles reddit. In Achaia apud Caryniam maxime, vitis quoddam genus habetur, cujus vinum abortum facit. Et ubi canes vnam comederint, eas quoque abortu periclitari necesse est. In gustu nec vna secus, quam cæteræ, sapit, nec vinum à cæteris distare percipitur. In Troezenensi agro vinum sterile, qui biberint, facit: apud Thasum vinum somnificum arte quadam conficitur, & aliud quod potum vigilantissimos facit. Sed ejusmodi vires ad corpus spectare, inque corporeis percipi manifestum est.

† πυραία.
† πνύουσι.

† Pyram.
† Heraam.
* Fecundas.
† Vinum gravidis abortum facit.

JULII CÆSARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

H ἢ ἰηλοῦπτερος. Non debet pars hæc disjungi. Est enim adhuc materia eadem ἢ ὁρμῶν, ἔστι μοχ ἐπιλογισμὸν facit. τὰς αὐτὰς δὲ αἱ δυνάμεις πρὸς τὰς γενέσεις. Theodorus omiſſa partitione redegit ad brevitatem. Μετ' ἀλφίτων. Theodorus addit, hordeacea, Plinius utrumque neglexit ponere. Αἱ δυνάμεις πρὸς τὰς γενέσεις. Theodorus. Harum igitur vires addidisse sterilitati, male. Est enim epilagus omnium supra dictorum, in quibus comprehenduntur sententia non solum sterilitatis, verum etiam fecunditatis. Et γένος hic significat modum generationis: scilicet

tam habitum, quam privationem, ἔστι minus placet, naturam addidisse vires sterilitati. Si vires faciunt sterilitatem; ipsi igitur imperant: non igitur sunt addiditæ. Addicitur enim semper minus validum. Ὁμοιωσαστάτη. Tameſi epilogium fecit; tamen hoc quoque addidit. Ἄλλ' ἀλειψαμένοις. Theodorus, tangentibus. ἀψαυμένοις, legit: nisi sit mendum. Ungentibus. improprie tamen, namque ἔστι ungeri, apud Latinos; ἔστι λιπῶν apud Græcos, de re pingui dicitur. linentibus.

IOANNIS BODÆI A STAPEL NOTÆ ET COMMENTARIVS.

H ἢ ἰηλοῦπτερος. Inter ea quæ steriles mulieres reddunt, numerat filicem fœminam. Utriusque historiam hoc capite enucleabimus. Græcis πτέρως & πτέρωσιν nominatur; ab alis avium, quarum speciem in ramulis, disposita ejus folia, referunt. Pennatus, enim & pennatis foliis frutex est filix. Plinius lib. 27. cap. 9. Folia utriusque lateribus pennata; inde nomen imposuere Græci. Dicitur etiam βλήχρον pro quo apud Nicandrum βλήχρον lib. de Theriac. hoc versiculo legitur. Ἐν δὲ πολυκιδῶ βλήχρον πρὸς βάλλεο χάρτην (χαίτην Ald. cod.) Multifidæve comas filicis accendere flammâ. χαίτη, vel, ut vulgo, χάρτη coma, pro folio ponitur, quod imitatus est Horatius.

dicitur filix. Pro βλάχρον βλήχρον apud Theocriti Scholiastem legitur. πτέρως ἰδῶ βοτάνης, καλῶνται ἢ ἐ βλήχρον. βλήχρον autem Galeno in exegeſi exponitur ὅσπερ οἶον π ἢ καὶ βλήχρον, γροφίτην. Leguminis genus est, quod etiam blechion scribitur. Pro βλήχρον, βλήχρον βλαχρον apud Dioscoridem & Plinium βλήχρον legitur. Dioscorides lib. 4. cap. 186. πτέρως, οἱ ἢ βλήχρον, εἰ ἢ πολυκιδῶν καλῶσιν. Plinius lib. 27. cap. 9. Pterin Græci vocant, alii blechnon. Cur βλήχρον, βλαχρον, βλήχρον dicatur, imaginari nequeo. Non fit verisimile; sic dici quod βλήχρον pullegium imitetur. Nihil enim quoad figurâ & facultatem pullegio simile habet; nec à pecore gustata filix, quod sciam, balatum, uti pullegium, excitat. βλήχρον fortasse dicitur, quod assumpta uteros debiles, & ad concipiendos ineptos reddat. Helychius βλήχρον (fortasse βλήχρον) πτέρως. βλήχρον. ἀδενῆς, γαστρῶν, ἀπυλῶν, λευκῶν. Latinis filix dicitur, quod ex Græco derivatum creditur. Πηλῆς pilix, filix, ut πῖσσω pisco, & αἶμα ajax. Sed & ex πτερως deduci potest. Nam veteres scribebant felix, & felicata opera, & felico. Πτερως, felix, ut λείριον, lilium. Columella, quod avium pennas referat, aviam vocat. lib. vi. de re rust. cap. xiv. Si in opere collum contusum erit, præsentissimum est remedium sanguis de aune emissus, aut si id factum non erit, b. rba quæ vocatur F ffff 2 avia

Redeunt sua gramina campis Arboribusque coma.

Folia intellige. χάρτη dixit Poëta, pro φύλλα, si non mendum, quod papyri instar expansa sint ejus folia. Arridet magis χαίτη. Ad hunc locum Scholiastes, ὅτι ἢ πολυκιδῶσιν δῖον ἔστι πολλὰ ἰσχυρὰ τὰ φύλλα αὐτῶ. βλήχρον ἢ ἢ λευκῶν πτέρως ἢ γὰρ βλάχρον. Multifida dixit, quod in plures particulas folia scissa, blechnon vel blachnon

fe-
lis
tos
m-
on-
es:
tos
um
tra
erd
ulci
m,
ana
li-
ge-

avia cum sale trita & imposita. Cur avia dicatur dixi, sed ut certius lectori constet filicem eam esse, Dioscorides filicem sive πτερίν fœminam ad idem malum commendat lib. iv. cap. clxxxvii. Ζηραὶ ἢ ἐπὶ τῶν δροσολῶν, & κρητῶν ἐλαίᾳ ἐπιπίοσονται, λάφοις τε ὑποζυγίων ἰδίῳ. Earundem farina præhumidis & ægre sanescentibus ulceribus inspergitur, ac jumentorum quoque cervicibus medetur. Plinius loco citato. Farina earum tetrâ ulceribus inspergitur, jumentorum quoque in cervicibus. Filix à Nicandro apud Athenæum lib. xv. in Georgicis, inter coronarias recensetur plantas, ἢ γὰρ καὶ λεπταὶ πτερίδες, καὶ παιδὸς ἰερῆς. Nam & exilis filix & acanthus. Agricolis tamen invisâ planta, quod latissime sese per agros diffundat, & difficillimè extirpetur. Longas enim & obliquas habet radices. Virg. lib. 2. Georgicâ.

Et filicem curvis in visam pascit aratris.

Contra à Græco poeta ἀπαλὴ id est mollis & delicata dicitur, quod in montibus incultisque locis nascens gratum pecori pabulum præbeat. Et pastoribus cubilia & tomenta per hyemem sicca largiatur. Theophrastus Eidyl. 5. ἀιδὴ καὶ κατὰ τὸ μέγας ἀπαλὴν πτερίν ὄρεα πατήσεις. Si autem tu veneris teneram filicem calcabis. Alium usum insuper præstat. Ex cineribus filicis ustæ, admixta quam soldam (hali) vocant, conficitur vitrum viridemque ipsi colorem præparat. Vitris conficiendis idonea; quod hali, sive soldæ instar falsum quid obtineat. Inutilis tamen hominibus eo nomine dicenda, quod infœcundas reddat fœminas. Filicis duo genera novit Theophrastus, agnoscit Dioscorides marem & fœminam. Utriusque meminit Plinius. Differentiam inter fœminam & marem ostendit Theophrastus, ac fœminam μονόκαλον dicit, quod Gaza, unico artu porrectum. Malunt viri Doctiores ex Dioscoride μονόμοσχον ex uno membro, sive pediculo. Vulgata cur servari non possit lectio, non video. Μονόκαλον ἀμπελον præceptorum est lib. ij. de caus. cap. xx. Vitis unico caule constans, unistirpes. Idem lib. iv. cap. vii. ejusdem operis πτερίδα μονόκαλα. Gaza, frumenta cultu simplici, caule Plinius frumentum unicalatum. πτερίς μονόκαλον unico cauliculo constans filix. Utraque filix luculenter à Dioscoride describitur, πτερίς (Ald. addit) ἢ οἱ ἢ βλήχρον (vet. βλήχρον) οἱ ἢ πολύριζον καλῶς, φύλλα ἴση ἀκροῦ καὶ ἀνωτῆ καὶ ἀκροῦ ἐξ ἑνὸς μόσχου, καὶ πῆχυν τὸ μέγιστον, ἐπιπτεμένη καὶ ἀνηλωμένη, ὡς πτερεὺς, ὑποδυσώδη. ῥίζα ἢ ἴση ἰσπάλαιον (vet. add. ἐπίπτερον) μέλαινα, ὑπομήνη, ἐμφύσει ἰχμοσὶ πολλὰς ὑποσφῶσα τῆ γούσι. Φύται δὲ ὄρειαι καὶ περὶ ὄρεα τῆσι. — Ἡλύπτειρος, οἱ ἢ νυμφαίαν πτερίν ὀνομάζουσι, πὲρ μὲν φύλλα πτερίδι ὅμοια, καὶ μονόμοσχα ὄν, ὡς πὲρ ἀνίης. ἀλλὰ πολλὰς ἰχμοσὶ ὑποσφῶσα καὶ ὑψηλοτέρη. ῥίζα δὲ ὑπὸ πτερίδι ὑψηλοτέρη, καὶ ἰσπάλαιον, ὡς πτερεὺς. Filicis, quam aliqui blechnon, alii polyrrhizon vocant, folia sine caule, sine flore, sine semine, eaque ex uno pediculo, cubitali ferme longitudine exeunt, incisa & pinnarum modo utrimque expansa, subgravi odore: radicem vero habet, per summa cespitum nigram, quadantenus longam, multas fundentem propagines, quæ sunt subadstringente gustu. Nascitur in montanis saxosisque locis. — Thelypteris, seu filix fœmina, quam alii nymphæam pterim nominant, foliis est filicis, quæ tamen non singulari, ut illa, pediculo herent, sed è numerosis altioribusque propaginibus exeunt Radices subjacent longæ in obliquum, numerosæ, ex nigro flavescens, aliqua etiamnum rubræ inveniuntur. Plinius lib. xxvii. cap. ix. Filicis duo genera nec florem habent, nec semen. Pterin Græci vocant, alii blechnon, eujus ex una radice complures exeunt filices; binas etiam cubiti excedentes longitudine, non graves odore. Hanc marem existimant. Alterum genus Thelypterin Græci vocant, alii nymphæam pterim. Est autem singularis atque non fruticosa, brevior, molliorque & densior, foliis ad radicem canaliculata. Vriusque radice sues pinguescunt. Folia utriusque lateribus pinnata. Unde nomen Græci imposuerunt. Radices utriusque longæ in obliquum, nigrae, præcipue cum inaruerunt. Siccari autem eas sole oportet. Nascuntur ubique, sed maxime frigido solo. Effodi debent vergiliis occidentibus. Scribunt veteres, marem neque caulem, neque florem, neque semen ferre; caulem non ferre marem pictura fati ostendit, nam pediculus quo folia annexa sunt, caulis dici non meretur: ῥίζα est sive costa. Major difficultas de semine. Scribunt

enim Docti viri nocturnis excubiis, 23 Junij, sive natali nocte divi Joannis Baptistæ, substrato filici linteolo, matutino ortu, semina nigra minutula, qualia sunt papaveris, inveniri. Quod commentitium & superstitiosum esse alii narrant. Cum tamen rudimentum quoddam feminis edant pulverulentæ foliorum fimbriæ rugosæ. Minutus tamen ille pulvis, qui averfis foliis quasi inhæret, pro semine accipi non debet.

Filix mas.

Ex ea enim nova nunquam prodibit planta. Illud fabulam sapit, una solstitiali nocte & florere, & eadem hora qua defloruit, maturum semen in terram cadere, ideoque nisi quispiam tum adfuerit, nec videri florem, nec colligi semen. Rectius illi, qui semen averfis foliis inhærerere ajunt; sed adeo minutum & exiguum, ut visum ferè fallat, colligique abscissis ad radicem foliis, & in domo suspensis, substrato papyro circa finem Junii, hoc enim tempore maturefcere. Sed, ut dixi, minutum illud semen non videtur esse. Est & alia, quam hæctenus nemo movit, quæstio. Theophrastus fœminam à mare differre ait, quod folium habeat μονόκαλον, ex uno cauliculo. Dioscorides vero ἢ μονόμοσχα folia dicit, id est singulari, ut maris, pediculo non hære; sed è numerosis altioribusque propaginibus exire. Hæc prima fronte contraria videntur, sed si paulo diligentius ad utriusque autoris verba attendatur, nulla contrarietas reperietur. Theophrastus cum scribit μονόκαλον, intelligit unicum emittere cauliculum striatum, aliquatenus versicolorem, medulla refertum versicolore, quo oblique inciso, bicipitis aquilæ species quædam apparet. Dioscorides cum ἢ μονόμοσχον inquit, vult cauliculo assurgere ad medium usque nudo, ibique plures emittere pediculos; Contra quam in mare videmus: huic enim caulis nullus, sed unicus pediculus, in quo folia: Contra fœminæ, ut dixi, unicus cauliculus, in quo plures pediculi, in quibus folia complura alata, & maris foliis similia, sed minorâ. Itaque perperam Theophrasti codicem corrigunt, ac ἢ ἀντὶ μονόκαλον, μονόμοσχον restituant; cum Dioscorides μονόμοσχον esse negat, quod verum est, & ab experientia probatum. Dioscorides marem ὑποδυσώδη ait. Plinius non graves odore filices ait. Odore

Filix foemina.

O dore gravem esse marem, negari non potest. Quare doctiores odore subgravi, ex antiquo codice, legunt. Folia mox à radice emittit ampla, nonnihil aspera, subdura, frangi haud difficilia, diluto viridi colore, odore gravi, cubito altiora, alarum instar expansa, veluti de plurimis ad unum coherentibus pediculum composita, quorum singularia pinnata, & secundum margines crenata, à tergo veluti tenuissimo sordidoque pulvere obfessa. Complures ex una radice exire filices Plinius ait. Dioscorides *ρίζων πολλαῖς ἔχει ἐμφύσεως* multas habere radículas adnatas. Feminam Plinius singularem inquit, non fruticosam. Corruptum codicem esse adstruunt, & corrigunt, est autem non singularis atque fruticosa. Quod à vero longè abest. Μαδικαλον esse Theophrastus & dixit, & autopsia docet: deceperunt virum Doctiss. verba Dioscoridis *ἢ μοιόμοχα*. Radices utrique oblongæ in obliquum. Ex hoc loco patet Dioscoridem non *παταείας*, ut quidam volunt, sed *παταείας* scripsisse. Notandus tamen Plinius, quod utrique tribuat quod de altera tantum Dioscorides. Sues pinguescere usu filicis Plinius scribit. Extremos Normanniæ populos ut Abrincathes, ex filicibus panes conficere, recentiores tradunt. Foeminam Theophrastus adversus lumbricos latos, tenuesque commendat. Dioscorides marem foeminamque ad lumbricos latos praescribit, foeminam verò ad latum, rotundumque & quidem de mare, *πρώτης ἢ ρίζα ἔλμνη παταείας ἐσθλαίουσι* < δ', ὀλεῖ μετὰ μελικροῦ τε λαμοσάνο μίνη. (alterum delendum, < vel ὀλεῖ, idem enim denotat) βέλπον δὲ ἰς μετὰ σαμμεωνίας, ἢ ἑλλεβοῦ μέλας & ἑσθλαῖν πηλάρων δὲ ἴση τις. — Idem de foemina, καὶ αὐτῆς (ρίζης) δὲ σὺν μέλιτι ἐν ἐλευκτῷ λαμβανόμεναι, παταείας ἔλμνη ἐσθλάλλασι. σὺν ἴσῃ δὲ πινόμεναι < γ' ὀλεῖ & σπορὸν ὀπιπλάσσει ἔλμνη. Id est, hujus radix latum lumbricum, quam taniam vocant, excutit, sumpta drachmis quatuor ex aqua mulsâ: melius si cum scammonii, aut ellebori nigri totidem obolis detur — & haec quoque radices cum melle in eclegmate sumptæ, lata interaneorum animalia pellunt: potæ verò ex vino drachmis tribus teretes lumbricos ejiciunt. Hæc his verbis Plinius. Pellunt interaneorum animalia, ex his taniis cum melle, cætera ex vino dulci triduo potæ. Gravidis abortum, non gravidas steriles reddere, ait præceptor. Dioscorides *γοναίη δὲ δειδύσαι ἀουλλήψιαν ποίει. καὶ ἔγκυον δὲ ἀσθῆν* (lege *καὶ ἔγκυον δὲ λάβη* ita codex opt. ita Serapio) *ἐπιπλάσσει*. Id est, datæ foeminis conceptum impediunt,

quod si à gravida sumantur, abortum illa faciet. Plinius loco citato. *centra danda mulicribus* (de foemina Dioscorides & Theophrastus id referunt, de utraque Plinius.) quoniam gravidis abortum, cæteris sterilitatem facit. Porro foemina filix dici nequit planta illa, quam filicem quernam Adversarior: auctores vocant, quod sit *πυκνὸν & μοιόμοχον* quod de mari veteres. Dryopteris plures esse volunt. Dioscorides lib. iv. cap. clix. describit, sed apud Oribasium qui seriem alphabeti servat *ἀπὸ δρυόπτεις; βρυόπτεις* legitur, & fortassis rectius. *βρυόπτεις* à musco, cum quo reperitur; alioquin *δρυόπτεις* à quercu, sive robore, cui innascitur. Apud Helychium verò *δρυόπτεις* legitur. *δρυόπτεις, βοτάνη πρὸς ἰμφορῆς πτέρει* herba filicis similis. Describitur à Diosc. his verbis *δρυόπτεις φύεται κατὰ τὰ βρυόδια μέρη τῶν παλαιῶν δρυῶν, ὅμοια πτέριδι, ἐλάτῃν ἢ ποδάριον ἢ ῥίζας ἢ ἔχει κατ' ἐπιπλάσσει δασίας σφυφίας* (quidam addunt *πυκνὸν ἢ κωσικῆς*) καὶ τῆς γαστρὸς ἐν τῷ γλυκεῖ μυσθῶσαι. Dryopteris in veterum vocaborum, muscosis partibus nascitur filicis similis, at multo tenuiore foliorum incisura, radicibus inter se implicitis, hirsutis, gustu adstringentibus, & ad dulcedinem vergentibus. Plinius loco citato. Dryopteris filicis

Dryopteris quernæ filix.

similis in arboribus nascitur, tenui foliorum subdulcium incisura, radice hirsuta, vis ei caustica, ideo psilosebrum est radix rufa. Postremum à mente Dioscoridis alienum. Sed de viribus dryopteris alibi. Folia huic polypodii sunt prorsum, aut filicis foeminæ, minora, multo tamen (non minoribus laciniis) delicatiora, tenuiora & teneriora, exilibus juncis, pedem altis, plumatim foliorum exortus, ex adverso exacte gerentes; averfa item folia notulis aspersa, non exantibus rubiginosis, sed candidis adpictis, serie gemina, secus folii nervulum medium. Radix verò longa, variè inflexa, humi decurrens, fusca, subhirsuta, & villis cirrisque fibrata, polypodii (nisi quia gracilior multo) perquam similis. Radici sapor acerbior multo, quam polypodii, non gratus, & siccata nonnihil calida, cujusmodi in tormentilla apparet, sed hujus exitiosa, quare videant diligentiores Pharmacopœi, ne cum imperitis & negligentioribus hujus radicem pro polypodio ægris obtudant. Ægrotis suis hanc exitio fuisse, ob pharmacopœorum flagitiosam incitiam, tradit Rondeletius. *Ἄνδρα μὲν οὖν πρὸς τὰς γαστέρας*. Epilogus est omnium supra dictorum, in quo tam fecunditatem, quam sterilitatem comprehendit, quod non vidit Doctiss. Gaza, *Γαστῆρ* enim sterilitatem vertit, cum modum generationis hoc loco significet, habitum scilicet & privationem. Epilogo addit præceptor miram quandam historiam. Ad rem veneream mirum in modum polere herbam, quam attulerat Indus. Hujus historiæ meminit Plinius lib. xxvi. cap. x. Prodigiosa sunt quæ circa hæc tradidit Theophrastus, auctor alioquum gravis, septuagena coitu durasse libidinem, contractu herbæ cujusdam, cujus nomen speciesque non posuit. Hæc Plinii verba lectionem Theodori confirmant, qui *ἀφ' ἀμενέως* non, ut vulgo legitur, ἀλεφμενέως unctis transfudit. Apud Joannem Leonem Africanum memoranda quædam, sed non credenda de radice furnag referuntur.

Locus est lib. x. & capite ultimo ubi ait. *Surnag radix*, est quoque, & hoc radicis genus in Atlantis occidentali-
 bus locis proveniens, cui vires inesse ajunt, earum regio-
 num incolæ, membrum virile cum consortandi, tum qui ea
 in electuario utatur, coitum augendi. Affirmant quoque,
 si casu radici immergere quinquam contingit, subito mem-
 brum erigi. Non prætermisurus sum hoc loco, quæ com-
 muni sententia omnes Atlantis incolæ asserunt, plurimas
 puellas ex earum numero, quæ animalia per eos montes
 pascunt, virginitatem alia occasione non amisisse, quam
 quod urinam supra hanc emisissent. Quibus ego joco re-
 spondebam; me probare quicquid de ejus radicis occulta vir-
 zute eventus comprobasset. Aiebant quoque inventiri non-
 nullas, quæ adeo infectæ essent, ut non modo virginitatis
 florem amittere facerent, sed corpus universum quoque
 iurgere. Credat Judæus apella, non ego. Non esse
 hanc plantam, de quâ Theophrastus agit, ex eo con-
 stat, quod non in India, sed Mauritania nascatur.
 Nisi quis velit, & in India & in Mauritania nasci. Ni-
 hil enim impedit, quo minus utrobique nascatur. Mi-
 randa efficacia ad excitandam venerem de herba
 bangue dicta, Acostæ retulerunt Indi, qui cap. lib.
 iv. Bangue, inquit, simile fere est cannabi, cujus Dio-
 scorides lib. iiii. meminit; caulem habet quinque palmo-
 rum longitudinem, quadrangulum, colore dilutius virente,
 fractu concumacem, nec adeo concavum ac camabinus cau-
 lis, cujus cortex non minus quam illius in fila diduci po-
 test; folia camabina supernè virentia, infernè incana lan-
 uagine pubescentia, gustu terrestri & insipido: semen can-
 nabino minus; nec adeo candidum. Indi semine & foliis
 vescuntur, ut validiores fiant in re veneræ. Narravit
 patri meo, vir fide dignus, ex India redux, herbam
 quandam esse in Saratta, bangis incolis dicta, tantæ
 efficaciz, ut qui assumpserit illam, tantas vires ac-
 quirat, ut per integram noctem, quasi sine inter-
 missione, rem venerem exercere valeat. Herbam
 ipsam noverat quidem, sed describere non poterat.
 Sic & præfectus quidam Batavus in India, eadem
 herba sæpius utebatur. Narravit is fide dignis, & se-
 dulò quidem, feminas, etiam numero plures, quæ cum
 ipso, illa nocte, concumberent, adeo defatigatas a
 venerè fuisse, ut postea horrent ipsius concubitum.
 Ipse vero tantopere exhaustus, & defatigatus erat,
 ut restaurantium medicamentorum, & optimorum
 alimentorum ope restitui debuerit. Hæc an illa sit
 herba, de quâ Theophrastus agit, ignoro, cum ipse
 descriptionem nullam addat. Fit tamen ex dictis ve-
 rissimè. Sunt qui esse putant satyrion, idque quod
 satyrii nulla fiat apud Theophrastum mentio, tum
 quod Dioscorides satyrion erythronion adeo efficax,
 potentique dicat ad excitandam venerem, ut solum
 manu si teneatur, venerem stimulet & accendat. Dio-
 scorides lib. iiii. cap. cxxxiv. *Ἰσαυρίων* δὲ ὅτι ἐστὶν ἐν
 τῇ χειρὶ λαφύρα ἢ ῥίζα ἐριδίρα ὡς ἀφροδίτα. σὺν οἴνῳ ἢ
 ποτῶ εἶσαι ἄριστον. Proditur & radix si manu modo teneatur,
 venerem stimulare, eoque magis si bibatur in vino. Idem
 Plinius loco citato: *venerem etiam si omnino manu teneatur
 radix, stimulari, adeo si bibatur in vino austero* (hoc
 de suo addidit Plinius) arietibus quoque & hircis segnio-
 ribus in potu dari, & a Sarmatis equis ob assiduum labo-
 rem pigrioribus in coitu, quod vitium profedamum vo-
 cant, vim ejus restinguit aqua mulsa, aut lactuca sumpta.
 Verum his de caulis de erythronio ea affirmari, &
 plantam esse illam quam attulit Indus, certò non po-
 test, cum non raro dissimiles, ejustdem aut similibus fa-
 cultatis stirpes inveniantur, hac tamen occasione, quæ
 de satyrio, veteres tradiderunt addam. Satyrion di-
 citur à Satyris diis sylvestribus, in venerem propensis,
 eo quod primi ad libidinem concitandum eam inven-
 nerint, & ostenderint plantam, sive quod, quemadmodum
 ipsi natura sua in eam voluptatem sunt potentio-
 res, sic herba hæc homines etiam ad eadem roborer, &
 concitatiores, firmioresque reddat. A salacitate ita-
 que Satyrorum, quod venerem excitet, nomen impo-
 situm. Nisi placeat *ὡρῶν τὴν σάτυρον, τὸ αἰδιόν*. Duo sa-
 tyrii genera lib. 3. cap. 143. & 144. describit Dio-
 scorides *σατυρίων*, οἳ ἢ τριφυλλοὶ καλεῖσθαι, ἢ ἰσχυροὶ ὡς ἐπὶ τὴν
 γῆν (corrigit Marcel. *ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ*). Lacuna verò in
 antiquo codice legit *ἰσχυρὸς ὡς ἐπιτεπολὺ φύλλα τρία φέρεται
 ἐπὶ τῆς κεκλασμένης*, quam lectionem cum Doctiff. probamus
 viris, quod eam secuti sint Oribafius & Sero-
 pto.) *φύλλα τρία φέρεται κεκλασμένα, λαπαρῶν ἢ κελῶν ἕμοικα*

ἐλαπίνα φαίνεται ἐν ἰσχυρῷ. καυλὸν δὲ ψιλὸν, μετρητὸν ἀσπίχης,
 αἶθος κρινουίδης (vulg. cod. κρινουίδης) λυχνῶ. ῥίζαν βολβοειδῆ,
 ὅσον μῆλον, πύρρον. τὰ δὲ ἐκ τῶν λευκῶν, ὡς πρὸς ἀδὸν γενομένην γλυ-
 κίαν ἐϋσμον. ταύτην δὲ πίνειν ἐν οἴνῳ μέλαιν ἀνυσθῆ ὡς
 ὀπιόδοτον, καὶ ἐν βέλαι ζωακί συνιστάσθαι, χρεῖται. Φασὶ γὰρ
 αὐτὴν ἐν ὄρεσιν κατὰ τὴν ἰσχυρῶν Capite sequente *Satyrion*
 τὸ ἰσχυρῶν (Marcel. ἰσχυρῶν) οἳ δὲ σατυρίων ἰσχυρῶν
 (vetus addit, οἳ δὲ μῆλον τὸ ἐν ὕδασι, quod spurium &
 aliunde translatum) ἔχει ἀπὲρ μακροτέρω ἰμφοίς, μετῶν
 δὲ καὶ ῥωμαλίον, καὶ πάλιν καὶ λαίον. ὅπερ ἰσχυρῶν, καὶ αὐτὸ συνιστάσθαι
 ἰσχυρῶν, ὡς πρὸς ἐν οἴνῳ. Ἐστὶ δὲ τῆς ῥίζης αὐτῆς ὁ μαρ φλοῖος
 ὑπὸ τῷ (πικρὸς Oribafius.) ἔσπυρος. τὸ δὲ ἰσχυρῶν
 γενομένην ἔσπυρον ἐν γλυκῶ. Φύεται ἐν ἰσχυρῶν καὶ ὄρεσιν τόποις,
 ἰσχυρῶν. *Satyrion* aliqui *trifolium* vocant, quoniam ut
 plurimum terna folia in terram convexa proferat, runcicè
 aut lilio similia, attamen minora atque rubescencia: caulem
 gerit nudum, cubitalem, florem lilii effigie, candidum,
 radicem bulbosam, mali magnitudine, rufam, intus verò
 albam, ovi instar, sapore dulcem, orique gratam. Hanc
 in vino nigro austero bibere oportet contra opisthotonon,
 ipsa quoque uteve, si cum muliere rem habere volueris.
 Eam enim etiam ad venercos impetus concitatricem vim
 habere affirmans. Capite sequente *Satyrion erythronium*
 sive erythraicum, semen habet lini similitudine, at majus,
 firmum, splendens ac læve: quod fertur etiam non secus
 atque scancus libidinem excitare. Est verò cortex radicis
 aliquantum gracilis, ac rufus, interna autem pars alba,
 sapore dulci, orique grata. In apricis & montosis locis
 nascitur. Proditur, &c. Quod Dioscorides *satyrion*
 primum triphyllon vocari ait, errandi occasionem
 præbuit *Ægineta*. lib. vii. ubi de viribus plantarum
 agit. *Σατυρίων ἢ τριφυλλοὶ ὄρεσιν ἐν καὶ ἰσχυρῶν τὴν κελῶν καὶ
 φλοῖος, δὲν ἐν ἀφροδίτα πικροῦ. πρὸς δὲ καὶ ὀπιόδοτον
 αὐτὸ φασὶν ἰσχυρῶν, μετὰ οἴνῳ ἀνυσθῆ πινέμεν. ἐν δὲ τῷ ἀπὲρ
 τῆς ἰσχυρῶν ὁ γάλακτος φασὶ τὴν τριφυλλοὶ, τὴν τὰ ὑακίνθου
 ὁμοίαν ἔχει τῆς ἀφροδίτης ἰσχυρῶν. vide cap. de trifolio γενομένην τὰ
 ἀπὲρ μακροτέρω ἰσχυρῶν, ἀφροδίτης αὐτῆς τὰ
 ζέου, &c.* *Satyrion*, aut triphyllon humidis est tempera-
 menti, & calidi, item statuosum, unde veneris appeten-
 tiam facit, nonnulli opisthotonis cum vino austero potum
 salutare esse tradunt. Galenus in commentario de theriaca
 trifolium ait hyacintho simile esse, quum aère inturgescens,
 semen sylvestri cnico æquale habet, decocti ipsius jus super-
 fluum, &c. Galeni locum supra lib. iv. cap. xi. exa-
 minavi, ubi in dubium vocavi vocem *υακίνθα*, ac dixi
ἀσφάλτα legendum, quod hic *Ægineta* locus prohi-
 bet, & fortassis non ineptè Galenus Hyacintho com-
 paravit, quod flosculi qui umbellam efficiunt, colo-
 ris cerulei, sive hyacinthini sint, id est ejus quem hya-
 cinthus refert ceruleus. Ceterum fallitur *Ægineta*, cum
 Galenum de trifolio satyrio loqui existimat, bitumi-
 nosum intelligit trifolium, quod Nicander, & Diosco-
 rides adversus bestias venenatas commendat. Locum
 citatum adeat lector. Nemo insuper satyrion hyacin-
 tho comparavit, semenque cnico simile ferre dixit.
 Mitto *Ægineta*, venio ad Plinium, quem supra ostendi,
 orchidum historiam cum cratægono & satyrio con-
 fundere: hoc loco eandem satyrii orchidumque histo-
 riare in unum miscere demonstrabo. Græci, inquit
 lib. xxvi. cap. x. *Satyrion foliis lilii rubri, minoribus,*
& tribus non amplius è terra exeuntibus tradunt, caule
lævi, cubitali, nudo; radice gemina, cujus inferior pars,
& major mares gignat, superior ac minor feminas, & aliud
genus satyrii erythraicon appellant; semine viticis ma-
jore, lævi: duræ radicis, cortice rubro, intus album in-
cludi, sapore subdulci, fere in montosis inveniri, &c.
 Quod de radice prioris, id de orchide tradidit Græ-
 cus auctor. Male etiam *ἀπὸ τῶν ἀγρῶν* legit, vel non
 satis ad liberti verba attendit. Semen Dioscorides
 ῥωμαλίον firmum, durū dixit, radicis corticem ὑπὸ τῶν
 vel, ut Oribafius πικρὸς. Plinius *duram radicem* perpe-
 ram inquit; nisi placeat restituere, *semine viticis ma-*
jore, lævi, duro, radicis cortice rubro. Quæ planta saty-
 rion referat, inter recentiores non convenit, & re-
 pertam esse non sine ratione negatur. Utriusque sa-
 tyrii iconem exhibet Mathioli, vellem descripsisset.
 Diligentiff. ac Doctiff. botanici ad verba Dioscoridis
 fictas & umentitas plantas esse scribunt, ac primum
 alii phallum Baravicum, alii faufel, cui tria adpicta
 sunt folia censent. Alterum quid sit divinare nequeo.
 subjicienda tamen sunt adversariorum auctorum ver-
 ba, qui se vidisse scribunt erythronium his verbis.
 Dum

Dum effemus Venetiis superioribus annis, vidimus non semel in Angeli symbolo, Alberti Martinelli officina, radices subrotundas, magnas, rugoso tuberosoque cortice ex fusco rubello, effigiem & magnitudinem cyclaminis, vel potius Aristolochiae rotundae, & praegrandis affectas, carne intus albida, eduli, dulci, & bulbocastano, buno dicto, adeo accedente, ut eadem, nimirum solo lactiore & peregrino enutritam suspicaremur. Sed illico Martinellus aliquot missis Alepo Syriae, à fratre Cequino, qui ut erat explorator non minus avidus, quam peritus, exoticarum stirpium, erythronium satyrium iudicabat.

Earundem Iacobo Cortusio alteram dedit idem pharmacopaeus, quam multo post, quasi nunquam vidissemus, munificus ille Patavinus ostendebat nobis, & penè invisibilis risum excutiebat, qui diceret, se manibus duntaxat atrectando torum turgere veneris libidinibus, hanc ipsam Matthiolo postea misit, non Cequinus, ut audivimus. Alii satyrium putant, quod Syri buteridem vocant, radice candida & dura, commendatiore, quo crassior, rugosior, & albior fuerit, podagris utili, idem per idem probant, nam Arabibus satyrium bureidis dicitur. Serapio bureidem est, species satyrii, & bureidea sunt radices albæ, duræ, similes behen albo. Alii satyrium basilicon, vulgo palma Christi, pro satyrio pingunt. Palma Christi dicitur, quod ejus radix humanam manum quodammodo æmuletur. Sed multa sunt ob quæ hæc minus satyrium dici mereantur. Non est triphyllum, nec flos est lilii effigie, nec radix mali magnitudine bulbosa, foris ruffa intus alba. Non est erythronion; quod semen non sit lino simili, nec radice cortex ruffus. Verbo, ut dicam, nihil ferme habet quod satyrium referat. Ad orchidum classem referri debet, ac cum his eadem esset, nisi radices latiores essent, ac depressæ magis, & in tres quatuor aut quinque partes in extremitatibus divisæ, instar digitorum manus. Alii dentem caninum satyrium esse statuunt. Non esse triphyllum, ex eo probatur, quod cauliculum ferat neutiquam palmarem, multo minus cubitalem: desideratur præterea mali magnitudine radix insuper quod duo promat tantum folia. Nec erythronium dici potest; quod semen lino sit dissimile, Flori enim succedit triangulare capitulum, continens aliquot semina leucocy bulbosi præcocis alterius seminibus ferè respondentia; sed longiora gracilioraque, flavescens coloris. Negari tamen nolim, magnam vim radicibus illis inesse excitandæ veneris. Quippe medici Lugdunenses in Gallia diu usi sunt bulbis conditis dentis canini, loco satyrii veri, nec sine fructu. Attamen tanta huic non est vis. Alii tulipam pro satyrio agnoscunt, & satyrium erythronium esse asserunt. Sed velim ostendant semen lini similitudine majus, firmum, & splendens. Semen tuliparum in capitulis est planum, cartilaginofum; non nihil angulosum, aristolochiæ clematitidis modo. Nec triphyllon est, folia enim non rubescunt, nec nisi mali exigui magnitudine est radix. Veneris exercitiis stimulum addere tulipæ bulbos in cibum assumptos, credo; sed tantam habere ad venerem instigandam vim, quantum veteres satyrio suo tribuunt, non facile mihi quis persuadebit. Planta igitur quæ satyrium antiquorum omnibus notis refert, ad meam hæcenus nec aliorum quod sciam pervenit notitiam. Quædam tamen de tuliparum historia addenda putavi. Nomen tulipa accepit à pili Sclavonici similitudine, qui Turcis dicitur tulipant, dulpant, dublent. Hunc pileum videtur hic flos forma exprimere. Tuliparum differentia sunt ineffabiles, si colorum pulchritudinem & maximam varietatem respicias, adeo ut merito regina florum dici mereatur, & verbo ut dicam, pulcherrimos maximeque delectabiles videbis in hac colore, quos artificii penicillo æmulari quidem, sed imitari fas non est: in uno etiam tuliparum genere colores mille modis pares ac diversos observare licet. Hanc tamen latissime tuliparum parentem varietatem, his sex differentiis includo. Primò, à tempore florendi, aliæ sunt præcoces, serotinae quædam, aliæ mediæ. Secundo, à magnitudine, aliæ sunt majores, aliæ nanæ. Tertiò, ab odore, quod sunt suaveolentes, quædam inodoræ. Quarto, à foliorum varietate, nonnullæ sunt latifoliae, aliæ tenuifoliae: reperiuntur & variegatis foliis, ad instar graminis striati. Quintò, à florum plenitudine; aliquæ sunt simplices, aliquæ plenifloræ. Sextò, à coloribus, quos in tulipa-

rum genere mille modis pares, & diversos observare licet. Aliæ albæ sunt, aliæ rubræ, flavæ, & subvirides &c. aliæ ex duorum aut plurium colorum concursu mixtæ, flavoalbæ, rubroalbæ, rubroflavæ &c.

Tulipa cum semine.

Tulipæ flavæ variegatæ fundamentum est color flavus, picturæ varietatem facit rubedo polydædala, rosea, miniata &c. Alia atque alia idea, nunc has, nunc illas foliorum partes investiens. Tulipæ albæ variegatæ basis est albedo, maculæ & striæ flammæ exornantes albedinem, modo hic, modo illic; nunc hac, nunc illa facie. Et sic de cæteris variegatis, in quibus hoc neutiquam reticendum, non servare eas quotannis eandem elegantiam. Qui enim hac ætate florem in horto suo educavit ineffabilis pulchritudinis, idem anno proximo, ab eodem bulbo, donatur flore turpi & inamoeno. Contra, qui bulbus, continuos aliquot annos vulgarem rubrum, aut flavum florem ostentavit, is una ætate pulcherrimi coloris flosculo exhilarabit possessorem, sed brevi, nec perenni gaudio. Mox enim torus bulbus cum ipsa planta, sequenti ut plurimum anno emoritur, & interit, quasi ante fatalem obitum, delectabili spectaculo recreaturus dominum.

Ex quibus constat, vesana illorum vanitas, qui tantam pecuniarum summam pro unica tulipa exponunt, pro qua, non dico hortum venustum omni genere florum ornatum, sed integrum agrum comparare possent; Egrius ferentes fugacis, novo aliquo modo striatæ, alicujus tulipæ mortem, quam fidi amici. Hortensium riserit quis, qui murænam piscem atratus luxit: nec hos minus, qui flores, id est brevia quædam & fugacia. De quibus optimè antiquissimus Græcorum poëta Homerus.

Ζεφύρου σπείρας πύριπτος, ἄλλα δὲ πλοῦσι.

Zephyri spiras aura, alia quædam gignit, alia concoquit.

Tulipa hæc an apud præcos nomen invenerit, incertum est, ipsa enim planta ipsi incognita videtur. Neque enim,

*Omnia grandior aetas
Non quae scimus habet, seris venit usus annis.*

Τέτων ἄρ' εἶ. Rectè & prudenter subjicit, esse quasdam plantas quæ impetum ad cõitum vehementiorem excitant, tacitè ridens illos, qui plantis tantas adscribant vires, ut si manu tantum teneantur veneras libidines immoderatas movere possint. Hactenus nihil tale repertum, nec humano generi utile foret, propensi satis ad venerem homines. Ceterum venerem stimulare quasdam plantas, vel uno eruca exemplo probatur.

Excitat ad venerem tardos eruca maritos.

De petroselino nihil dicam, Belgarum mulierculis adagium notum.

**Petersehl helpt de Mannen te paert/
De Vrouwen onder de aert.**

Varias, ingentes & valde efficaces plantis vires inesse, nec plantis solum, sed & alimentis, tam humidis quam ficcis, variis demonstrat exemplis. Ea non omnem superant fidem, quilibet sua fruatur opinione, ad credendum neminem constringo.

Ὡστερ ἐν Θεσπίας. Apud Thespias aquam quandam esse ait, quæ mulieres fœcundas reddit. Idem hic locus ab Athenæo lib. ij. citatur, sed corruptus videtur. Vulgo legitur, εἰς τὴν ἀπὸ φυτῶν εἰσάχθη φησὶ ὕδωρ γίνεσθαι παιδογενῆ, ὡς ἐν Θεσπίας. Scribe ex hoc Theophrasti loco ἕδωρ γίνεσθαι γυναῖκι παιδογενῆ, ὡς, &c. Plinius lib. xxxi. cap. ij. Thespiarum fons conceptus mulieribus representat, item in Arcadia flumen Elatum. Custodit autem partum Lini fons in eadem Arcadiâ, abortusque fieri non patitur.

Ὡς ἐν Πυρῶ. Apud Pyram ait esse aquam quæ sterilitatem eisdem inferre potest. Apud Athenæum πύρρα legitur. En πύρρα ἢ ἄζωνοι. Restituendum apud utrumque πύρρα. Plinius loco citato *E diverso in Pyrrhæa flum. n. quod Aphrodisium vocatur, sterile facit.* Stephanus ἀπὸ πόλιος πύρρα μωῖρα Θεσσαλίας, ἀνομομήνη δὲ πύρρας ὁ οὐκ ἔστι πύρρα. Strabo ad finem lib. viii. Καθ' ἕκαστα μὲν ταῦτα ἀπὸ Θετταλίας, κατὰ τὴν δὲ ἐπὶ κατὰ πρὸν εὐαλλεῖτο Πύρρα δὲ Πύρρας τῆς Δευκαλίωνος γυναικός. Hæc ergo singulatim de Thessalia dicta sunt. In universum vero scias olim eam fuisse Pyrrhæam vocatam à Pyrrha Deucalionis uxore. Apud poëtas pro Pyrrhæa Pyrrha invenitur. Rhianus de variis appellationibus Thessaliæ.

Πύρραν δὲ ποτὶ τὴν γε παλαιότερον κελύκειον
Πύρρας Δευκαλίωνος ἀπ' ἄρχαίους ἀχάλοιο.

Antidotum hujus aquæ Pyræneæ, videtur Sinuessana; cujus loco citato meminit Plinius. In eadem Campaniæ regione Sinuessana aquæ sterilitatem fœminatium, & vitorum insaniam abolere produuntur.

Ἐν Ἡρακλείᾳ. Ab aquis ad vina sicco pede transit, ac primo loco de Heracleâ agit, si modo non corrupti cõdices. Plures urbes Heracleæ nomine insignitas

ΚΕΦ. ΚΑ.

C A P. XXI.

De herbis, quæ ad animum & mores faciant: ut vesicaria, anothera, polio, anthirrizo, flore aureliæ. Quodque homines hæc commenti fuerint, qui artes extollere & celebrare cuperent.

Πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν, τὸν ὑπὸ ἐρῶν ὡσπερ ὠρετικῶν καὶ ἐξιστῶν, κατὰ πρὸ ἐλέχθη πρῶτον. ἢ δὲ τῶ εἰνοσήρα ῥίζα δοθεῖσα ἐν οἴνω πρῶτότερον ποιεῖ τὴν ἰλαρώτερον τὸ ἦθ. ἔχει δὲ ὁ εἰνοσήρας, τὸ μὲν φύλλον ὅμοιον ἀμυγδαλῆ. πλάτυτερον δὲ. τὸ δὲ ἀνθ. ἐρυθρὸν ὡσπερ ῥόδον. αὐτὸς δὲ μέγας, ὡς γάμιν, ῥίζα δὲ ἐρυθρὰ καὶ μεγάλη. * ὅζει δὲ ἀναθεῖσθαι ὡσπερ οἴνῳ. Φιλῆ δὲ ὄρενα χρωρία. φαίνεται δὲ ἐ τῶ πρὸ ἀποπν. οἶον γὰρ πρῶτοφορὰ πρὸς γίνεσθαι, διῶα-

* ὅζει δὲ ἀναθεῖσθαι ὡσπερ οἴνῳ. Ald.

fuisse, apud Strabonem & Stephanum legimus; sed Arcadiæ urbem esse, quæ Heraclea vocatur, neurer prodit. In Arcadia vini hoc genus nasci, auctor est Plinius lib. xiv. cap. xviii. Sunt, inquit, in vino prodigia: dicitur in Arcadia fieri, quod fœcunditatem fœminis importet, viris rabiem. Hic locus secundum mendum in Theophrasti verbis ostendit, nempe πικρῶσας, non ἀπικρῶσας, ut vulgati codices habent, scribendum. Plinianæ lectioni favet Athenæus lib. i. Οἰόφροσος ἐν τῇ ἀπὸ φυτῶν εἰσάχθη φησὶ; ἐν Ἡρακλείᾳ τῆς Ἀρκαδίας γίνεσθαι οἶνον ὃς τὰς μὲν ἀδρας πικρῶσθαι ἐξιστῶσι τὰς δὲ γυναῖκας πικρῶσας ποιεῖ. Interpres, vir Doctiff. maluit Theophrasti codicem depravatum sequi, quam Athenæi. Fortassis quod Plinium non legerit. Theophrastus, inquit, *Libri de historia plantarum scribit in Heracæ Arcadia oppido, vinum fieri, quod insaniam viris, sterilitatem mulieribus importat. Fœcunditatem Græcus dixit auctor, interpres sterilitatem.* Crediderim quod in antiquo quodam codice legerit, τὰς ἢ γυναῖκας κύνεσας ποιεῖ ἐξαμβλώσασθαι. Sed vulgatam, quæque in antiquissimis reperitur, cum probet Plinius, cur rejiciam causam non video ullam. Ex hoc ipso Athenæi loco in Ἡρακείᾳ legendum, nemo non videt. Ἡρακείᾳ Arcadiæ urbem esse prodidit Stephanus. Ἡρακεία — ἐστὶ τὴν πόλιν Ἀρκαδίας, ἢ ἰλέατο Καλυθέρως. καί τινος δὲ κατὰ μωσῆην, ὡς Πιλοπόνησον. Plinius lib. iv. cap. vi. de Arcadia. *Mediterranea ejus Arcadia maxime tenet, undique à mari remota: mitio Drymodis, mox Pelasgis appellata. Oppida ejus Psophis. — Melanæa, Heræa, Pile.* Arcadiæ etiam urbem esse, docet Strabo lib. viii.

Πρὸς κερυνίαν. Quod de vino apud Caryniam inquit, id Plinius lib. xiv. capite xviii. his verbis recenset. *At in Achaia maxime circa Caryniam abigi partum vino, atque etiam si uvam edant gravida, cum differant in gustatu non fit.* Ex hoc Plinii loco probatur κερυνία, ut in Lugduno-Batavo codice habetur, legendum. In Aldino alioquin exemplari Καρυνία, legitur. Apud Athenæum κερυνίαν. ἀπὸ τῆς κερυνίαν τῆς Ἀχαιῶν ἀμπίλων τὴν γίνεσθαι ἰσχυρῶς, ἀφ' ἧς τὸν οἶνον ἐξαμβλῶσθαι ποιεῖ τὰς γυναῖκας τὰς ἐγκύμονας. καὶ ἢ βοσάνων, φησὶ φάρασι, ἐξαμβλῶσθαι. Aliud circa Cerniam Achaia vitis genus esse, cujus vinum prægnantium fœminatium partum abigit, aut si uvam edant gravida: Nondubito quin apud Athenæum legi debeat, καὶ δὲ βοσάνων οἱ κύνεσας φάρασι, alioquin magna fatis taatologia.

Ἐν τριζυνίᾳ. Quæ sequuntur ad calcem usque capitibus facilia sunt, nec disputatione ulla (modò quis fidem adhibeat) egent. Eadem apud Athenæum leguntur. ὁ δὲ Τριζυνίᾳ οἶνον ἀγόνους φασὶ ποιεῖ τὴν πίνοντας. ἐν Θεσσαλίᾳ δὲ λίγυσι ὡς αὐτὸ ποιεῖσθαι αἰσθητικῶν, τὸ ἔστιν ἀρτυροῦν ποιεῖσθαι τὰς πίνοντας. Vinum quæ Τραξενίον bibunt, generare negantur, Thasis duplex, vinum fit, alterum soporiferum, alterum quo fugatur somnus. Plinius loco citato. *Troaxenium vinum quibibant, negantur generare, Thasis duo diversa facere proditur, unum quo somnus conciletur, alterum vero quo fugetur.*

Ἀλλὰ τὸ ἀδρα, &c. Hæc conclusio est partis prioris disputationis, quam Præceptor susceperat cap. xix. Proximo capite agit de altera parte, de iis scilicet, quæ ad animum, moresque pertinent.

AD animum vero * vesicariam adnotant. * Solanum. Hanc enim veluti turbare ac alienare mentem affirmant, ut superius est dictum. Contra radix cenothersæ data è vino, mitiores hilarioresque mores reddit. Constat cenothersa folio amygdalæ, verum majori; † flore rosaceo. Loca adamat montuosa. Id tamen absurdum nequaquam videtur. † Verū majori, flore rubro, roseo, frutex est magnus, radice rubra & magna, quæ sicca ta vinum olet. Loca adamat montosa, hoc autem minime absurdum esse videtur: quippe quoniam fit exspiratio quedam, cujus vis & odor, vinosus existit. sed potius illa absurda & incredibilia putentur.

Fit

† πικρὸν-
τιον. Ald. μὴν ἔχοντες οἰνώδη. ἀλλὰ τὰ εὐηθέστερα καὶ ἀπι-
θανότερα, τὰ τε τῶν περὶ ἀπὸ τῶν ἀλεξι-
† σπιρίλιον. Φαρμακίων λευκῶν, τοῖς τε σώμασι καὶ τοῖς
οἰκίαις. καὶ ὡς δὴ φασι τὸ † πῶλιον καθ' Ἡσίοδον
καὶ Μισοσίον εἰς πᾶν πρᾶγμα ἀποδιδόντες χρησίμους
εἶναι. διὸ καὶ οὐρύτῃσιν αὐτὸ νύκτωρ σκηπὴν πηξά-
* ἀντίρριζον. ρομοῖ. καὶ τὰ περὶ τῆς εὐκλείας ἢ καὶ εὐδοξίας ὁμοίως
καὶ μαῖλλον. εὐκλείαν γὰρ φασι αἰεὶ ποιεῖν * τὸ
ἀντίρριζον καλεῖσθαι. τὸ δὲ ὁμοίον ἐστὶ τῆ ἀπα-
† ελεοχρυσέ-
σε. ρίνης. ῥίζα ἢ ἔχ ὑπερῖν. ὁ δὲ καρπὸς ὡς περὶ μάχα
ῥίνας ἔχει. τὸν δὲ δότ' ἔχει ἀλειφόμενον εὐδοξίαν.
εὐδοξίαν δὲ καὶ ἐάντις ἔχει ἔλιχρυσέ τῶ ἀθροῖς σεφα-
† φύλλον δι-
λευκόν. Ald. νῆται, μύρω ῥαίνων ἐκ χρυσοῦ ἀπύρω. ἔχει δὲ ὁ
Bof. δὲ λεπτόν. καὶ τὸν καρπὸν δὲ λεπτόν καὶ σκληρόν,
ῥίζαν δὲ ἐπιπόλαιον ἔχει λεπτήν. χρῶνται ἢ αὐτῶ
περὶ τὰ δακρυτὰ ἐν οἴνῳ, ἔπειτα τὰ πικρὰ καὶ
κατακαύσαντες καὶ μίξαντες μέλιτι. τὰ μὲν ἐν
παιδίῳ, κατὰ πρὸς καὶ πρὸς τὸν ἐλέχθῃ, σωμαύξιν
βλαβόμενον ἐστὶ τὰς ἑαυτῶν τέχνας. αἱ δὲ τῶν
ῥίζων καὶ τῶν καρπῶν ἔστι τῶν ὁπῶν φύσεις, ἐπεὶ
πολλὰς ἔχουσι ἔστι παντοίας δυνάμεις, ὅσαι ταυτὸ
διώκονται καὶ τῶν αὐτῶν αἰτίαι, καὶ πάλιν ὅσαι τὰ ἐναν-
τίαι. Διὰ πορῆσειν αὐτῶν κινῶν ἴσως δόσημα καὶ
ἐφ' ἐπὶ τῶν δόσεων, πότερον ὅσαι τῶν αὐτῶν αἰτία,
κατὰ μίαν πρὸς δυνάμιν ἐστίν, ἢ καὶ ἐτέρων ἐνδέχεται
ταυτὸ γίνεσθαι. τὸ μὲν ἐν ταύτῃ δόσημα. εἰ
δὲ πρὸς καὶ ἄλλων τὰς φύσεις, ἢ τὰς δυνάμεις
ἐχομένη εἰπεῖν, ταῦτα ῥητέον.

Fit enim quasi recreatio quaedam ex viribus, quas
radix ista vinosa possidet. Sed potius absurda illa
putentur, quæ alligata, beneficio adversantia vo-
citantur, & tum corporibus, tum domibus unice
opitulari creduntur. † Adde polium, quod Hefio-
do, & Musæo authoribus ad omnem rem magni
momenti faciendam perutile prædicatur. Quam-
obrem id noctu effodiunt tabernaculo * structo,
& ad famam existimationemque bonam non mi-
nus, quinimo magis valere putatum est. Nec non
& † antirrhizum quem vocant, utilem ad gloriam
tradidere. † Hic lappæ similis est. Radice mini-
ma & fere nulla subnitetur. Fructum tanquam na-
res vituli parit. Hoc perunctis gratiam vitæque
gloriam consequi creditur. * Quin etiam qui au-
relia flore coronatur; si unguentum ex auro ignis
experte inspergat, gloriam atque existimationem
bonam consequitur. † Habet aurelia florem auro
similem, folium candidum, † fructum tenuem du-
rumque: radicem * per summa cespitum, atque te-
nuem. Virtus ejus ad serpentium morsus è vino pro-
deit. Valet etiam ad ambusta, cremata & mista
melli. Sed hæc (ut superius dictum est) commenta
hominum esse plane videntur; qui suas artes ex-
tollere ac celebrare cuperent. Radicum autem,
fructuum, ac liquorum quæ exprimuntur naturæ, si-
quidem & multas & varias, & quæ idem possint &
eorundem sint causæ, aut contraria etiam produ-
cant, vires habent; movere possit aliquis genera-
lem quæstionem, utrum quæ eorundem sunt causæ,
eadem quoque habeant vires. An ex aliis quoque
idem possit produci. Et de hac quidem dubitatio-
ne hæcenus. Nos reliquorum naturas viresque per-
sequemur.

† Adde tri-
polium stru-
do.
* Sed & ea
quæ ad bonam
famam, ac
existimatio-
nem perti-
nent simili-
ter & ad hoc
magis ab-
surda sunt.
† Antirrhizum
non.
† Hoc simile
est aparine,
quam pbi-
lantibopum
vocant, radice
cæret.
* Quin etiam
aureliam elichry-
am si flore cor-
nantur, un-
guento ex
auro ignis
experte in-
spergat, glo-
riam existimatio-
nemque
bonam con-
sequuntur.
† Elichry-
son.
† Tenue,
caulem.
* Per sum-
mam terram
vagantem.

JULII CÆSARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

Πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν. Theodorus. Animo vero vesica-
riam adnotant. Nimis durus. Neque Latinus sic
loquatur.
† ἄντις ἢ μίγας, ὡς ἡμῶν. Theodorus omisit hæc. Quæ
tamen præter eam folii argumentum, redargunt herba-
rios, qui suam muscatam, quam nominant, antheram
esse contendunt. Pusillam sane plantillam, ἔσ' ὄσπερ
nullo, nedom vini. Omisit etiam quod sequitur, ῥίζα ἢ ἑυθρᾶ,
καὶ μίγας, ut hinc quoque refellantur. Omisit ἔτι illa,
ὅτις ἢ ἀνωθίσιον ὡς περὶ οἴνου. Interpretatus est, ὡς περὶ
recreationem, reddē, accessio. Lego, ἀπιθανίτιον nega-
τιον. Hoc omisit Theodorus, aut illud: ἐνηθέστερα. Et ab-
surdum transiit, puerilia, & minus fide digna.
† ῥίζα ἢ ἔχ ὑπερῖν. Etiam in capillaribus hæc audacia à

nobis supra animadversa est. Dura sane res si sine radice sit.
Theodorus hic quoque emollivit. Radice minima, & pe-
ne nulla. Non nego quibusdam nullam subesse radicem,
si vera de Malobathro jabulantur. Sed hic non est locus.
Theodorus hæc omnia reliquit: αἱ δὲ τῶν ῥίζων, καὶ τῶν
καρπῶν φύσεις, ἐπεὶ πολλὰς ἔχουσι, καὶ παντοίας δυνάμεις,
ὅσαι ταυτὸ διώκονται, καὶ τῶν αὐτῶν αἰτίαι, καὶ πάλιν, ὅσαι
τὰ ἐναντία. Διὰ πορῆσειν δὲ αὐτῶν κινῶν ἴσως δόσημα, καὶ ἐφ'
ἐπὶ τῶν δόσεων, πότερον ὅσαι τῶν αὐτῶν αἰτία, κατὰ μίαν πρὸς δυν-
νάμιν ἐστίν, ἢ καὶ ἐτέρων ἐνδέχεται ταυτὸ γίνεσθαι. τὸ μὲν ἐν
ταύτῃ δόσημα. εἰ δὲ πρὸς ἔσ' ἄλλων τὰς φύσεις, ἢ τὰς δυνά-
μεις ἐχομένη εἰπεῖν, ταῦτα ῥητέον. Quæ tamen verba referuntur
ad historias superiores, ἔστιν interpretati in tran-
slatione nostra.

IOANNIS BODÆI A STAPEL NOTÆ ET COMMENTARIUS.

Πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν. Inter ea quæ animi mores vel
corrumpunt, vel corrigunt, numerat solanum.
Supra diximus, solani plura esse genera, ac inter
ea numerari maniacum, & somnificum. Quod furio-
sum, animi corrumpat mores, extra omne dubium poni
debet, nomenque id satis declarat.
† Ἡ δὲ ἔσ' ἀνοήτῃ. Contraria ac solanum facultate
pollet ἀνοήτῃ. Unde nomen hoc acceperit, ex ipso
Theophrasto facile probatur, cum radicem exsiccatam
vinum olere tradit. Meminit hujus plantæ Diosco-
rides, apud quem ἀνοήτῃ legitur, "Ονογρᾶ, inquit, lib.
IV. cap. CXVIII. οἱ δὲ ἀνοήτῃ, οἱ δὲ ὄνυξιν. Corrigit
ἀνοήτῃ, οἱ δὲ ἀνοήτῃ, οἱ δὲ ὄνυξιν. "Ονογρᾶν scripsisse Dio-
scoridem, ex Oribasii serie alphabetica probare, non
est magni laboris. Confirmatur præterea à Galeno
lib. VIII. simpl. "Ονογρᾶν, ἢ ἀνοήτῃ ἢ ὄνυξιν τὰ τε ἢ
ῥίζα ξηρανομένη ἀνοήτῃ π' ὄζει. Onogrya, vel onothera, vel
onotheris. Hujus radix siccata vinosum quendam spirat
odorem. Utrum ὄνυξιν, an ὄνυξιν, uti apud Dioscori-
dem legitur, scripsit, non satis constat. Vulgatum
Dioscoridis Plinius probat. "Ονογρᾶ vocatur, quod be-
stias ferat, maxime asinos, mansuetas reddat. Dio-

scorides loco citato. Δύναμις ἢ ἔχει δόσημα τῆς ῥίζης
ὡς περὶ τῶν ἀνοήτων ζώων πινόμενοι, ἡμετέροις αὐτά. Radicis dilu-
tum feris animantibus, in potum datum, vim hanc habet,
ut eas ex feritate ad mansuetudinem traducat. A colore
nomen illud impositum, non fit verisimile. "Ονογρᾶ
enim, color asini. Pollux lib. VII. cap. XIII. ἔστι ἢ
καὶ κίλιον ἐδοῦτο χρῶμα, τὸ ἐν ἀνοήτῃ καλεῖσθαι, καὶ κίλιον
γὰρ τὸ ὄνυξιν οἱ δουροῖς, καὶ κίλιον τὸν ἀνοήτῃ. Φαίνεται ἢ
ἐκ μίαν ἀπὸ τῶν ἐστὶν ἰσχυρῶν. Est vestimentis genus, quod à
colore κίλιον dicitur, vulgo onagrium vocant. Κίλιον asi-
num Diores appellant, ἔσ' cillactera asinarium: fuscum ἔσ'
niger colores sunt vicini. Ex hoc loco apparet, asinum
& fuscum colorem diversos esse; nisi quis velit φαῖον,
colorem esse fuscum, qui obscuritatis illo fastigio ca-
ret, quod in nigredine reperitur. At verò asinum,
fuscum, cineritium, cui τὸ λευκόν additum est, qualis
color asinorum. Probabile, ut dixi, onagri nomen ac-
cepisse, quod feras mitiget. Describitur a Dioscoride
loco citato. Οἱ μὲν ἐστὶ δένδρον ἐστὶν, ἑμετέροις, φύλλα ἔχων
ἀμυγδαλῆ ὡς περὶ τῶν ἀνοήτων, γλυκύτερον ἢ ἐμπερὶ τοῖς ἔσ' κίλιον.
ῥίζαν ἢ λευκὴν, μικρὴν, ἢ περὶ ξηρανομένην οἴνου δόσημα.
φύλλα ἔσ' ὄνυξιν. Id est. Frutex est arboris specie,
πρα-

prægrandis, folio amygdalaceo, sed dulciore, liliaceo non dissimili: floribus roseis, magnis, radice candida, parva, cum siccata est vinum olente. Nascitur in montanis. Plinius lib. xxvi. cap. xi. Et anothera, sive onuris hilaritatem offerens in vino, (tale nihil Dioscorides, nihil Theophrastus) amygdalaceo folio, flore rosaceo, fruticosa, longa radice, & cum siccata est, vinum olente: hæc in potu data feras quoque mitigat. Ex hoc Plinii loco restituendum ἀνὴ μωρῶν, μακροῦν longam. Hanc etiam lectionem probat præceptor; Qui folium non dulcius, sed latius amygdalino scribit. Delendum itaque γλυκύτερον, ac reponendum πλωτότερον. Quomodo in utroque Goupyli exemplari legitur, & ex Oribasii codice legendum probatur. In descriptione radicis à Theophrasto discrepat Dioscorides: hic albam, ille rubram dixit. Nisi forte Dioscorides de interiore, de exteriori radicis parte loquatur Theophrastus. Onagra inter ea recenseri debet, quæ ad recentiorum notitiam nondum pervenerunt. Falluntur qui pseudolyfimachiam, chameneron dictam, pro onagra exhibent. Etenim non nisi herba est, hyeme etiam marcescens. Tantum abest ut frutex sit, aut arborem æmuletur: nec folia amygdalinis latiora, sed potius tenuiora, quæ cum liliaceis comparari nequeunt, radix siccata nullum, vinum referentem, odorem emittit.

Φαίνεται δὲ ἐ τῷ πινόμενῳ. Non absurdum, inquit, videtur, oinotheram, è vino exhibitam, mores mitiores & hilariores efficere; quippe quod assumptio quædam fiat ejus, quod vinosam vim habet. Sed fabulosum, inquit, ac incredibile videtur, herbis quibusdam quasi amuletis & alexipharmacis tum domos, tum homines à fascino defendi, quod de tripolio narravit Hesiodus & Musæus. Parem aut certe majorem etiam videri stultitiam, si quis sibi persuadeat, herbas reperiri, quæ ad famam, ac dignitatem comparandam aliquid faciant, ut de antirrhino quidam retulerunt. Hunc Theophrasti locum non intellexisse Plinium ex eo patet, quod polio adscribat, quæ Theophrastus de tripolio, & antirrhino tradidit, uti lib. vii. cap. x. à nobis demonstratum est.

Πόλιον. In Aldino & Basiliensi codice περιόλιον legitur, quomodo & Theophrastum scripsisse ex Dioscoride facile probatur. Tripolium enim recenset inter plantas magica facultate donatas, quæ domibus & corporibus alexipharmaca præstant, adversus fascinum: Gaza polium interpretatus est ex Plinio. Non animadvertens, Plinium polium cum tripolio confundere. Suprà lib. vii. πόλιον dici hanc plantam probavimus; πολίων accentu in ultima, herba est quæ à canitie nomen habet, πόλιον accentu in antepenultima, δὲ τὸ πωλίον plantam denotat, cui nomen impositum, quod sæpius de die colorem mutet; περιόλιον quod ter quotidie mutet. Dioscorides lib. iv. cap. cxxxv. περιόλιον φύεται ἐν ὠρεσθαλαττίοις τόποις. (Lacuna in veteri codice legi auctor est πινόμενος, ἀεὶ, quam lectionem probat Plinius, alteram experientia) ἐς ἐπικλήθει ἢ ψιλῶς ἢ ὑποχωρεῖ, ἔτε ἐν ἑρῶ, ἔτε ἐν θαλάσῃ φύεται ἢ ἐχει ἰσότη (lege ἰσότη) παραπλήσια, πυχρὸν μὲν τοῖς κωλοῦν ἀσθημασίῳ, ἀνὰ τὸν ἐπιχειρῶν, ταύτης ἰσότηται τὸ ἀνθῶ. (Lacuna in veteri codice φύλλα, quomodo etiam Plinius, quod parum verisimile) τὸ δὲ τῆς ἡμέρας μεταβάλλει τὸ χρώμα, πρῶτὸ μὲν λευκόν, κατὰ δὲ τὴν μοσημερίαν πορφυροῦσιν, ὅψι δὲ φοινικῶν. ῥίζα λευκὴ (Lacuna λευκὴ, hanc improbat Plinius, vulgatam confirmat autopsia) ἰσότης, ἡμεμερικὴ γενομένη. ἢ πινόμενος ἐν δίνῳ & πολλῶν κατὰ κωλίας ὕδατος ἀγεί, ἢ ἐσθιέμενος δὲ καὶ ἰσ ἀλιφιφαρμακῶν. Tripolium in maritimis nascitur, ubi alludit unda, vicissimque retro commeat; sed neque in mari, neque in sicco. Folia habet isatis attamen crassiora, caulem palmarem, & superna parte divisum. Ejus flos ter de die colorem mutare perhibetur; ita ut manè candidus, meridie purpureus, vespere puniceus aspiciatur. Radix est alba, odorata, calidi gustus, quæ dyachmis duabus in vino pota, aquas urinamque per alvum extrahit, conciditur & in medicamenta, quæ alexipharmaca vocant. Tripolium circa Amstelodamum copiose provenit, locis quales describit Dioscorides maritimis, quos unda alluit recensque demittit. Maritimis quoque Zelandiæ frequens. Rectè Dioscorides de flore scripsit, ἰσότηται μεταβάλλει, πινέται, referunt mutare colorem. Nam id præter veritatem & fabulosum esse observatum est à recentiori-

bus. Decepit plebeculam, quod duplilis est floris, lutei scilicet & purpurei, in phœniceum non raro & cæruleum vergentis. Lutea foliola, radiatim affita, partim superne decidere solent, partim verò introflecti, & purpurea vel albida videri, relictis interim nonnullis inibi foliolis, & multis staminibus albidis, & purpureis superstitibus; quæ plebeculæ opinionem faciunt, ter de die mutati coloris, Tres itaque colores uno die reperiri posse, non repugnat veritati.

Tripolium vulgare.

Nam cum flores omnes non simul, sed partulatim & sensim floreat ac perficiantur, facile contingit, tres florum colores conspici incipientium, completorum, & deficientium. Nondum aperti aut perfecti subpurpurei sunt, completi, quali jam dixi, & mox dicam, languentes, papporum candidam ostendunt lanuginem. Foliis tripolium exit oblongis, latis, lævibus, crassiusculis, densis, virentibus, Isatis foliis perquam similibus. Caulis rectus, dodrante altior, (nonnunquam etiam minor pro foli ratione ut latius dicam) fastigio in alas diviso, in quibus flosculi perquam elegantes, medio disco, lutei, orbiculato verò ambitu cærulei, aut purpurei, asteris Attici florum æmuli (unde aster marinus vel amellus maritimus dici solet) qui in pappo candido contabescunt absente; Radix oblonga, alba, cortice induitur crassiuscula. Planta hæc in horto translata, diutine viget, & mirum in modum luxuriat, grandescitque, caulefque emittit cubitales, & bicubitales, radicesque in fibras commutat, cum in natali solo sæpius palmares, aut paulo altiores sint. De tripolio hæc Plinius lib. xxvi. cap. vii. Tripolium in maritimis nascitur, saxis, ubi alludit unda, neque in mari, neque in sicco, folio Isatis crassiore, palmo alto, in mucrone diviso, radice alba, odorata, crassa, calidi gustus.

Ἀντίρριζον. Ἀντίρριζον legendum esse ex Dioscoride Galeno, & Plinio constat. Vulgata fortassis lectio cuiusdam arridebit, quod apud Hefychium legitur, ἀντίρριζον ἀντίρριζον, οἱ δὲ βοτάνης ἰδῶ. Sed corruptus est codex, restituendum. Ἀντίρριζον οἱ δὲ ἀντίρριζος βοτάνης ἰδῶ.

ἰδιόθεν. Ἀντίρρινον, ὡς τῆς ῥιζῆς, ut ἴσως. Ἀντίρρινον, sive ἀντίρρινον vocatur, quod fructum ferat tanquam nares vituli, ut docet Theophrastus, & probat Galenus lib. vi. simpl. Ἀντίρρινον, ἢ ἀντίρρινον ὄντιον μέγιστον ῥιζῶν τῶν κερπύων, ἀρρῆσεν ἰς τὰς ἰώσεις. Antirrhinon sive anarrhinon fructum habet naribus similem, ad sanationes inutilem. Ἀπὸ τῆς ῥιζῆς, quomodo ῥίζον vel ῥίζιον derivari possit, non video. Corruptus ergo est codex. Ἀντίρρινον vocari tradit etiam Dioscorides lib. iv. cap. cxxxiii. Ἀντίρρινον οἱ δὲ ἀντίρρινον, ἴσως δὲ τῶν τῆν λυχνίδα ἀρρῆσεν ὀκλίσειαν. Antirrhinum, alii anarrhinon, aliqui lychnidem sylvestrem vocant. Quod scilicet florem leucoio sive lychnidi sylvestri similem ferat, ut paulo infra exponit Dioscorides. Ἀντίρρινον Galenus in glossis exponit Ἀντίρρινον τὸ δὲ τῶν ῥιζῶν παλαιοῦ ἰσίου, ἴσως ἢ διακρίσιν ἀντίρρινον ἴσως ἀπὸ τῶν δερμῶν, per nares retro versum tenet, quidam dividunt ἀπὸ ῥιζῶν ut sit per cutem. Sed hæc planta, de qua nobis sermo, inde nomen non accepit. Idem in exegefi, βέκρονον vocari auctor. Ἀντίρρινον πᾶσι τῆς, ἢ τῆς βέκρονον τῆς λυχνίδα ἀρρῆσεν ὀκλίσειαν. βέκρονον, id est bubulum vel vitulinum caput. Quod antirrhini referre fructum, negari non potest. Belgis orant dicitur, etiam gaperkens / knaptandekens krupt / & half suupte. Orant ab janthino flore, janthinus jant, inde orant. Malunt alii ab orantio, cujus meminit Galenus lib. iv. κατὰ τόπους. cap. primo. ἢ τῆν λευκῆν ὀκλίσειαν βοτάνην ποδῶν κερπύων, aut herbam oruntium appellatam coquito. Sed Doctiff. Cornarius ὀκλίσειαν eo loco, non sine ratione, legendum contendit. Cum tamen antirrhinon sit attenuatorix ac calfactorix facultatis. Cur ergo ictericis prodesse nequeat, non video. Columellam lib. x. os leonis vocare, multorum est opinio, quod flos hians leonis rictum referat.

Narcissique comas & biantis seva leonis Ora ferit.
Et paulo infra. Osetat & leo.

Alii tamen aquilegium ipsum intelligere putant, quorum opinionem minus probo, quod nullum rictum leonis flos ostendat. Antirrhinon Theophrastus aparines folio describit; Gaza minus recte lappam vertit, quod errandi aliquibus præbuit occasionem. Supra lib. vii. cap. ultimo de aparine egi. — Lector caput, citatum adeat, & videat quot plantæ aparines nomine gaudeant. Hoc loco non ξανθιον, non δροκῆιον, non ἰσπυτᾶριον intelligit, sed Φιλάνθρωπον. Qui locus ostendit, antiquissimos Græcos ἀπαιρῆνης nomine Φιλῆσιον Hippocratis intelligere. Aparine hæc folia habet rubix familia, id est oblonga, angusta, aspera: aparine huic, (si folia particularia consideres) familia habet antirrhinon minus, nisi quod lævia nec aspera uti alterum aparines genus, Plinio mollugo dictam. Hæc cum viri docti minus considerarint, aliud Plinii, aliud Dioscoridis, aliud Theophrasti antirrhinon esse scripserunt, cum tamen omnes de uno eodemque antirrhino agant: Aparines singularia folia lino familia, anagallidi non planè dissimilia. Illud tamen addendum Dioscoridem majus, Theophrastum, Pliniumque minus (quod pheetema Dodonæus vocat) descripsisse, videat lector utriusque iconem apud Lobelium: describit Antirrhinon loco citato Dioscorides his ferè verbis, πῶς ἴσως ἰμφορῆς, ἀναγαλλίδος φύλλοις καὶ κουλῶν, πᾶς ἢ ἀπὸν πορφυρῶν, ὁμοίᾳ λευκῶν, μετῴπιστος δὲ διὸ ὁ ἀρρῆσεν λυχνίᾳ ἐκλήθη. Καρπὸν δὲ φέρεται μέγιστον ῥιζῶν ὁμοίων, ῥέσιον ἰδιόν. Ἰσπερτεῖται ἢ τῶν ἀντιρρῆσι ἰσως Φαρμακῆσις ἐπιπυτᾶριον. ἐπιπυτᾶριον πᾶσι ἀλεξιφάρμακον σὺν ἰσως κερπύων ἢ κερπύων. Herba est caule foliisque anagallidi similis, floribus leucois, minoribus tamen, & purpureis. Ideo etiam sylvestris lychnis nominata est. Fructum verò gerit vituli narium similem, aspectu ruffeum. Traditur hæc amuleti instar adalligata, malis medicamentis veneficisque adversari, isque gratiam conciliare, qui ea cum oleo liltacco, cyprinoque peruncti fuerint. Quæri solet, quomodo Dioscorides, ἀρρῆσεν λυχνίδα vocari scribat, quod florem leucoio similem ferat. Respondent docti vocem λευκῶν expungendam, ejusque loco restituendam λυχνίδα. Sed parum interesse puto, utrum λυχνίδα an λευκῶν legamus. Siquidem ipse Dioscorides, uti alibi diximus, λυχνίδα flore λευκῶν comparavit. Vulgatam tamen sermo, quod Plinius eam secutus videatur; quanquam nec alteram rejiciam. ῥέσιον ἰδιόν. Vox ῥέσιον suspecta admodum pluribus interpretibus est, qui idcirco voces has negligere solent, Ergo quid

ῥέσιον sit. exponendum erit. Vulgo interpretari solent ruffeum & ruffum. Coloris hæc nomina sunt, ad ruffum inclinantis, dilutius tamen rubentis. Hoc sensu, apud Achmen accipitur cap. 48. καὶ ἴσως ἰσως ῥέσιον, ἢ γνήν τῆς χροῆς ἴσως. Idem cap. 226. Εἰ γὰρ λυχνῶν, ἴσως ἰσως. ἢ ἢ ῥέσιον, τῆς χροῆς ἴσως. Si colore alboformosa. sive ruffo grata. Botanicis ῥέσιον color est, qualis in leucoio flore. Ruffus enim, sive ῥέσιον à cocco, sive ῥέσιον est, sed dilutioris coloris. Cassianus Bassus lib. xi. cap. xxiii. De violis. Ἰὰ τὰ πορφυρῶν, καὶ τὰ ἄλλα πίνται, τὰ πᾶσι χρυσοῦντα καὶ τὰ ῥέσιοντα μετὰ ἰσως μαρτυρίας φυτεύεται. Viola purpurea & alia omnes, tunc auricolores, tunc ruffi coloris, post Idus Martias plantantur. Egineta anagallidem marem ῥέσιον florem habere tradit. lib. vii. cap. xi. titulo ποδαρρῆσι βοτάνησιν, ἢ δὲ κερπύων ποδαρρῆσι, &c. Καρποφίλλου κερπύων ἢ ἀναγαλλίδος τῆς τῶν ῥέσιον ἀπὸ ἰσως ἢ κερπύων κερπύων γὰρ ἀρρῆσεν μαρτυρίας γὰρ δὲ. Caryophylli grana ἴσως. anagallidis phœnicis coloris, quam vocant corallion, semiuncia, aristolochiæ longæ uncie quatuor. Nullum antirrhini genus est, quod fructu ruffo conspicitur. Non probo illorum opinionem, qui legunt πᾶσι ἰσως ἰμφορῆς λευκῶν φύλλοις καὶ κουλῶν, τὰ δὲ ἀπὸν ὁμοίᾳ ἀναγαλλίδος πορφυρῶν. Violis quas leucoia vocant, caule & foliis similis herba est, flores habet purpureis anagallidi flosculis similes. Non video qua auctoritate reliqua rejici possunt. Nam etiam minimum antirrhinum flosculos majores fert anagallide. Præterea cur lychnis sylvestris diceretur. Ineptum id foret si dicamus quod folia ferat leucoio, vel flores anagallidi similes. Voces ῥέσιον ἰδιόν si non transposita sunt, de flore intelligi debent. Nam flos aspectu coloreque diluto est rubro, nihil tamen impedit, quo minus hæc de tota intelligamus planta; Nam non tantum flores, sed cauliculi & pars foliorum cauliculo proxima dilutè rubent. Nullum itaque in verbis Dioscoridis mendum. A Dioscoride ad Plinium veniunt. Hic antirrhini historiam his ferè verbis tradit lib. xxv. cap. x. Antirrhinon vocatur sive anarrhinon sive lychnis agria, similis lini, radice nulla, flore hyacinthi, semine vituli narium. & hoc per unctos venustiores fieri, nec ullo malo medicamento lædi posse aut veneno, si quis in brachiali habeat, arbitrantur magi; similiter ea quam eupleam vocant traduntque ea per unctas commendatioris esse famæ. Hæc lectio vulgatam Theophrasti de radice defendit. Plantas, nullam habere radicem veteres dicunt, quibus exigua est aut nullius usus. Sic capillares plantas sine radice scribunt, cum capillacea sit, & exiguis fibris constet illarum radix. Lini folia dixit Plinius, vel quod particularia aparines lini referant, vel quod pro ἀπαιρῆσι, λίνου libertum legisse putarit. Flore Hyacinthino. Scribo ex Dioscoride janthino. Leucoio, sive violæ albæ comparat antirrhini florem Dioscorides. Ridiculum admodum, quod ex his Theophrasti verbis, Plinius novam finxerit plantam. Scribit Theophrastus de antirrhino. Ἐυκλείαν γὰρ φασὶν αἰὲν ποιεῖν. Græcus auctor ευκλείαν herbam non dixit, sed antirrhinon ad ευκλείαν conducere ait; Latinus, aliud cogitans, aliud scribens, pro ευκλείαν, si non sit mendum, ἰσπυτᾶριον intellexit, novamque, quod valdè ineptum, fecit plantam. Non desunt qui antirrhinon à Plinio lib. xxx. cap. ij. cynocephali nomine describere existimant. Credo quod fructus canis cranium cute & carne exutum referre videatur, tum etiam quod Apulejus cap. 86. hæc tradat. Græci cynocephalon dicunt, alii antirrhinon, alii bucranon, alii burrhinon, alii amethyston, alii ananthinon, alii pithetton, Prophetæ osireostaphen, Itali canis cerebrum, alii herbam siminiam, alii venustam minorem, alijopallim gratam appellant. Quæ Plinius de cynocephalo tradat, audiamus. Quærat, inquit, aliquis, quæ sint mentium veteres Magi, cum adolescentibus nobis visus Apion, Grammaticæ artis, prodiderit cephaliam herbam, quæ in Ægypto vocaretur osyris, divinam, & contra omnia veneficia; sed si ea erueretur, statim eum qui eruisset, mori. Osyrim in Ægypto vocari ait. Non videtur aliam plantam describere quam osyrim Græcorum, cujus mentionem facit lib. xxvii. cap. xii. ubi ait. Osyris ramulos serè nigros, tenues, lentos, & in iis folia nigra, ceu lini, semenque in ramulis nigrum initio, dein colore mutatio, turbescens, smegmata mulieribus faciunt ex his, radicem decoctum potum; sanat arquatos. Hæc an cum veterum Græcorum conveniant scriptis examinandum erit. Osyrim

Osyrim describit Dioscorides lib. iv. cap. cxliiii. *Ὀσύρις φρυγίαται μίλαν, λαπτόραβδον, δὲ θρασσον, καὶ ἀπὸ ἀνὸ φύλλοισι γ'. Ἐστὶ δὲ ἢ ἢ ἢ ἢ ἢ ἢ ἀντὶς ὡσαύτε λίνα, μίλανα καὶ παρχάσι. μεταβαλλόμενα δὲ ὑπερῶν γίνονται. τῶν τῶν πρὸ ἀφίψημα πινόμενον ἰσχυρὰ βοηθεῖ. Osyris herba surculacea, colore nigro, tenuibus virgis, fractuque contumacibus, in quibus foliola terna; interdum & quaterna, quina, senave, seu lini nigra initio, deinde colore mutato rubescentia. Decoctum ejus potum juvat arquatos. Quod de folio tradit Dioscorides, id de semine tradit Plinius. Nempe initio nigrum, dein rubrum esse: Plinii probabilius est sententia, quam Dioscoridis. Linaria enim (quam osyrim esse dico) fructam fert initio ex viridi nigricantem, dein rubentem; quod de foliis nondum observatum. Smegmata mulieribus ex osyride fieri ait; scopas Galenus lib. vii. simpl. *Ὀσύρις δὲ τῆς πρῶτης ἡλικίας ἐπὶ τῆς κρημνῶσι (vulgo κακορήματα) γίνεται, πικρὰ μὲν ἢ ποιότης, ἰσχυρὰ καὶ ἢ ἢ μὲν δύναμις, ὅθεν καὶ τῆς κατὰ ἡλικίαν ἰσχυρῶς ἀφίψη. Osyridi herbae, ex qua scopae fiunt (Interpres cacoremata. Percipere nequeo quâ ratione ex herba, mala nascantur verba) amara inest qualitas, & obstructions expediendi facultas, quod & in jo. more consistentes adjuvat obstructions. Κρημα, sive κρημνον, dicitur & κορεν, idem quod σάρον, sive σάρονον. scopae. Objiciet quis ornamentum significare. Apud Suidam enim legitur κρημα τὸ σάρον, τὸ κρημνῶσι scopae, ornamentum. Ex hoc Suidae loco, docti smegmata Plinii & κρημνῶσι Galeni non ita multum differre existimant, quod aliis non minus doctis displicet. Quandoquidem κρημνῶσι voce, non intellexit Suidas comptorium, & venustans faciem medicamentum, quo cutis exteritur & laevigatur, sed, uti exponit Scholiastes Aristophanis, τὸ σάρον ἢ ἡλικίαν ἀποκαθαίρει τὸς ῥυτίδας τῶν οἰκῶν. Hoc est, everriculum, quo domorum sordes everruntur. Posterior opinio ipsius Suidae & Hesychii fulcitur opinione. κρημνῶσι enim Hesychio κρημνῶσι. Id est, instrumentum omne comptorium, aptum ad comedendum, sive verrendum, redimiculum: & quoniam palmarum spatulae, usum praebent scoparum, κρημνῶσι Hesychio dicuntur, κρημνῶσι σαδῶσι φινίκων, σάλοπις, χάρωνες, σαρῶσι. Idem Hesychius κρημα κρημνῶσι, ὅ πρὸς σάρον. Lege κρημα κρημνῶσι, ὅ πρὸς σάρον. Haec satis ostendunt κρημα scopas significare. Osyridem quidam putant belvedere, vulgo nuncupatam esse. Belvedere dicitur, quod nitido virore, & foliorum venustate oculos recreat. Favet huic opinioni, quod planta haec à Græcis nostri temporis ἀνύρις vocatur, ac in Italia ex hac scopae parantur. Non arridet tamen haec opinio, quoniam folia, nullam habent amaritudinem, nec ulla facultate pollent, qua icterum mederi possint. Alii linariam vocatam, osyridem esse statuant; ac pro cynocephalo habent. Idque duabus de causis. Prima quod flores ejus caninum caput, quod oblongum est, repræsentant, deinde quia singulari medicamento oculorum epiphoris adhibetur, uti Apulejus de cynocephalo scripsit, usufque comprobatur. Osyridem dictam plantam hanc putant ab interfecto rege Osyre, qui laudis aucupandæ gratia, ex Græcia in Ægyptum commigrans, Deus est habitus, & sub imagine bovis adoratus. Alii malunt Osyridem vocatam, quod urinas potenter moveat. Urina enim Græcis ὄρεον ὄρεον, ὄρεον. dicitur & ὄρεον vel ὄρεον: & ὄρεον, quod traho denotat, ὄρεον, urinam trahens. Quibus hoc placet etymon, ij, linariam pro osyride ostendunt. Haec enim urinalis est dicta, à vi diuretica. Linaria verò, quod folia linum repræsentent. Cauliculos habet cubitales; non rarò bicubitales, complures, rotundos, tenues; folia multa angusta; oblonga, lino similia, esulam minorem adeo imitantia, ut prudentiores Barbari utramque hoc versiculo distinguere sint coacti.**

Esula lactescit, sine lacte linaria crescit.

Flores fert luteos, anteriore quidem parte antirrhini floribus similes, umbilicum aut canis vel bovis caput referentes; posteriore verò in caudam, sive corniculum quoddam desinentes, consolidæ regalis similitudine. Sequitur capitulum, rotundum in quo semen nigrum. Radix tenuis, rotunda, alba. Tota planta amara est. Hanc, ut dixi, alii pro osyride pingunt. Duo objici possunt, quibus nec belvedere, nec linaria osyridem esse, probari potest. Quod neutrius folia è nigro in rubrum mutantur, quodque ramuli plura ha-

bent folia, quam scribit Dioscorides. Ad primum responderi potest: linariæ semen, uti tradit Plinius, è viridi nigro, in viride rubrum mutari. Quod Diosc. tria, quatuor, quinque, aut sex folia habere ait, intelligit, cauliculos in ambitu tot foliolis coronari, uti comprobatur experientia. Haec fortassis si cuipiam non arrideant, quæ planta osyris sit, referat; ego me nunquam vidisse fatebor. Linariam enim pro osyride non agnosco, multo minus belvedere, verum proximè ad historiam accedere. Ceterum prius etymon Osyridis magis, quam postremum arridet. Etenim si osyris nomen haberet à diuretica virtute; neutiquam hoc reticissent veteres. Redeo ad antirrhinon, quod cynocephalon esse, nec aio, nec nego; quod Plinius non tradiderit, qua facie cynocephalon sit. Antirrhini recentiores multa observant genera, quorum minus cum Theophrasti Plinique convenit descriptione, majus cum Dioscoridis. Cauliculi huic rotundi, glabri, fragiles, & ramosi. Folia multa, ut plurimum oblonga & acuminata, linariæ non dissimilia, sed latiora, & ut plurimum breviora, anagallidisque similia. Flores secundum cauliculos superiore parte ordine digesti, forma oblongi, calathum effigiantes, anteriore parte latiores, dum conniventes ac conclusi (ut nascuntur) permanent, ranae ori quodammodo similes, aperti vero hiantis leonis rictum æmulantur, colore roseo rubent, aliquando maculati, ex candido dilute purpurascens, ex rubro violacei candidi, sublutei lutei, norandum hic luteum antirrhinon non tantum floribus, sed foliis variare, quæ latiora, brevioraque sunt, nec in agris frequens, sed in hortis ut peregrina colitur planta. Floribus succedunt capitula, oblonga, anteriore parte angustiora & foraminosa, narium vituli, aut canini capitis similitudine, in quibus semen parvum & subnigrum. E radicibus non magnis, fibræ dependent. Tanta hæc planta vi adversus scorpiones pollet, ut eo vel viso scorpiones illico ita stupeant, ut semimortui fiant. Explodendi qui, ut principibus amasiisque gratiores fiant, pulchriorisque videantur, se oleo liliorum, in quo hujus fructus maceratus est, illinunt ac unguunt. Antirrhinon minus sive Theophrasti phyteuma Dioscoridis esse creditur. Noluit illud describere Plinius. Sic enim lib. xxvii. cap. xiii. *Phyteuma qualis sit supervacuum describere habeo, cum sit usus ejus tantum ad amatoria. Describit Dioscorides, sed magis gratum juvenibus fecisset, si accuratius delineasset. lib. iv. cap. cxxx. Φύττειμα φύλλα ἔχει ὀρθία ἐπιθήκη, μικρὰ τε καὶ ἰσχυρὰ πρὸς τὸν ἀντιρρηθῶν (alt. τὸ τριμήριον) ῥιζῶν μικρῶν. (Ald. μακρῶν πρὸς τὸν ἀντιρρηθῶν) ἢ ἀναρχαφῶσι πρὸς ἰσχυρῶν ὡς φίλτρα. Phyteuma folia habet struthii, sed minora, fructum copiosum, perforatum, radicem parvam, tenuem, per summa terræ nitentem, quam ad amatoria convenire nonnulli prodiderunt. Φύττειμα à φύττειω quin dicatur, dubium non puto. Φύττειω non tantum plantare significat, sed etiam producere, generare, ac parere. Græci etiam φύττειν αἰώσι, φύττειν παῖδας. Aristoteles: ἔπειτα παῖδας καὶ φύττειν καὶ ἀφίψη. Postea filios plantare oportet & enutrire. Memini plura alibi me de hac dixisse voce. Vox ἐπιθήκη quomodo exponi debeat quæri potest. Supra dixi, Plinium struthion oleæ foliis describere, si struthio plantæ comparat Dioscorides, oleæ folia habeat oportet. Sin verò avi, quod non puto, pennis struthii similia esse debent. Antirrhinon minus phyteuma esse plures afferunt, quorum opinioni subscribo. Folia enim habet oleæ, vel struthio minora. Oleagin enim angustiora sunt & minora. Fructum, sive κρημνῶσι copiosum habet, eumque perforatum, quando pro fructu (quomodo κρημνῶσι exponi solet) totum illud capitulum, in quo semen continetur, accipitur. Magnum etiam argumentum est, quod in Creta, Græciaque ad amatoria & hodie recipiatur. Honorius Bellus epist. ad Carolum Clusium. *Addam etiam quod phyteuma (antirrhinon videlicet sylvestre, Dodonæi, cujus folia rectissime comparantur huic struthio, vulgariter ad huc usurpatur, à Græcis mulieribus, ad amatoria, eamque multoties conjungentes, silente luna, manu sinistra colligentes, demum suspendentes, sumigantese, & aliis modis utentes. Vocatur Cydoniæ Cretæ κακισσα. Antirrhinon hoc natura sua sylvestre est, cauliculos fert tenues, ramosos, folia oblonga, angusta, lino, oleæ τε; nisi quod minora, similia.**

Flores

Flores juxta foliola, (non ad summum caulis, uti in majore,) ex ipforum sinibus exeunt, antirrhini prioris similes, sed minores, colore ut plurimum rubro purpurei in medio lutei, (habeo genus quoddam quod candidos flosculos admixto tamen nonnihil purpurei promit) sequuntur capitula minora & breviora, foraminosa, hominis calvariam propemodum referentia, (hoc fortè occasionem præbuit, quod antiquiores ad amatoria utile scripserint.) Radices subsunt tenues. Tota hæc planta pro cœli solique ratione variat. Aliquando enim procœrius, aliquando brevius reperitur.

Τὴ ἐλιχρύσον. Elichryson, Athenæo si fidem adhibeamus, nomen accepit à nymphea quadam Ephesia elichryse, quæ hoc flore Dianam coronavit. Θεμιστοκλέους δὲ ὁ ἰφίστιος ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ χρυσῇ βίβλῳ, ἀπὸ τῆς πρώτης φρεψαμένης νύμφης ἐλιχρύσου ὄνομα τὸ αὐτὸς ὀνομασθήσεται. Themistagoras Ephesius libro, ut inscripsit, aureo, tradit nomen inditum fuisse, ab Elichryse nymphea, quæ prima decorspsit. Recentiores botanici ἐλιχρύσον & ἐλειόχρυσον dictum scribunt, quod locis aquosis & palustribus, quæ Græcis ἐλη dicuntur, proveniat. Idem ex Plinii auctoritate ἐλιόχρυσον nuncupatum existimant, quod ad solis, qui ἥλιος Græcis est, repercussum aurea luce, flores hujus plantæ comantibus foliis fulgeant. Et hanc ob causam Theodorum, aureliam vertisse quidam existimant. Falluntur tamen; ἐλειόχρυσον vel ἐλιχρύσον scripsere antiquiores, Theophrastus, Nicander, Theophrastus, Dioscorides, & quod majus est, sic legit Plinius. Elichryson dicitur, non quod in paludibus nascatur, ἀπὸ τῆς ἐλης, in quibus veteres non tradunt nasci, sed in asperis & salebrosis, quæ palustria esse non solent. Sed nomē accepit, quod flos aureum habeat fulgorem, ἀπὸ τῆς ἐλης, uti Plinius dixit. Helychius ἐλειώ ἥλιω, ἢ ἥλιος ἀυγῆ. Idem ἐλειχρησὶ ἐυδία, ἐλειχρησὶς ἐν ἥλιῳ ἡγήσασθαι ἢ φερμοί. Sic auripigmentum Græcis ἐλιχρύσον ἀπὸ τῆς ἐχρύσου ἐλης, ab aureo nitore & splendore; Helychius ἐλιχρύσον, οἱ μὲν τὸ χρυσεῖον, οἱ δὲ τὸ αὐτὸ τῆς ἐχρύσου (forte ἐλιχρύσου) βοτάνης. Sic passim omnes aureum dixerunt florem. Theocriti Schol. Ὁ ἐλιχρύσος ἰδὸς φυτὸν ἔ τὸ αὐτὸ ὁμοίον κέρας, καὶ εἶν χρυσεῖδης. Ἄλλοι δὲ τὸν ἐλιχρύσον βοτάνην λέγουσι κερκοειδῆ, καὶ χρυσεῖσαν. Nugantur itaque qui ἐλειόχρυσον, scribendum autnant, ἐλειόχρυσον vel ἐλιχρύσον, ut legit Plinius, & sic antiquiff. Græci. Elichrysum à Theoph. describitur, cujus codex à mendo immunis non est. Athenæus locum hunc Theophrasti lib. xv. exscripsit. Ἐκ δὲ τῶν ὁ αὐτὸς Θεόφραστὸς φησὶν, εἶν περὶ τῆς ἐλιχρύσου τῶν αὐτῶν σεφαιῶται, ἰσχυρῶς ἴσχει μύρον ῥαίαν. Interpres. Et idem philosophus lib. 4. scribit, ad gratiam & gloriam vitæ pertinere, si quis se coronet elichryso, quem unguento consperserit ἐρυχιδε sumpto auri apyrri, id est ignis ex parte. Addit interpres, ex Theophrasto. Ἐκ χρυσῆς ἀπύρου, an sic scripserit Athenæus, habeaturque in manuscriptis codicibus, me fugit. Ex hoc Athenæi loco Theophrasti codex correctori fieri nequit, verum ex Plinio qui capite x. lib. xxii. hunc locum his fere verbis exscripsit: Elichryfos (vulgo heliochryfos) florem habet auro similem, folium tenue, cauliculum quoque gracilem, sed durum. Hoc coronare se Magi, & si unguenta sumantur ex auro, quod apyron vocant, ad gratiam quoque, & vitæ gloriam pertinere arbitrantur. Legit Plinius, φύλλον λεπτόν non, ut in Aldino vulgo scribitur, λεπτός. Idem καυλὸν λεπτόν legit, non ut vulgati codices habent, καυλόν, quod præter philosophi mentem est. Hanc lectionem probat Dioscorides lib. iv. cap. lvi. Ἐλιχρύσον, οἱ δὲ χρυσάσμενοι, οἱ δὲ ἐ τῷ αὐτῷ ἀμάσμενοι καλεῖσθαι, καὶ καὶ τὰ ἰδῶλα σεφαιῶται (Alter. τὰς θεῖς) ῥαβδίων λευκῶν, χλωρῶν, ὀρθῶν, στερίων. φύλλον στενὸν ἐν ἀσπρημάτων ἔχον αὐτὸς τὸ ἐ ἀβροτόν κέμεν κυκλοτερεῖ, χρυσοφανῆ (forte χρυσοφανῆ) σκιάδιον σεφαιῶται, ὡσπερ κορυμβῶδες ἐχρῆς, ῥίζαν λεπτήν. φύεται ἐν τραχίσι & χαρσαρμῶδεσι τόποις. Elichryson, quidam chrysanthemum, alii etiam amarantum vocant, quod deorum simulacra coronant, ramulum habet ex candido virentem, rectum, solidum, folia ex intervallis angusta, abrotano similia, comam in orbem circumactum, aurea lucis fulgore, umbellam rotundam veluti corymbis avidis dependentibus, radicem gracilem. Nascitur in asperis & salebrosis. Hunc locum an satis fideliter exscripserit Plinius, inquirendum. Sic ait capite xxv. libri 21. Heliochryson, (Scribo elichryson, quod alii chrysanthemum vocant, ramulos habet candidos, folia subalbida, abrotano similia, ad solis repercussum aureæ lucis in orbem veluti corymbis dependentibus, qui nunquam mar-

cescunt. Qua de causa deos coronant illo, quod diligentissime observavit Ptolemæus rex Ægypti. Nascitur in fructibus. Plura in considerationem veniunt. In optimo codice legitur eliochryson, alii chrysanthemum vocant. Cur sic vocetur nemo non novit; ab aureo nempe flore. Amarantum vocari tradit Dioscorides, quod flores (non, ut apud Plinium depravati codices habent) exsiccati quam diutissime servant aureum splendorem. Qua de causa commodè hyeme, cum flores desunt, puellæ siccum elichrysum coronis suis inserunt. Aliam tamen plantam amaranthi nomine supra, uti etiam chrysanthemum descripsimus. Ramulos, inquit, habere candidos. Rectius Dioscorides ex candido virentes. Folia, inquit, esse subalbida, &c. Sane talia abrotani folia, aliquantulum candidantia folia elichrysi. Theophrastus tamen non λευκός sed λεπτός scripsit. Quomodo ipse cap. xi. legit Plinius, testatur Dioscorides, comprobatur experientia. Στενὰ inquit Dioscorides. Στενὸν idem quod λεπτός, tenue, angustum. Quæ sequuntur corrupta sunt. Folia enim non sunt aureo fulgore. Verbum aliquod deest. Lego, abrotano similia. Flores ad solis repercussum aureæ lucis, veluti corymbis dependentibus fulgent, qui nunquam marcescunt, &c. vel, floribus ad solis repercussum aureæ lucis in orbem veluti corymbis dependentibus, quis, &c. Non ineptè loto comparat florem elichrysi Athenæus. Ἐστὶ δὲ τὸ αὐτὸ ὁμοίον λώπῳ, flos loto similis. Loto similis sativo, forma, non colore. Ægineta de elichryso, Στεφαινομελὴς ἐστὶ φυτὸν κόμην ἔχον χρυσοφανῆ. Herba est coronaria, comâ αὐτῆς colore fulgente. Causam inquit esse, cur dii elichryso coronarentur, quod non marcescant flores. Legit itaque τὰς θεῖς, non τὰ ἰδῶλα, ut vulgati Dioscoridis habent codices. Quod perinde nobis: Nam dii Ethnicorum, sunt idola. Ptolemæum Ægypti regem hoc sedulo observasse, scribit. Ptolemæi fuerunt plures. An dicimus eum de primo Ptolemæo, Alexandri successore, hæc scribere Plinium? Quod non videtur; idque quod eodem hoc libro cap. viii. tradat. In nomine & cyanî color, item holochrysi. Omnes autem hi flores non fuere in usu Alexandri Magni ætate; Quoniam proximi à morte ejus auctores, siluere de illis, quo manifestum est postea placuisse. Holochryson, (salvo meliori judicio) elichrysum esse videtur. Holochryson idem ac si totum aureum dicas, quod huic convenit plantæ: sed corruptus videtur Plinii codex, aut alia ab elichryso planta est holochryson, aut deceptus est Plinius. Theophrastum temporibus Alexandri Magni vixisse, ac paulo post ejus excessum scripsisse, extra controversiam est. Hic elichryson coronariam docet esse plantam. Quid Theophrastum dico? Aleman elichrysi inter flores coronis usum præbentes numerat. Athenæus lib. xv. Μημενίους αὐτῶ ἀλαμάν. καὶ πρὸ ἰσχυροῦ φέμεσαι, τὴν ἐλιχρύσον πολὺν ἀκροῦται κριτῶν. Puellam opto, quæ pylonem (alibi lunoniam coronam) adferat ex elichryso & immortali cypero. Ibycus etiam hujus floris, ut jam tū fortè coronis celeberrimi meminit apud Athenæum loco citato. Ἐ δὲ ἰσχυρός. μύρτικος, ἔ τὰ, καὶ ἐλιχρύσος, μῦλῶτα κέρδα, καὶ πέρι δάφνα. Myrtus, viola, elichrysus, mala, rose teneræ, laurus. Cratinus in effeminatis elichrysi coronæ mentionem facit. καρπὸς δὲ ἐν πολλοῖς φησὶν. ἐπιπλάτῃ, κερκοῖς, ῥαβδίοις, ἐλιχρύσῳ, κλάδις. Scryllo, croco, hyacintho, elichrysi ramis. Apud Theocritum Eidyli, primo mentio fit elichrysi; sed haud scio an poeta plantam intelligat. Videtur auripigmentum intelligere. Κίσος ἐλιχρύσῳ κεκοσμημένος. Hedera poculum illud ambiabat, quæ hedera auripigmentum erat. Ἐλιχρύσος plantam exponit Scholiastes Theocriti & Nicandri, τὸ ἐλιχρύσον αὐτὸ ἐστὶν, ἔ μινενται καὶ Θεόφραστον, auripigmentum, Helychius ἐλιχρύσον οἱ μὲν τὸ χρυσεῖον, &c. Abunde satis probatum est, elichrysum, notam fuisse inter coronarias plantas, Alexandri Magni ævo. Sed doctiores corruptum Plinii codicem esse putant. Restituunt; in nomine & cyanî color, & colocasi. Idque quod antiquissimus Thuanæus codex, hoc loco pro titulo habeat, de quisano & colocasio. In ipso vero textu scriptum exhibet holochrysi, in Rigaltiano, holocrosi. Utrum colocasi flores noti temporibus Alexandri fuere, nolo disputare. Apud Theophrastum certè colocasi floris mentio nulla. Et hæc de elichrysi forma veteres. Recentiorum nonnulli chryfocomen, quam alii stœchadem citrinam vocant, pro elichryso ostendunt. Folia hæc fert oblonga, angusta, utraque incana & lanuginosa, abrotano planè dissimilia.

Elichryson describunt Clusius, Dodonæus, Pena, Lobelius, quod optime cum veterum delineatione convenit. Cauliculos promit graciles, virentes, lignosos, nonnunquam pedem, aliquando cubitum altos, in alas quasdam subinde divisos, Folia confecta, numerosa, aliquantulum candicantia, abrotano vel tenuifoliæ artemisiæ similia, cum gravitate odorata. Flores in summo cauliculorum umbellatim congesti, luteo auri colore fulgentes, agerati aut tanaceti florum forma, vel medii orbiculi sive disci florum Anthemidis, odore agerati. Hi, prius quam flaccescant decerpiti, speciem suam ac pulchritudinem diutius servant. Radix dura, lignosa, minimi digiti interdum crassitudinem æquans, qui singulis tamen annis perit, nec vivax est. Exit plerisque Hispaniæ ac Italiæ locis incultis, in pratis, solo gracili, ac circa fluviorum ripas. In Belgii hortis floret Augusto aut Septembri mense, Octobri in Hispania, vere foriassit in Græcia, solum cœlumque hoc in negotio multum pollere, nemini ignotum. Elichrysum Theophrastus docet à venenatis bestiis læsis prodessse. Idem Nicander in Theriacis.

Μη σὺ γ' ἀλιγγύσειο λιπαῖν πολυδύκειον ἀθήνη, vulgo interpretantur nec helichrysi dulcis flos abfit. Græcus enim interpres, πολυδύκειον ἢ γλυκίον, ἢ ἰδυπέτυν. δὲ δὲ γὰρ τὸ γλοκὸν παρ' αἰταλοῖσι. ὅθεν ἀδουκὴς ὁ πικρὸς. Hanc significationem vocem δυνήη habere, non nego; sed præter veritatem & mentem Nicandri esse dico, qui ne somniavit quidem florem elichrysi dulcem esse. Nisi forte aspectu intelligas; alioquin falsum est. Tota enim planta est amara, & hæc causa est, cur credere facile liceat, easdem obtinere facultates, quas illi veteres, Theophrastus, Dioscorides, Plinius, Ægi-

neta tribuunt. Poëta πολυδύκειον nomine, splendorem, fulgoremque insignem denotat. Hesychius δυνὴς λαμπρὸν, ὁμοίον, splendens, simile: vertendum. Nec tu elichrysi, multum fulgentis florem, relinque. Ad ambusta etiam præscribit Theophrastus. Idem Plinius facit libro XXI. capite XXV. Ciet urinas è vino pota & menses, durities & inflammationes discutit, ambustis cum melle imponitur, contra serpentium ietus, & lumborum vitia bibitur, sanguinem concretum ventris aut vesicæ absunt cum mulso. Folia trium obolorum pondere sistunt profusiva mulierum in vino albo; Vestes tuetur odore non ineleganti. Profusiva mulierum sistere, non docet Dioscorides, sed catarrhos. Βοηθί δὲ ἡ κόμη σὺν οἴνῳ ποθεῖται δυσουρίαις & ἰσπιτῶν δὴ γυμνασίῳ, καὶ ἰσχυρίαις & ῥήγμασι. καὶ ἱμμηνα ἀγροί. καὶ ἡρόμευος αἵματι τρεῖς ἐν κύστει ἢ κοιλίῳ τήκει, σὺν ὀνομύλιν πινομίην. ἴχει δὲ κρητάρρον ὅσον πτωχόλον ἡσθεὶ δδῆϊστα ἐν κρηματι οἴνῳ λευκῷ. συντίθεται δὲ καὶ μετὰ ἱμακίωι, ἀφρατα πρὸς αὐτά. Coma ex vino pota, contra urinae difficultatem, serpentium morsus, ischiada, turpique optulatur, mensesque ciet. Sanguinem concretum ventris aut vesicæ absunt cum mulso pota, sistit & destillationes trium obolorum pondere jejunis potui data in vino albo diluto. Vestibus quoque interponitur, ut eas à teredinum injuriis tueatur. Videt lector Plinium ἀπὸ κρητάρρον legisse γυναικίῳ ῥέν. Vulgaratam lectionem Dioscoridis defendit Ægineta. καὶ κρητάρροις, inquit, βοηθί. Adversariorum auctores multum pollere ajunt ad versus podagras, & ulcera maligna, humorum impetum illuc incitum, & ruentem reprimendo, lotium derivando, & saburram vehementius impellendo. Hispanis nullo in usu est, nisi quod Madritiano agro mundatorias scopas ad ædes purgandas ex ea faciunt.

Κ Ε Φ. Κ Β.

C A P. XXII.

De pipere & ejus generibus. Item de grano gnidio, pastinaca, vite sylvestri, dracunculo, thapsia, fidicula, ebena, malo terræ, scammonia, filice. Tum quæ quibus locis præstantiora medicamenta.

Τὸ δὲ πῖπερι, καρπὸς μὲν ἐστὶ. διττὸν δὲ αὐτῷ τὸ γένος. τὸ μὲν γὰρ στρογγύλον ὡσπερ ὄροβον, κέλυφος ἔχον καὶ σάρκα καθάρπερα ἀδαφνίδες, * ἰπερυθρον. τὸ δὲ ὀπίμηκες, μέλαν, σπερματικά μηχανικά ἔχον. ἰχυρόν δὲ πολὺ τῆς πομαλλῶν θειρῶν. † σπερματικά δὲ ἀμφω. διὸ & πρὸς τὸ κώνειον βοηθί ταυτά π καὶ ὀλιβαντός. ὁ δὲ κνίδιον κέκκο, στρογγύλον, ἐρυθρόν τῆ χειρῶν. μεῖζον δὲ ἢ πῖπερι. ἰχυρότερον ἢ πολὺ τῆς θερμότητι. διὸ & ὅταν δίδωσι κατὰ πτόν (διδόασι γὰρ πρὸς κελίας λύσιν) ἐν ἀρτῶ ἢ σεαπ φειπαλάττοντες. καίαι γὰρ ἄλλως τὸν φάρυγγα. θερματικὸν ἢ καὶ ἢ τῶ πευκεδάνα ρίζα. διὸ καὶ αἰλιμμά π ποιῶσιν ἐξ αὐτῆς ἰδρωτικῶν. ὡσπερ ἐξ ἄλλων. δίδεται δὲ ἢ τῶ πευκεδάνα καὶ πρὸς τῶς σπλήνας. τὸ δὲ σπέρμα & χησίμον, & ἢ ὀπίς αὐτῆς. γίνετα δὲ ἐν Ἀρκαδίᾳ. δαύκων ἢ φεῖτιλὸν † Σπαρτικὸν τ' Ἀχαΐας Διαφύρον, θερμαντικὸν φύσει. ῥίζαν ἢ ἔχει μέλαινα, θερμαντικὸν ἢ καὶ δριμύ, καὶ τῆς αἰπέλης τῆς ἀγρίας ἢ ῥίζα. διὸ καὶ εἰς ψιλωθρον χησίμον, & ἐφελίδας ἀπίγειν. τῶ δὲ καρπῷ ψιλῶσι τὰ * δένδρα. τιμνετα ἢ πᾶσιν ὄραν, ὀπώρας ἢ μάλισσα. † δρακοντίαις κεντίαις ἢ ῥίζα, βήχας ἐν μέλιτι διδομένη πᾶνεν χησίμη. καυλὸν ἢ ἔχει ποικίλον, ὀφιδώδη. σπέρματι δὲ & χηῶνται. ἢ δὲ τῆς † θειρίας ἐμελικῆ. εἰαὶ δὲ πρὸς κατόχη, καθάρσει καὶ αἰῶ καὶ κάτω. δινάται ἢ καὶ τὰ πελωμάτα ἐξαιρεῖν. * ὕπώπια ἢ ποιῶ, ἀλλὰ ἐκλευκα. ὁ δὲ ὀπίς ἰχυρότερον αὐτῆς, καθάρσει ἢ & αἰῶ & κάτω. σπέρματι δὲ & χηῶνται. γίνετα ἢ καὶ ἄλλοθι μὲν, ἀπὸρ καὶ ἐν

Piper fructus est. Ejus genera duo. Unum enim rotundum, ervi modo, tegmine carneque confans: sicut laurina * bacca, subrutulum. Alterum * Bacca, nigrum, femina papaveris continens. grum, alterum oblongum, nigrum, femina papaveris continens. Longe hoc validius altero. Ambo autem vim calefactoriam obtinent. Quamobrem contra cicutaugum, subrutulum auxiliantur, & etiam thus. Granum cnidii rotundum, colore rubrum, majusque pipere est. Sed caliditate multo validius. † Quare in devorandum datur (dari enim contra alvi solutionem solet) in pane, aut adipe obductum sumitur. Aliter enim gulam adurit. Peucedani quoque radix vim calefactoriam habet. Quamobrem unguentum quoddam etiam ex ea sudatorium † faciunt. Datur & ad lienes radix peucedani. Semen inutile est. nec succus ulla in re prodest. Pastinacam agro * Spartensi Achaia laudatissimam referunt; natura calefactoriam, radice nigram. Radix quoque vitis † Faciunt, sylvestris, calefactoria acrisque est: quamobrem ad uti & reliquis calidis. pfilochri usum idonea, & vitia cutis in facie emundat. Fructu ejus † defoliare arbores solent. Datur. * Patrensi. dracunculi radix data ex melle, tusses sanare potest. † Depilante coria. Caulem versicolore serpentis similem habet. Ejus femine nulla in re uti solent; Thapsiæ radix vomitoria est: & si quis continuit, tam superius quam inferius purgat. Ad hæc livida tollere potest. Sugillata † tamen facit, verum plane alba. Succus † Sugillata ejus validior est, & quidem tam superius quam inferius purgat. Nullus feminis usus. Nascitur tum da. alibi, tum in terra Attica: in qua pecudes incolæ eam non tangunt, peregrinæ vero depascunt: * & Quibus aut alvus solvitur, aut intereunt. † Fidicula semper tum aut. post imbres erumpit: & semen nullum producit. † Polypodium. Ebena lignum aspectu buxo simile est: sed decortiatum nigerrimum redditur. Utile oculis ad cetera

* μέλας τὸ ἰσχυρὸν καὶ ἰσχυρὸν. † θερμαντικόν. * δριμύ. † δρακοντίαις. † θειρίας. * ὕπώπια ἢ ποιῶ. † Πολυπόδιον.

* Bacca, nigrum, alterum oblongum, subrutulum. † Quare in devorandum datur (exhibent verò ad alvim solvendam) pane aut farina subacta obductum id præbent. † Faciunt, uti & reliquis calidis. Datur. * Patrensi. † Depilante coria. † Sugillata facit exalbidam. * Quibus tum aut. † Polypodium.

τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῶν βοτάνημάτων ταύτης ἔχει ἀπλεταί τὰ
 ἔγχυματα. τὰ δὲ ξένα βόσκειται. Ἐξ ἀφροδίτης αὐτοῖς
 γίνεται ἡ ἀφροδίτη. τὸ δὲ πολυπόδιον μετὰ τὰ
 ὕδατα αἰεὶ βλάσκει. σπέρμα δὲ ἔχει φύει τὸ δὲ τῆς
 ἐβένου ξύλον κατὰ ἕνα τῶν προσώπων ὁμοίον πύξου.
 Φλοιδεῖ δὲ, μέλαν γίνεται. χρησίμου δὲ πρὸς
 ὀφθαλμίας ἀκρόν τελευτῶν. ἡ δὲ δρισηλοχία,
 παχεῖα ἔχει ἰδιοιδίην, πικρὰ τῶν χρωμάτων μέ-
 λαινα καὶ εὐοσμῶν. τὸ δὲ φύλλον στρογγύλον.
 ἔχει πολὺ δὲ ὑπὲρ τῆς γῆς. φύεται δὲ μάλιστα
 καὶ ἐν τοῖς ὄρεσι. Ἐξ αὐτῆς βελτίση. τὴν δὲ χρειαῖν
 αὐτῆς εἰς πολλὰ κατὰ ἄρρωσθια. δριση καὶ πρὸς
 τὰ κεφαλῆθλασα. ἀκρόν δὲ πρὸς τὰ ἀλλὰ ἔλκη,
 καὶ πρὸς ὕπνον, καὶ πρὸς τὰ ἔρπετα, καὶ πρὸς ὑστέραν,
 αἰς πεσός. τὰ μὲν σὺν ὕδατι δρισηλοχία καὶ κατὰ
 πλατιοιδίην. Ἐξ δὲ ἀλλὰ εἰς μέλι ξυοιδίην ἔχει
 ἔλαιον. κατὰ δὲ τῶν ἔρπετων ἐν οἴνῳ ὀξίνῃ πινο-
 ἰδύη, καὶ ἐπὶ τὸ δῆγμα πατιοιδίην. εἰς ὕπνον δὲ ἐν
 οἴνῳ μέλανι ἀσπρηθὸν κινεῖται. ἐὰν δὲ αἰ μῆτρα
 πρὸς πείσῃ, τῶν ὕδατι δρισηλοχία. αὐτὴ μὲν ἐν
 εἰκοτε ἀφροδίτην τῆ πολυχρησία. τῆς δὲ σκαμμω-
 νίας ὡς περ ἐξ ἐναντίας ὁ ὀπὸς μόνον χρειαῖν,
 ἀλλο δὲ ἐβέν. ἡ δὲ τῆς ἀφροδίτης ῥίζα μόνον. τῶν
 χυλῶν γλυκύρουφιν. ἔλμινθαι δὲ πλατιοιδίαν
 ἐκβάλλει. σπέρμα δὲ ἔχει ἕδὲ ὀπὸν. τέμνεσθαι
 δὲ ἀφροδίτην, μετοπάρω φασίν. ἡ δὲ ἔλμινθαι σὺν φύλον
 ἐνίοις ἔδνειον. ἔχουσι γὰρ ὡς ἐπίπαιν Ἀιγύπτιοι,
 Ἐρμαί, Ἄρμενιοι, Σύροι, Κίλικες. Θερακεῖ δὲ
 ἔχει ἔχουσι, ἕδὲ Φρύγας. τῶν δὲ Ἑλλῶν Θεβαῖοι
 τε οἱ περὶ τὰ γυμνάσια, καὶ ὄλωσ Βοιωτοί. Ἀθλωαῖοι
 δὲ ἔχουσι. πάντων δὲ τῶν φαρμάκων, ὡς ἀπλῶς εἰπέειν,
 καὶ ξηρῶν. διὸ καὶ τῶν ἐν Ἐυβοίᾳ τὰ ἐν ταῖς Ἀιγαῖς,
 ἢ τὰ ἐν τῶν Τελεθρίῳ φασίν. * Ζηροπρεγάρ. τὸ δὲ
 Τελεθρίον σύσκιον.

† αὐτῆ.

† Al. Bas.
 Ἄρμενιοι μὲν
 Δίδος. Lego.
 Ἄρμενιοι μὲν
 Μήδης.

* Ζηροπρεγάρ.

tem tritum. † Malum terræ, crassum & gustatu
 amarum est. Nigrum, odoratumque. Folio ro-
 tundo. Quod supra terram eminet, non multum est.
 Nascitur potissimum in omnibus, idque pro optimo
 effoditur. Usus ejus ad multa enumerant: sed
 optimum ad capitis ruptiones. Sed & ad reliqua
 tamen ulcera satis valet. Et contra serpentum mor-
 sus, & ad somnum, & ad secundas modo pessi: par-
 tim aqua * subactum, & illicitum: partim in melle
 oleoque † derafum. Sed contra serpentes è vino
 † accrescente pota, & morsui * inspersum. Ad
 somnum verò in vino nigro austero † attritum. At
 si vulvæ prociderint, ex aqua colluere conveniet.
 Id igitur numerofo † differre usum videtur. At
 scammonia veluti è contrario succus tantum usui
 est, & nil aliud. Filicis quoque radix colliquata
 tantum in usum venit. Gustum atringit non sine
 aliqua dulcedine, lumbricum latum expellit. Semen
 filici nullum est, nec succum quem emittat, hæc
 habet. Autumno succidi rempeltive affirmant.
 Lumbricum autem gentium nonnullis natura inesse
 percipitur. Habent enim plerunque Ægyptii, Ara-
 bes, * Armenii, Syri, Cilices: è diverso Thracibus,
 & Phrygibus nullo pacto nasci narrant. Inter
 Græcos verò apud Thebanos, qui versari in gymnasiis
 soliti, & Bæotios nasci lumbricum novimus: Atheniensibus
 nullo pacto. Omnium vero medicamentorum, ut
 breviter dicam, præstantiora, quæ locis gelidis,
 aquiloniis, siccisque proveniunt. Quamobrem inter
 ea, quæ in Eubœa oriuntur, meliora, quæ ferant
 Ægæ: deteriora, quæ Telethrium reddat, asseverant.
 Sunt etenim illa sicciora. Telethrium autem locum
 esse opacum atque subriguum, certum est.

† In montibus
 aristolochia
 crassa, &
 gustati amara
 est, nigra,
 odorataque
 folio rotundo,
 quod non
 multum supra
 terram
 attollitur.
 Nascitur
 potissimum
 in montibus.
 * Subacta, &
 illa.
 † Derafa.
 † Accrescente
 pota.
 * Insperfa.
 † Attrita.
 † Preferre.
 * Armenii
 trans Me-
 diam, Syri,
 Cilices.

JULII CÆSARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

Τὸ δὲ πείπερον. Redit ad peregrina, quæ reliquerat, &
 alia admisceet.
 Σπερματικὰ δὲ ἄμφω. Theodorus, θεματικὰ. Quia mox
 etiam θεματικὸν ἔχει καὶ τὸ περικιδάνα ῥίζα. Quæ vides com-
 modius inter radices historia superiore tractari potuisse.
 Φιλῶσι τὰ δένδρα. Theodorus, defoliare arbores. Sane
 imprudenter. Φιλῶσι τὰ δένδρα, depilant coria.
 Ἰσώπια ἢ ποῖα, ἀλλὰ ἔκλυον. Theodorus, suppuratio-
 nes tamen alias exalbidas facit. Legit igitur ἄλλα: non
 ἄλλα. Dioscorides, ἰσώπια αἰρεῖ, & περὶ ἰσώπια. Vides hic
 αἰρεῖ; ille ποῖα. Præterea meminimus, quemadmodum
 supra negabat radices ὀπιζιδας. Et hic ἰσώπια ἢ ὀπὸς
 τῶντος. Et Dioscorides hanc ὀπιζει.
 Τὸ δὲ πολυπόδιον. Observabimus (quam extra ordinem,
 ortum narret polypodii: vires taceat, cum tamen hoc hic

instituat: Illud alibi. Nihilò consultius ad Ebenum re-
 dit: & quod pejus est; ad Aristolochiam.
 * Οὐ πολὺ ἔτιδὲ ὑπὲρ τῆς γῆς. Theodorus, quod super ter-
 ram spectetur, non multum est. Quid igitur? quod
 infra terram? Sed hoc voluit, plus esse foliorum in caule,
 quam ab radice statim. In montibus nasci rectè autumat.
 Vineas enim nostras populatur, pessimo vini odore. Cor-
 ruptè Vascones, Storlonga. Lege, καὶ αὐτὴ βελτίση: non
 αὐτῆ.
 * Ἐν οἴνῳ ὀξίνῃ. Corrige in codice Theodori, acescente,
 non accrescente.
 * ἀφροδίτην πολυχρησία. Præstare multis utilitatibus,
 Theodori verba non intellexim, Numerofo referre usu.

FINIS LIBRI NONI.

IOANNIS BODÆI A STAPEL NOTÆ ET COMMENTARIUS.

Τὸ δὲ πείπερον Piperis notius nihil, Plutarchus tamen
 in obsoniis apud veteres usum nullum habuisse scribit
 symp. lib. & quæst. ix. Πολλὰ γὰρ τῶν ἀγρίων καὶ
 ἀβρώτων ἀσπρηθῶν, ἠδὲ καὶ τῶν γῆρας ὡσπερ ἀνόμελι καὶ μέλα
 λίγυσι δὲ μὴδὲ ἰγνίφωλον ἔστω. Διὸ τὸ ἰπτεῖν καὶ δρισηλο-
 χίαν, μουσκατομίνας ὡς ἐπιπῶναι. Σικυον δὲ ἐπιπῶναι, καὶ μέλα
 μηδικῆ, καὶ σπιρίστου πολλὰ ἐπιπῶναι ἐπὶ τῶν προσώπων γού-
 σασθαι μὴ δυναμένως. Quippe multa eorum quæ gustari
 olim & comedi non solebant, nunc pro suavissimis ha-
 beri videmus; qualia sunt mulsuum, vino-mel, & vulvas.
 Quin & cerebrum antiquitus abominabantur & projecie-
 bant. Unde factum, ut Achilles & Agamemnoni compa-
 raret. Novimus etiam adhuc multos antiquorum gustare
 sycoperonem, malum medicam, & piper non sustinuisse.
 Quod utrum de pipere verum sit, asserere non aulim.

Martialis antiquior Plutarcho piperis oleribus admisceri
 solere auctor est.

Ut sapiant fatua fabrorum prædica beta,
 O quam sæpe petet vina, piperque coquus.

Notum adagium, τὸ ἐν λαχάροις πείπερον ἐν ολερίβυς πι-
 περ. Ex altero discimus, non vulgare fuisse piper ad-
 dere oleribus. Ὁ πολὺ ἔχων πείπερον τῆς βητῆς καὶ λαχάροις.
 Qui multum habet piperis, etiam oleribus admisceet. Non
 itaque omnes admiscebant, sed ij tantum quibus largior
 erat copia. Et hoc voluisse videtur pœta, betam insi-
 pidam esse, nisi vinum piperique addatur, quod fa-
 bris aliisque fortunæ tenuioribus, non licebat. Πείπερον
 Etymolog: auctor dictum καὶ τὸ πείπερον vult; idque
 quod

quod apud Alexandrum in proœmio Problematum scribit. Φασὶ γὰρ πὶ καθαγιασθεῖσα θερμώταται τὰς χυμὸς ἴσκειν ὅπερ ψιδδῶ. ἴδει γὰρ πᾶν θερμὸν ἴσκει καὶ καθαγιασθεῖσα, ἅτα γὰρ τὸ πῖσθε θερμὸν ἐστὶν, ἐκ ἑλληνικῶν ἐστὶν, ἀλλὰ πῖπκόν, καὶ τοσαυτὸν, ἀσώπυτος δὲ ἐ κασίχη, καὶ ἀλόη, &c. Dicunt enim purgatoria, quæ calidissima sunt, humores trahere; quod procul dubio falsum est. Oportet enim quodcumque esset calidum, idem & purgatorium esse. Nunc autem piper cum sit calidum, non trahit, sed concoquit, solidatque. Eodem modo & māstiche, & aloë. Barbara vox πῖσθε, nec λὰδ & πῖπτε originem trahit. Athenus lib. ij. ubi hunc Theophrasti locum recitat, barbarum vocabulum esse scribit, τὸ δ' ἡμῶς πῖπτε δὲ, ὅτι ἐδύπησι ὄνομα ἐδὲν ἐστὶ πῖπτε, καὶ κόρμι, καὶ κάρμι, καὶ κάρμι. Hoc observandum, Græcam, vocem nullam in τ definere, præter μῖλι. Nam πῖπτε, κόρμι, κάρμι peregrina sunt. Utrum omnia in i definitia verba sint exotica, grammaticis inquirendum relinquo. Saltem σίνπη, σίμμι, σίπλι, θλάσσι, ἔυχασε, aliaquæ plura, quis exotica verba esse affirmare audeat? 2. quis Græca vocabula esse neget? Πῖσθε vocem à Persis profectam, ac peregrinam esse docet Galenus in Exegefi ad illa Hippocratis verba. εσθγγύλον & μνενδάν. καὶ τὸ Ἰνδικόν, inquit, ἀ καλῶσι Πέρσαι πῖσθε. Et Indicum, quod Persæ peperit vocant. Non dubium Persas hoc nomen ab Indis sumxisse, quibus longum piper, teste Garcia pimpilim dicitur. Ex qua voce Persæ & Græci suum πῖπτε, de omni pipere fecisse videntur. Nisi magis arrideat, πῖπτε vocem manasse à pepeli; quomodo à Barbaris piper vocari quidam tradunt. Piperis plantæ nullam delineationem tradit Theophrastus. Idem de Dioscoride scribunt viri docti, quod tamen præter veritatem est. Nam cassiæ folium, pipereos folio comparat, libro 1. capite xi. Vide caput de cassia. Rectius piperis folium cassiæ comparat, quam malo Assyriæ Garcias. Nullum itaque dubium, quin piperis folium & cassiæ summitates viderit, (quod eo libentius dico, ut constet, diversum esse cinnamomum à cassiæ summis virgultis. Doctiorum enim quorundam opinio est, cinnamomum esse tenuiora cassiæ sive canellæ virgulta. Quod ipsa experientia, & veterum scripta improbant. Videamus quid Garcias de facie plantæ piperis referat. Scribit, ait, piperis planta ad radices alterius arboris, magna certè ex parte juxta fasel arborem, aut palmam plantatam vidi, ad cuius usque fastigium sese convolvendo scandere solet; foliis raris, mali Assyrii effigie, sed minoribus, & per extremum acutis, virentibus, gustu calidis aliquantulum, & folium betre sive betle, cuius ante memini, sapientibus fructus uvarum modò racematim coheret; minoris tamen sunt piperis racemi, & ipse fructus minor, semperque virens, donec siccetur, & plenam maturitatem consequatur, quæ incidit circa medium Ianuarium. Radix pusilla, non costo similis, ut voluit Dioscorides lib. 2. cap. 150. Quandoquidem costus radix non est, sed lignum ut peculiari capite dicemus. Inter plantam quæ piper nigrum fert, & eam quæ candidum, tam exigua est differentia, ut à solis incolis discerni possit; quemadmodum & vitem quæ nigram fert uvam, & ea quæ candidam fert non dignoscimus, nisi cum uvas habet, & illas quidem maturas. Quæ longum piper profert, longè alia est planta. Etenim non plus habet similitudinis cum superioribus, quam faba cum ovo. Præterea piper longum in Bengala nascitur, quæ regio quingentarum leucarum spatio à Malavar distat, ibi candidum & nigrum gignuntur. Hactenus Garcias, qui licet oculatus testis, tamen in multis culpandus. Piperis albi, nigri, & longi, magnam satis quantitatem Batavi naucleri quotannis ex India advehunt, etenim regiones quæ piper, caryophyllos, aliaque aromata gignunt, jam sub Baravorum potestate sunt. Piperis nigri, longique historiam ac faciem luculenter descripsit Clariss. Clusius, in libris exoticorum. Ad pedem (inquit) alterius arboris ferit nigrum piper verum est, sarmentosa, adèd imbecillis, & caduca est planta, ut nisi fulciatur pedamentis, aut pangatur juxta arborem quandam, circa quam sese convolvere possit, humi procum-

bat & spargatur, perinde ac lupus salictarius. Folium malo assyriæ Garcias comparat. Rectius, ut dixi, Dioscorides cassiæ dixit similia. Habet enim nervos per longitudinem folii excurrentes; sed folia piperis sunt rotundiora, latiora, nigriora, & quinque nervis prædita, quorum medius & crassior, medium folium per longitudinem secat, reliqui quatuor minus crassi ab illo oriuntur, utrimque bini in latera, secundum folii pene longitudinem expansi, & illi quidem in nonnullis foliis equaliter ex opposito nascentes, (ea fœminei sexus Acofta, ab incolis vocari tradit.) In aliis verò inæqualiter oriuntur, neque istam proportionem servant,

Piperis albi uva ad vinum expressa
Clusii.

(hæc ab incolis masculini sexus, eodem auctore, mancuntur.) Utrum quæ feminini generis censentur, sint dilutiore viriditate, masculini verò intensioris, intelligere ex nostris nondum potui, siccata tantum adferunt folia. Canellæ verò folia, tribus tantum nervis, sed crassioribus, donata, angustiora, oblongiora, & dilutiora sunt. Probabile admodum, propter nervos comparasse Dioscoridem cassiæ piperis foliis. Porro betle foliis piperis adèd similia sunt, ut alterum ab altero vix discerni queat, nisi quod piperis folia paulo duriora sint, & nervi excurrentes paulo crassiores. Quam cum Assyrio malo similitudinem habeant, non video; nisi quis velit eo nomine similia, quod eundem colorem, lævitatem, ac quadantenus eandem (quæ sunt perquam exigua) rotunditatem in mucronem definitem habeant. Multo, ut dixi, rectius cassiæ comparavit Diosc. Quod piperis folia calida ait. Id negari non potest. Resiccata enim non leviculam acrimoniam ostendunt; nec tantum folia, sed sarmenta, ipsaque radix eandem ostendit caliditatem. Uvæ ad ramorum internodia nascuntur teretes & oblongæ, multis granis orbicularibus,

nunc majoribus ; nunc minoribus sine petiolo ipsi scapo adnexis constantes , & illa quidem non ex foliorum ala , (hoc est inter sedem pediculi folium

Piperis nigri ramulus Clusii.

sustinentis & ipsum sarmentum,) sed ex altera sarmenti parte , folii pediculo videlicet opposita. Longi piperis plantam, ab ea quæ nigrum fert , longè diversam Garcias ait ; quod præter veritatem esse Clariss. Clusius scribit , & nos testamur. Folia enim non multum à piperis nigri foliis differunt , nisi quod paulo teneriora , dilutioreque viriditate prædita sint , breviori pediculo subnixa , pluribusque insignita nervis. Nam à medio illo nervo, folium à pediculo , per longitudinem secante , non modò quaterni alii nervi exoriuntur , sed utrimque quini aut seni ; interdum etiam plures , pro foliorum videlicet amplitudine ; illi tamen minus eminentes , quam in nigri foliis , & inæquali ortu nati , multis etiam obliquis venulis per folium transversim evagantibus. Fructus , qui juli formam quodammodo æmulantur , ad singula internodia oriuntur , non in folii ala , sed uti in pipere nigro ex ipsius parte folii opposita , in altero videlicet ramuli latere , atque etiam alternis , ut in pipere nigro. Hactenus de plantæ facie ex recentiorum scriptis : nunc quæ tradunt veteres , nobis examinanda. Theophrastus duo genera describit , mediæ ætatis & recentiores Græci tria , longum , nigrum , album. Longum , μακρόν πίπερι vocant , Recentiores unico verbo μακροπέπερι. Charito in cujusdam Serapii compositione , καὶ κροτίδας τὸ διαπέρι , & κροτόφυλλον , καὶ κροκόκλων , καὶ κροκόκλων , καὶ μακροπέπερι. Nigrum μέλαν πίπερι adeò vulgatum , ut ab Aëtio κροτόν in compositione nardina , pro ecclesia , vocetur. Ξεροκροκόφυλλον λι. πεπίριως μακρὸν , πεπίριως λευκὸν λι. πεπίριως κροτόν λι. Album λευκὸν nuncupatur , ab Andromacho sepiore in compositione Theriacis ἀγλαία.

Καὶ λιβανὸν μίτρηιο καὶ ἀγλαίαν σήσαις
 Ἀμμίαν κωνιερὸν καὶ γίνδιον πύριον.

Inde Arabum conjunges thus , quodque India mittit Dives , nigrum albumque piper miscebis acutum.

Piperis longi ramulus.

Mirari satis nequeo Galenum , quod thuris epitheton ἀγλαίαν scribat capite xiv. libri primi de antidotis , addatque nullius pharmaci esse nomen , & quod præter dignitatem , ne quaerendum de eâ censet , cum alias ad unguem singula quæ Theriaces compositioni addantur ab Andromacho , diligenter examinare , ac conferre versus senioris cum junioris soluta oratione soleat : verba ipsa audiamus. Ἐφεξῆς δὲ γράφονται τὸ ἄνδρομαχὸν καὶ λιβανὸν μίτρηιο & ἀγλαίαν σήσαις , ἢ γὰρ ζήτην ἡμᾶς , οἱ ἀλλὰ πρὸς φαρμάκων ὀνομα. Διὰ γὰρ τῆς πρὸς γερμαμενίας τῶν πατρῶν ἀνδρομαχῶν συγγραφῆς τῆς ἀπὸδοτῆς , καὶ διὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐπι ημᾶς κροκόκλων τῶν ἰατρῶν , ἕτε φαρμάκων πρὸς ὀνομα ἴσθη ἢ ἀγλαία , καὶ τῆς δυνάμεως δραχμῶν ἕκαστον τῶν πατρῶν τὸ φάρμακον πάντα συμφώνως ἱερῆται , τὰτε στήσονται καὶ πατρῶν ἀνδρομαχῶν , καὶ ἕδὴν ἕξαστην ἐκείνων ἀσθενεῖται , καὶ ἢ τὸ τῆς ἀγλαίας ὄνομα λέγεται τῆς ἡγῆται , ὡς ἴσθη τὴν ἀγλαίαν ἐπιθετοῦν τὸ λιβανὸν τῶν συντεθειτῶν τῆν ἰατρῶν ἰδίως ἀσθενεῖται. Subscribit postmodum Andromachus , Inde Arabum conjunges thus , &c. Quo in loco non opus est inquiramus , quid ἀγλαία sit , perinde atque cusu-priam alterius medicinae nomen , cum ἔξ ex Theriacis descriptione , soluta oratione ab Andromacho juniore prodita , ἔξ ex compositionis instituto , quod ab eo in nos usque pervenit , medicamenti nomen ἀγλαία non sit. Nam præter duodecim drachmarum piperis longi in sex nigri commutationem , tam pater , quam filius eadem de Theriaca scripserunt. Quare thure ἔξ pipere excepto , cum nihil supersit de quo quis ἀγλαίας , id est nitotis appellationem dictam putet , censendum est , Andromachum versus conscribentem , ἀγλαίας nitotis vocabulum thuri epithetum fecisse.

Garcia ipsaque Batavorum experientia diximus, quilibet facile percipere potest. Plinius lib. xii. cap. vii. *Passim vero quae piper gignunt juniperis nostris similes, quanquam in fronte Caucaſi solibus opposita gigni tantum eas aliqui tradidere.* Hunc locum, ex mente Plinii, perbellè expressit Solinus cap. 52. *Idem fronte qua soli obversus est, arbores piperis ostentat, quas ad juniperi similitudinem diversos fructus edere asseverant.* Atqui, inquit, viri docti juniperus fructus diversos non habet; & clare Plinius semina piperis a junipero distare testatur: sane juniperis similes idem asseverat arbores, quae piper gignunt. Quod est falsissimum. Nihil enim tam dispar ac differens. Nec Plinius, nec Solinus piperis plantam quo ad faciem figuramve similem volunt juniperis, ut ineptè Isidorus putavit, qui piper ad similitudinem juniperi folia habere scribit. Sed ea in re junipero piper comparat, quod uno eodemque tempore fructus ostendit maturos & immaturos. Et hæc quidem est mens Solini, cum diversos fructus edere ait. Quod tamen, uti ex Garcia audivimus, fabulosum est. Credunt tamen docti piper album quod ad nos advehitur, non aliud esse, quam ipsum piper nigrum, cortice suo nigro & rugoso spoliatum. Eo enim cortice, inquit, spoliari, fit veri simile, dum soli expositum nimium torretur. Quod Batavorum experientia, falsum esse probatur. Ex qua cognoscitur, in ipsa planta album reddi, quod integræ uvæ piperis albi, omnibus suis granis onustæ ad nos, adferantur. Id enim perquam difficulter fieri posset, si cortice spoliarentur in India. Præterea piper nigrum tandem in album mutaretur; quod observatum nondum est. Vidi piper quod anno 1600 ad nos primis navigationibus Batavorum allatum erat, æquè nigrum, ac si recens esset, nec facie intus, forisve mutatum. Verissimum est quod Garcias scribit, piperis albi nigricans plantas fructus tantum granique colore descrepare, uti apud nos vites. Mediæ ætatis Græci, piper album, longum, nigrum una eademque in arbore nasci perperam crediderunt; ac longum quidem immaturum fructum esse, ad instar siliquarum, quæ intus habent parvula grana, quæ in piper nigrum & perfectum evadunt; ubi maturitatem adæpta sunt. Quod falsum esse ex Theophrasto jam probavimus. Mirum videri potest, posteriores Græcos, id de hac planta ac semine ignorasse, quod non nescivit antiquissimus Theophrastus. Sed Theophrastus temporibus vixit Alexandri Magni, qui Indos subegit. Potuerunt itaque melius Græci antiquiores naturam piperis explorare, quod recentioribus non licuit. Siliquæ comparat Dioscorides piper longum, quod Plinius non bene affectus videtur. Tradit enim loco citato in siliquis parvis *haberi semina que à junipero distant parvulis siliquis, quales in faseolis videmus. Hæc priusquam debiscant, decerpuntur costæque sole, faciunt quod vocatur piper longum.* Mirabilis similitudo; inter siliquas phaseolorum & piper longum. Comparat Græcus auctor piper longum siliquis, quia oblongum, siliquæ modo, & quod grana intus contineat, sed non addit, quibus siliquis sit simile, Phaseolo satis dissimilis; pisi est similior, quam cylindratam dixit Plinius. Vide lib. viii. cap. xii. Quid igitur Plinium movit, de siliquis phaseolorum accipere? Forte ex versu Andromachi citato, ubi *δολιχόν πείπεον* legitur. *δολιχόν* Latinis legumen est, phaseolus aliis dicitur. Vide lib. viii. cap. de phaseolo. *δολιχόν* etiam Græcis est *λοβός*. Aëtius *δολιχόν ἢ τοι λοβός*. *λοβός* generale est nomen, de quacunque siliqua. Dioscorides itaque siliquæ comparat. Andromachus verò, *δολιχόν πείπεον*. (quomodo fortasse & alii scripsere Græci) dicit, Plinius utrumque secutus, putavit lobos, sive siliquas phaseolis esse similes, cum *δολιχόν* apud Andromachum, uti probavimus, longum, non autem phaseolum denotet. Nihil Plinio magis familiare, quam vocum æquivocatione decipi. Porro belle & graphice Solinus piper longum comparat fimbriis corylorum, eorum qui primi erumpunt, velut corylorum fimbria dicitur piper longum. Nihil ei tam simile, præcipuè priusquam fimbriæ illæ pandantur & dehiscant. Adde igitur debuisset, nondum dehiscens. Nam quando aperitur, piperi longo similis esse definit. Piper longum, oblongum est julus, tenui gracilique pediculo dependens, coryli, aut betulæ arborum julis, nondum

dehiscens, similis & æqualis, longitudine ut plurimum sesquiuncialis, crassitudine tertiam aut quartam uncie partem raro excedens, figura teres. Colore ante maturitatem viridis, jam maturo, est cineraceus. In superficie subrubris (quo nomine Theophr. *ὑπερῖπρον*) numerosis ceu parvis eminentibus, ceu verrucis, obliquis, contiguisque ordinibus dispositis, tuberosus. Semina tub cunctis tuberculis singula occultantur, colore foris ruffa, intus albicantia, milio figura non dissimilia; nisi quod paulo sint minorâ; nec nisi factò julo appareant, quæ perfecti maturique piperis esse cum pauca amaritudine, rudimenta perperam scripsere medica ætatis Græci. Saporem habet vehementer acrem, & ignis modo ardentem, non tamen statim linguam vellicantem, vel propter excrementicium quandam humorem, cujus culpa facile à teredinibus perforatur, vel quod fervens vis altius defigatur, odorem spirat aromaticum, non injucundum. Eligendum piper hoc minimè corrosum, aut perforatum, recens, ponderosum, magnum, solidum seminibus intus, quo dictum modo, dispositis, plenum, ac si in aqua decoquatur, aut pluribus diebus maceretur minime diffuens. Galeni ætate adulterabatur; quod hodie non fit. Magnam enim naucleri Batavi quotannis ex Indiis advehunt quantitatem, vilique pretio emitur. Nec dubium, quin herba, qua adulterari solebat, grandiore apud nos emeretur pretio, quam ipsum piper. Ceterum piper depravatam, quibus notis discerni, à vero possit, docet Galenus, lib. de antidotis. cap. xi. *Τὸ δὲ μακρὸν πείπεον πικρὸν καὶ πικρὸν καὶ ζορὸν, ἐλίχθει ἀσβεστῶν ὕδατι. λένται γὰρ τὸ σκευασθῆναι, ἀλυτὸν δὲ μίμνει τὸ ἀνοψῆναι. Ἐστὶ δὲ αὐτὸ βοτάνη τῆς ἑσθῆδος τῆς ζήτησ καὶ ζορὸν ἐστὶν ἰδίον, ἡ μὲν τῆς ζήτησ ἰσικῆα. διὸ καὶ ῥᾶσιν ἐστὶν αὐτῆς ἀσβεστῶν μακρὸν πείπεον. Piper autem longum fraudulenter concinnatum deprehendes, & ipsum aqua maceraveris. Soloquitur enim hoc pacto, quod subornatum est, quod autem fraude caret indissolutum manet. Est autem id quo piper longum adulteratur, herba quedam fulva, ab externis regionibus advecta, quæ piperi longo aspectu quidem proxima, non tamen gustu similis est. Jam ex longo pipere non progigni rotundum, satis superque à nobis probatum est, nec immaturum piper est album, ut scribunt Dioscorides & Plinius his verbis. *Paulatim verò debiscens, (siliquæ) maturitate, ostendunt candidum piper, quod deinde tostum solibus colore rugisque mutatur.* Eadem Solinus: *quæ deinde caducus torretur fervido sole, vocamen trahit de colore: atqui ex ipsa arbore stringitur, ut est, album piper dicitur.* Quod falsum est. Piper enim viride semper est, donec ficcetur, plenamque acquirat maturitatem. Candidi piperis uva ad nos integra adfertur, grano constat non rugoso; sed pleno, acriore, & odoratiore quam nigrum. Falsum etiam & præter experientiam est, candidum nigro ignavius, infirmius oriminus gratum, minusque aromaticum esse. Contrarium non tantum gustus docet, sed ipse Galenus scriptum reliquit, non tantum libro ix. *κατὰ τόπους* jam citato, sed etiam lib. viii. simpl. *ὁ δὲ κερπὸς ὁ μὲν ἀρπὶ βλαστάνοντ' αὐτὸ τὸ μακρὸν ἐστὶ τῆς πείπεου. διὸ ὁ κερπὸς ἐστὶν ὑπερῖπρον, ἡ πικρὸν, σημεῖον δὲ τῆς ὑπερῖπρον αὐτῆς, τὸ πικρὸν ἀσβεστῶν πείπεον, καὶ τὸ μὴ ὑπερῖπρον δάκρυον, ἀλλὰ μὲν ὄλιγον μὲν ἀσβεστῶν, ὑπερῖπρον δὲ ἐπιπλοῦν, ὁ δὲ οἶον ὁμοφῆξ κερπὸς τὸ λευκὸν ἐστὶ πείπεον, ὁ δὲ κερπὸς ὁμοφῆξ κερπὸς τὸ λευκὸν ἐστὶ πείπεον, ὁ δὲ κερπὸς ὁμοφῆξ κερπὸς τὸ λευκὸν ἐστὶ πείπεον, ὁ δὲ κερπὸς ὁμοφῆξ κερπὸς τὸ λευκὸν ἐστὶ πείπεον.* Porro fructus nuper quidem admodum germinantis, (hoc fabulosum esse, ad nauseam jam dictum) longum piper est: Quare etiam maturo humidius est, humiditateque ejus indicium est, quod facile repositum persforetur, ac non protinus mordicet; sed post paulo incipiat, verum plusculum duret. Porro fructus qui velut omphax (immaturus) est, piper est album, nigro quidem acrius, nam illud jam quasi superassatum & super exsiccatum. Candidum acrius esse nigro, ipsa docet experientia, sed utrum idcirco acrius, quod nigrum à sole superassatum & exsiccatum est, in dubium merito vocari potest. Quippe candidum à nigro discerni non potest, nisi cum uvas habet, & illas maturas. Utrumque itaque à sole in ipsa planta coquitur, & ad maturitatem perducitur. Præterea calor solaris humiditatem extrahit, & calorem intendit: Quomodo ergo nigrum debilius fiet à calore solari? Insuper concocta quam*

immatura calidiora, Quomodo ergo nigrum, quod magis coctum, debilius? Hæc satis ostendunt, candidum non ideo calidius esse, quod minus asatum & exsiccatum sit, sed hoc habet ab ipso calore infuso & naturali, melius cocto qui fructui ex tota communicatur planta. Inane, cassum & imperfectum piper, brasma Dioscorides vocari tradit; Plinius hujus loco citato meminit. *Verum & iis sua injuria est, atque cali temperie carbunculantur, sicutque semina casta & inania, quod vocant brechmasin, sic Indorum lingua significante abortum. Hoc ex omni genere asperissimum, levissimumque, & pallidum gratius nigrum, leniusque utroque candidum.* In optimo codice legitur. *Siuntque semine, restitunt docti: siuntque semine castæ & inanes, ut referatur ad filiquas, non semina;* Sed Plinium Dioscorides sequi non sit dubium. Hic in nigri genere brasma reperiri ait. *Quare vulgatam seruo lectionem.* In eo tamen errat Plinius, quod utriusque albo, nigroque ascribat, quod nigro tantum Dioscorides. Brechmasin vocari ait. In utroque antiquissimo exemplari scriptum est, quod vocant brigma, sic Indorum lingua significante mortuum. Constat ex Dioscoride legendum esse Brasma: quod verbum Græcum est, non Indicum, ut Plinius fabulatur. Dioscorides lib. v. cap. cvii. de Indico, τὸ μὲν ἀντιμῶτος ζίστυαι οἰοῖτο ἐκθεσμοσὸν τῶν ἰσθμῶν καὶ ἀμῶν, unum sponte natura provenit, veluti spuma marisve; ἐκείαντων Ἰνδικῶν ἀρουδίνibus ἀβερσενς. Hefychius βροστί, ζῆν, ἀνδύακει, βροσμοστί, πῆσι σιστομοσ. Βροσμοσ proprie est fervor, ætus maris, ebullitio, bullæ & ampullæ aquarum scaturientium, vel aquæ ferventis & bullientis. Brasma itaque hoc piperis genus dictum, quod nihil intus continet solidi, sicut bullæ & ampullæ aquæ ferventis. Mortuum, vel, ut in vulgatis abortum significare ait, quod inane, ac sine acrimonia esset, uti mortui & abortus sine spiritu, vita, ac calore. Docti quidam pro voce mortuum vel abortum, legendum putant atrophum. Nam voce Græca atrophos, etiam Latini usi sunt, & in his Firmicius sæpe. Sic vocarunt proprie pueros macie confectos. Plinius quoque eam vocem Latinam usu fecit lib. xxxi. cap. x. *Prospunt, inquit, atrophis, opisthobis tetanis.* Quod igitur Dioscorides ἀτροφον piper reperiri dixerat, idque vocari βροσμοσ; putavit Plinius Indos ipsos, apud quos piper colligebatur, sua lingua sic vocitare piper illud atrophon, quod intus inane & cassum esset. Ego non putarim sic scripsisse Plinium; nec ulla est ratio, cur sic scripserit. Cur mortuum vel abortum vocari scribat, jam diximus. Vulgatam itaque seruo. Restat Dioscoridem adversus Garciam defendamus. Hic Dioscoridem scripsisse ait, piperis radicem costo similem esse. Verba Dioscoridis sic habent. Ἡ δὲ ῥίζα αὐτῆς ἔχει τὴν ἐγγύτητα, καὶ τὴν ἰσχυρίαν ὡς αὐτῆς ἀρουδίνος. ἴσκει μὲν ὅτι κέρη, ἢ ἢ πῆριος ῥίζα θερμοαίνουσα πῆν γὰρ ἴσκει ὅτι ἀρουδίνος. *Ceterum non est hujus arboris radix, ut aliqui existimaverunt, Zingiber, quemadmodum paulo post ostendemus. Attamen piperis radix costo similis est, gustantium ora calfacit salivamque ciet.* Dioscorides his verbis non facie, formaque radicem costo similem vult, sed viribus, uti tradit Galenus πῆριος ἢ μὲν ῥίζα κέρη μάλιστα κατὰ τὴν ἰσχυρίαν ἴσκει. Piperis radicis vires costo similes potissimum obtinet. Porro Plinius eos etiam loco citato reprehendit, qui piperis radicem zingiber putarunt. His verbis. *Non est hujus arboris radix, ut aliqui existimaverunt, quod vocant zimpiberi, alii verò zingiberi; quanquam sapore simili: Id enim in Arabia atque Troglodytica in villis nascitur, parve herbaradicis candida. Celeriter ea carsem sentit, quamvis in tanta amaritudine.*

Ὁ δὲ κνίδιον. Κνίδιον, vel uti apud Hippiatros cap. ij. legitur κνίδιον Agathostichus κόκκος κνίδιον κέρη. Nomen accepit, καὶ ἢ κνίαν vel κνιδάδα. Hefychius κνιδάται, δεικνύται ἴσκει δὲ τῆς πῆρας. Id est, κνιδάται, mordetur. Forfan ab herba, id est κνίδι ὕρτικα. Coccon cnidion dicitur, quod urticae instar urat, mordeat, pruriginemque excitet. Piper enim, quod calidum fatis, calidius est. Græci barbari & recentiores pro κόκκος κνίδιον κακκιδίον scribunt. Orneosoph auctor titulo ἴσκει τὸ ἐκθεσμοσὸν φλίγμα ἢ χολήν, ad exsiccandam bilem & picuitiam. κακκιδίον λαβῶν καὶ κακκιδίον αὐτὸ καλῶς, καὶ τὰ ἡμῶν θλάσας. — ἴσκει ἴσκει κακκία τῆς κακκιδίον & ἴσκει κόκκος πῆριος τρεῖς οἰοῖτο, & ἴσκει ὄφας τῶν ἴσκει δός. *Coccon cnidium probe purgatum, & in duas partes fra-*

ctum — deinde septem pillulas cocci cnidii & granum piperis simul concundes, & in offas conformabis & accipitri dabis. Græci quandoque κόκκος absolute ἀπὸ κακκιδίον ponunt. Hippocrates lib. i. de morbis mulier. κόκκος τρεῖς καὶ μανδραγόρα ἐν ὕδατι, καὶ πῆριος καὶ ἐκθεσμοσὸν καὶ παντῆν ὑπὸ τῆς γίνεται. *Granum gnidium cum Mandragore decocto tertio. Ex eo enim copiosa & varia fit purgatio.* κόκκος hic denotare gnidium, ex eo liquet, quod purgandi vim ei tribuat, qua caret mandragora, quæ cocci est correctorium. Latini granum gnidium vocant, interdum κατὰ ἴσκειν ad imitationem Græcorum, granum cocci. Plinius lib. 26. cap. vii. de euphorbio. *Multum infra hunc succum est, qui in Gallia fit ex herba chameleo, granum cocci ferente.* Hunc locum supra cap. de euphorbio exposuimus: granum cocci, de tinctorio intelligi non potest, sed de gnidio. Nam chamelea fructum fert Thymelææ, vel cocco gnidio similem. Proprie tamen granum cocci est tinctorium, quod Plinius non observavit. Nisi quis velit legendum, granum cocci gnidii ferente. Latini, ut dixi, non enidium sed gnidium dicunt. Plinius lib. xiii. cap. xxi. *Et in quo nascitur granum gnidium, quod aliqui linum vocant: fruticem verò Thymelæam, alii chameleam, alii pyros acbnein, alii cnestron, alii cneoron.* Dioscorides lib. 4. capite 173. Θυμῆλαια, οἱ δὲ χαμῆλαια, οἱ δὲ πυρὸς ἀχνη, οἱ δὲ κνίστρον, οἱ δὲ κνίστρον καλῶσι. ἐκ τούτων ὁ κνίδιον καὶ κακκιδίον αὐτὸ καλῶσι κατὰ τὴν ἴσκειν. Σπάρτη δὲ λίαν ἴσκει τῶν φύσιν πῆριος. *E Thymelæa, quam aliqui chameleam, alii pyros acbnein seu cestron, aut cneoron vocant, granum gnidium quod ipsius semen est colligitur. Hoc Euboenses etolium, Syri apolinum, alii linum vocant, quoniam frutex susper natura sparsi lini similitudinem reddit.* Hæc examinanda. Thymelæam dictam volunt recentiores quasi tithymolæam, video cur, ex Tithymali & oleæ mixta facie; Malunt alii non nomen esse compositum, ex Thymo & olea, quod oleæ folium habere simile, & quod eam confectentur apes, ut Thymum, vel ab odore Thymi, nam ὀσμῶν esse candidum cneoron tradit Theoph. hoc etymon fingunt, ut Theophrasti cneorum & Thymelæam eandem probarent esse plantam. Fabulosum est, confectari eam apes, nec odore Thymo esse similem. Caret enim odore, saltem suaveolentia, aut odoris gravitas huic nulla. Thymelæa dicitur, quod oleæ fert folia, & tithymali instar alvum solvat: vel quod foliis sit oleaceis, angustis, admodum viscidis, pinguibus, inter tithymalum cyparissium & paraliolum. Ab aliquibus chameleam vocari scribit, quod magnam cum chameleam habeat similitudinem, vel quod humilem oleam referat. Alia tamen est planta chamelea, de qua mox dicam. Hæc eadem varia nomina spuria obinet. Dioscorides lib. 4. cap. 172. χαμῆλαια, οἱ δὲ πυρὸς ἀχνη ἢ ἀκνησ, οἱ δὲ κόκκος κνίδιον. Πυρὸς ἀχνη, id est ignis palæa, purgamentum nuncupatur ab urente natura, cestron etiam, ut vulgatus codex habet, appellatur. Κνίστρον betonica Latinis, veruculum quo cavatur ebur, teli genus est. Unde nomen illud acceperit imaginari nequeo. Corruptus codex. Plinius κνίστρον legit, quod probat Galenus in gloss. κνίστρον (sic series literarum legendum ostendit) ὄσπερ καὶ κνίστρον. κνίστρον τὸ τυροκνήστι. ἴσκει δὲ μακαρίων τῶν ἴσκει τῶν ἴσκει cnestrum idem quod cneoron, instrumentum scalptorium, cnestro cultello quodam. Est autem cultellus quo raditur caseus. Apud Hefychium κνητὸν legitur, κνητὸν, τὸ κνίστρον. Κνητὸν κνίστρον, κνίστρον. Nomina hæc habuit κατὰ τὴν ἴσκειν, id est καπτεῖν. Tondendum enim erat, ut fibræ ex eo tollerentur. Dioscorides loco citato τὰ δὲ φύλλα ἀπὸ ἰδῶς καλῶσι κνίστρον, συνδύειν δὲ αὐτὰ πυρὸς μῆτον, & δασυτῆτος ἐκθεσμοσὸν ἐκ οἰκῆ διδῶσι τὸ δὲ καπτεῖν & ἀφαιρῶν τῆς ἐν αὐτοῖς ἴσκει. *At folia que peculiariter cneoron appellantur per messes colligi debent, & siccata in umbra recondi: sed si cui exhibere placet, prius ea tundere, ac ipsorum quoque fibras eximere convenit.* Hefychius κνί, κόπτε. κνίαν, κνίδιον, κνίστρον, κατὰ τὴν ἴσκειν ἐκθεσμοσὸν καὶ τῶν πυρὸς, &c. Galenus cneorum chameleam esse docet lib. ix. κατὰ τόπον. cap. iiii. καὶ κνίστρον, (vulgo κακκιδίον) ἢ ἴσκει χαμῆλαια καλῶσι & γ. Miror Galenum χαμῆλαια exponere, cum nemo tradat chameleam cneoron vocatam esse, Apuleio solo excepto, qui chameleæ & chameleontis nomina confundit, cap. xxv. *Chameleonem quidam Græcorum nominant, alii coccolilion, alii dipsacum, alii enocardion, alii cneoron,*

alii

alii meletam. Ex Galeno probatur chamelam, non chamæleonem cneoron. Hefychius, *κρίνον φυτόν π δ τοῖς θερμοφοροῖς ὑποσφύραται, καὶ δὲ ἰσὺς κρηματίν κρημάτων, καὶ γονακίον μορίον*, planta quæ in Theophrastis subscer-
nebatur (quod generationi inimicum esset. Etenim caliditate sua humidum & æreum in semine extinguit) & quo utebantur ad purgandum, significat etiam puden-
dum muliebre. Aliud porro esse cneoron de quo lib. 6. cap. 2. Theophrastus, supra probavimus. Ad pur-
gationes minuendas chamelea, vel thymelæa utilis, non chamæleon. Cur semen granum gnidium vocetur, jam à nobis dictum. Idem nomen chamelam obtinere, auctor est Dioscorides. Hæc res errandi occasionem præbuit auctori Aucuarum. Hic chamæleonem nigram sic appellari tradit, *οἱ δὲ πύργουσαν οἱ δὲ ἀκομοειδὲς, οἱ δὲ κνίδιον κρημνῶν, οἱ δὲ κνιόζυλον*.
Chamelam & Thymelam sic nominatam auctor est Dioscorides, qui eos errare tamen scribit, qui granum gnidium chamelææ fructum esse contendunt. *πάλαι δὲ τὸν ἰσχυρὸν τῶν κνιδίων κρημνῶν τῆς χαμηλαίας ἴσως κρημνῶν, ἀπὸ τῶν κρημνῶν ἀπὸ τῶν φύλων ὁμοειδὲς*. Hallucina-
ntur porro qui granum gnidium chamelææ fructum esse existimant, decepti quadam foliorum similitudine. Plan-
tam hanc Euboeses etolion vocasse scribit, cur apo-
linum & linum nominetur, ipse docet Dioscorides. sed codex corruptus est, id est, *lini crassioris similitudinem habet*. Cocci cnidii fructum describit Theophrastus, integram plantam Dioscorides, his fere verbis, *ῥάβδος ἢ ἀνήκει καλὰς καὶ πολλὰς, λεπταὶ ὅσον διπλάσις. πρὸς τὴν φύλλα χαμηλαίας ὁμοία, πρὸς τὴν ἀνὰ πρῶτον καὶ λεπτερώτερον, ἀπὸ γλῶσσοις ἐν τῷ ἀξονοσπύδιον & κρημνῶν. ἢ ἴσως λευκῶν, καὶ μακρῶν αὐτῶν ὁ καρπὸς ὡς μύρτις μικρῶν, εὐρογυλῶν, ἐν δὲ ῥαχίῳ κληροῖς, ἀδύς δὲ ἰσχυρῶν. τὸ δὲ ἀεὶ κρημνῶν σκληρῶν, & μέλας, τὸ δὲ ἐν τῶν λευκῶν*. Virgas edit spe-
ciosas, numerosas, tenues, ac ferme binum cubitorum alti-
tudine, foliis chamelææ, sed angustioribus & pinguioribus, quæ inter mandendum quadantenus viscosa & glutinosa percipiuntur: floribus candidis, ac inter ipsos fructu-
occi myrti parvo, rotundo, inter initia quidem viridi, tan-
dem verò rubente, cujus involucrem durum & nigrum est, medulla autem alba. Breviter satis hæc complexus est Plinius lib. xiiii. cap. xxi. Est similis oleastro, foliis angustioribus, gummosis si mordeantur, myrti magnitudine, semine colore & specie farris, ad medicinæ tantum usum. Posteriora hæc corrupta. Corrigunt, myrti magnitudine, semine colore & specie foris. Hæc ut verum fatear, non satis capio. Verba myrti magnitudine quo referenda sint non video, utrum ad folia, an ad semen Dioscorides fructum myrto comparat. An itaque restituemus fructum vel semine myrti magnitudine & specie colore cocci. Hæc lectio Dioscoridis auctoritate munitur & Theophrasti, cum colore rubro esse scribit, ruber cocci est Color: probat hanc ipse Plinius lib. xxvii. cap. ix. Cocco cnidio color cocci, magnitudo grano piperis major, vis ardens. Et hæc de Thymelææ forma veteres. Chamelam Dioscorides his fere verbis describit, *κλήμας ἢ ἴσως σθημαίους. ὁ δὲ ἴσως φρυγανώδης. φύλλα ἴσως ἰλαία ὡς ῥαπὴσία, λεπτερώτερον δὲ ἐν πικρῶν, & πικρῶν, ἀκύνονται τὴν γαστρίαν καὶ χαλεπῶν τὴν δόξησιν*. Frutex est è cremiorum genere, ramis dodrantalibus, foliis oleæ similitudinem habentibus, at tenuioribus, densis, & amaris, quæ gustata linguam mordent, & arteriam abradunt. Meminit chamelææ Plinius duobus locis, ac primum libro xv. capite vii. Simillimum huic (oleum) est ex chamelææ frutice saxoso non altiore palmo, folii oleastri, bacisquæ. Idem lib. xxiv. cap. xv. Chamelææ similitudinem foliorum oleæ habet. Sunt autem amara, odorata in petrosif, palmum altitudine non excedente, alvum purgat, &c. Quod de chamelæa lib. xxv. cap. vii. scribit, capite de euphorbio examinavi. Saxosum, inquit fruticem, quod in faxis petrisque reperitur. Quod non tradit Dioscorides, nec temere addidit. Non altiore palmo, inquit Dioscorides, non fruticem, sed ramos dodrantales inquit. Ad quod non attendit Plinius. Foliis Dioscorides oleæ similibus ait. Plinius posteriori loco oleæ, priori oleastri, differentia admodum exigua. Nam inter oleæ oleastrique folia discrimen non ita magnum; nisi quod hæc illis magnitudine cedant. Officinæ Baravæ chamelææ Germanicæ foliis pro chamelæa utuntur. Quod sine magno errore fieri potest. Viribus enim & potentia legitime est similis. Fructus, folia, cortices, acria admodum sunt, gustata linguam

mordicant, & adustionis signa in faucibus excitant. Utrum hæc cneori quoddam genus sit, suo loco examinaui. Chamelæa vera vulgo tricoccos chamelæa vocatur. Humilis ac fruticosa planta cubitalis aut altioris magnitudinis compluribus tenuibus virgulis palmaribus nonnunquam minoribus, præsertim calidis regionibus. Ramosa folia sunt oblonga, oleæ vel phylleræ tenuifoliæ similia, sed minora, nigriora, & viridiora, perpetuo virentia, gustus initio amari,

Chamelæa tricoccos.

deinde linguam vellicantis. Flores ex alis foliorum exigui, luteoli, pallidi, ex tribus foliolis constantes, laureolæ minores. Fructus tricoccos tithymali modo, aut heliotropii tricocci succedit, pellicula initio virenti, deinde per maturitatem rubra, obductus, durus, & ubi exsiccatu fuerit, fuscus, oleosam pinguedinē contrahens, olivarum instar, sapore amarus, acris, mordax, fauceque exurens. Radix dura, lignosa. Floret Aprili, fructus Augusto maturefcit. In Italia, & Gallia Narbonnensis plerisque incultis, saxosis, squallidis, asperis & desertis reperitur locis, à rei herbariæ studiosis in hortis alitur, sed adversus hyemis injurias munienda. Thymelæa frutex est pollicaris interdum crassitudinis, cubitalis verò altitudinis aut amplior, in multas virgas divisus cubitales, tenaces, pulchras, rectas, tenues, partim à stipite, partim à lignosa radice, foliis circumvestitur perpetuo virentibus, oblongis, & angustis, lini effigie, sed majoribus, latioribus, nec obtusa cuspe, ut chamelææ, nec adeo fragilibus, sed mucronatis, lentis & gummosum quoddam, si dentibus atterantur, præbentibus. Flores in summis virgis acervato promit junio mense aut julio copiosos, stellatos, quatuor foliolis constantes, oleæ fere similes, candidos. Sequitur fructus myrti interdum magnitudine, paulò tamen longior, initio virens, sed ubi maturitatem adeptus est, corallii aut oxyacanthæ modo ruber, ceraforum instar, carne succi plena turgens, sub qua later unicus nucleus, nigra fragilique pellicula, albam & fervidi saporis medullam obvolvens. Radix lignosa & dura, in tenellis plantis raphani modo efformata crasso cortice tecta, sed quemadmodum tota ejus planta, lenta & tenaci. In montanis, asperis, & incultis calidarum regionum locis nascitur. Granum gnidium piper caliditate multum vincere ait Theophrastus, quod ex iis quæ diximus, satis constat. Gal. lib. vi. i. simpl. *κόκκος κνίδιος καθάρει μὲν καὶ αὐτὸς δριμύτως δ' ἐστὶ καὶ κρυψῆς δύναμειος* granum gnidium & ipsum quoque purgat, sed acris est adurentisque facultatis. Purgationes moliri, inquit, coccum gnidium.

Doctiff. Gaza, Plinii auctoritate deceptus, κατὰ κρίσιν λίσιν, contra alvi solutionem vertit. Plinius libro 27. capite 9. Itaque in pane devoratur ne adurat, cum gulam transit: huic vis presentanea contra cicutam sifist alvum. Corruptum Plinii codicem Doctiores scribunt, corrigunt, ciet alvum. Vix existimare possum, Plinium, quod de grano ignidio in ore omnium erat, latuisse. Apud Hippocratem pro maximo purgatorio usurpatum fuisse, non uno loco legere est. Hippocrates ἀπὸ γυναικείων libro 1. Φλίγμα καὶ χολὴν καθαίρει. κίρκας κινδύς ἐξήκειται. καὶ ἴλαμον ἀνδρῶν μίξας, κλύσειν ἐν ὕδατι. Pituittam, & bilem purgans, grana gnidia sexaginta, in aqua decoquisto, melle & oleo anthimo admixto, ex eo collusio. Dioscorides loco citato. Ὅσον κινδύσει κατὰ χολὴν, καὶ φλίγμα, καὶ ὕδαρ ἔσον κίρκων τὸ σπύρον πορὶν. κρίσις δὲ τὴν φάρμακα, δὲ μετὰ ἀλυσίον, ἢ ἀγρίου δόσιον ἢ ἐν ἑσπέρῳ σφυγίσι, ἢ μέλιτι ἐφθάρ ἀφαιελημένον κινδύσειν. Per inferna bilem, pituittam, aquasque detrahit viginti granorum, pars hæc interna bibita (rectè Dioscorides observavit, in alba medulla fervorem, vimque catharticen gnidii grani esse. Non enim ipsum rubrum coccum adeo urens aut purgans est, sed pericarpio conclusa, interior medulla,) verum fauces adurit, atque ideo cum farina polentaque, aut in uvæ acino dari debet, aut cocto melle obducta devorari. Ex hoc Dioscoridis loco emendant Theophrasti codicem, ac legunt ἀπὸ κρίσιν, κρίσις. Perperam sanè Gaza, in Græcis alioquin exercitatissimus, vertit adipem. Plinius prudenter omisit. Ceterum vulgatam servo lectionem, & vocem κρίσις interpretor farinam. Σίαρ enim non raro idem quod κρίσις. Hefychius σίαρ λίπος ζύμη. κρίσις δὲ ἡ ἀπὸ κρίσιν. Idem vocem ἀπὸ μαρμαρυγῆς exponens ait esse κρίσις, ἢ ἡ τὴν κρίσιν ἀπὸ κρίσιν ἐν τῆς κρίσιν, βελόνης δὲ τῆς κρίσιν ἀπὸ κρίσιν. Hoc est, panis massam, in qua manus detergebant in conviviis, & descendentes inde canibus projiciebant. Intelligit quadras ex pane, in quibus obsonia dividebant, & digitos tergebant, uti etiam Pollux lib. vi. scribit de apomagdaliis, καὶ ἦσαν τὸ ἐν τῷ ἀρωματωμένῳ, & κρίσιν, ἢ ἡ ἐπὶ κρίσιν τῆς κρίσιν ἀπὸ κρίσιν. Theophrasto, Dioscoridi, Galeno, ceterisque medicis non raro κρίσις idem quod κρίσις significat. Dioscorides lib. ij. cap. ccl. de scylla. κρίσις δὲ ἡ πηλὴ ἀφαιελημένη, καὶ διδταται ἐν κρίσιν. Farina verò subacta, lutoque oblitur & in clibanum conjicitur. Locum hunc Plinius lib. xx. cap. xx. perperam vertit. Conjicitur in clibanum aut furnum vel adipe aut luto illita. Nec feliciter Dioscoridis locum lib. v. de stibio lib. 33. cap. vi. reddidit. Idem Dioscorides lib. ij. cap. 188. de erysimo. ἢ ἐν κρίσιν ἐν κρίσιν & ὁπτηθὲν κρίσις ἀφαιελημένη. Linteo illigatum, subactaque farina oblitum, inassetur. Hac etiam significatione sumitur apud Galenum lib. iij. κατὰ κρίσιν, cap. i. ἀπὸ κρίσιν ἢ πικρῶν καὶ κρίσιν ἀπὸ κρίσιν ὁπτηθὲν. Similiter & per fermentum in veru assatum fomentum adhibendum est. Eandem significationem apud Strabonem lib. xij. habet. τὸν ἰσθμὸν πηλὸν τῆς κρίσιν φερεῖν, καὶ δὲ κρίσις τὸ ἐν κρίσιν τῆς κρίσιν. Hactenus de cocco gnidio.

Ἡ δὲ πικρῶν. Πικρῶν, δὲ τῆς κρίσιν, id est pino nomen accepit, quod pino folium simile habeat. Qua de causa ab Apulejo, pinastellum id est, parva pinus vocatur. Alii nomen invenisse putant à fœtore. Amorem enim, & fœtorem horrendum πικρῶν vox apud Poetas significat. Homerus. Iliad. κ. Πτολίμῳ μίξας σίμα πικρῶν. Πικρῶν Scholiastes exponit πικρῶν, ὀλιθίον. Hefychius πικρῶν ἰχθυίον, πικρῶν. A fœtore nomen impositum probabile facit Nicander in Theriaca:

Καὶ μὲν πικρῶν βαρυκόσμη
Θηρὶ δόσιον τι καὶ ἀπὸ κρίσιν δάκει.

Nec non peucedanum, cujus gravis aëra complens.
Pellit odor colubros, hominumque occuribus arceat.

Ad hos versus Scholiastes, ἢ δὲ πικρῶν βωπία ἐπὶ πικρῶν βαρύνεται, ἢ καὶ ἢ ἐπὶ κρίσιν. Peucedanos herba amara, accentum habet in antepenultima, ne videatur esse epithetum. Theophrastus nullas tradit peucedani notas, nisi quod cap. xiv. hujus libri tradat ejus radicem quinque vel sex durare annos; sequenti vero capite apud Arcades nasci; hoc autem calfactoriam habere vim. Describitur à Dioscoride lib. 3. cap. 92. Πικρῶν καὶ πηλὸν ἀνίσις λιπτὸν, ἰχθὺν μαρμαρυγῆς ὁμοίον, κρῆνη

δὲ ἴχει ἀπὸ τῆς κρίσιν ἰχθὺν & πικρῶν. ἀπὸ κρίσιν κρίσιν μέλιον. κρίσιν μέλιον βαρύνεται, ἀπὸ κρίσιν, μίσην ἐπὶ κρίσιν, φύνται ἐν ὀρει σκουίσις ὁπτηθὲν δὲ τῆς κρίσιν ἀπὸ κρίσιν μαρμαρυγῆς, καὶ τὸ δόσιον ἰσθμὸν ἐν κρίσιν πηλῶν. κατὰ κρίσιν ἢ ἢ κρίσιν ἰσθμὸν (deest in vulgatis codicibus, sed ex antiquis addit Doctiffimus Sarracenus.) ἀνίσις δὲ ἐν τῷ σπικρῶν κριφαλαρίαν πικρῶν, καὶ σκουίματι, ἰσθμὸν μίσην ἀπὸ κρίσιν αὐτῶν κρίσιν κρίσιν, καὶ τῆς κρίσιν δόσιον μαρμαρυγῆς. ἀπὸ κρίσιν δὲ κρίσιν ὁπτηθὲν (ὁπτηθὲν vulgatis codex) ἢ κρίσιν, ὁπτηθὲν ἢ καὶ οἱ καυλοὶ καὶ κρίσιν (Ald. κρίσιν ἢ κρίσιν) καὶ ἢ κρίσιν, ἀπὸ κρίσιν. ἢ κρίσιν δὲ κρίσιν ἢ ὁπτηθὲν, καὶ τῆς κρίσιν κρίσιν. ἢ κρίσιν ἢ ἰσθμὸν ἀπὸ κρίσιν δόσιον ὁμοίον κρίσιν τῆς κρίσιν, & τῆς κρίσιν ἀπὸ κρίσιν. ἢ ἢ ὁπτηθὲν ἀπὸ κρίσιν, & Σαμοθράκη κρίσιν, βαρύνεται ἢ κρίσιν, θεμαίων τῆς κρίσιν. Peucedanum canlem proferre tenuem, gracilem fœniculo similem; comam verò habet circa radicem copiosam & densam. Florem luteam, radicem nigram, gravi odore, crassam, liquoris plenam. Gignitur in montibus opacis. Excipiendi liquoris ratio aut modus hic est. Tenera radix cultello conciditur statimque qui profuit à plaga liquor in umbra reponitur sub sole, siquidem confestim evanescit. Verum inter colligendum capitis dolorem vertiginemque inducit; nisi quis prius naves rosaceo perunxerit, eodemque caput irrigaverit. Quæ verò ἢ ἢ radix liquorem fuderit, deinceps inutilis evadit. Sed & caulibus & radice, & liquor & succus elicitur, haud secus ac è mandragora. At succus liquor inefficacior est, ocusque exspirat. Interdum etiam prius concreta reperitur lachryma thuris similitudine, caulibus radicibusque adhaerens. Porro præfertur liquor qui è Sardinia, & Samothrace petitur, odore gravi, fulvus, fervensque gustu. Lego cum Doctiff. viris Saraceno & Lacuna ὁπτηθὲν; non, ut in vulgatis legitur, ὁπτηθὲν, idque quia sic scribitur in antiquissimis codicibus, eademque ab Oribasio, & Serapione probetur lectio. Theophrastus solum probat usum radicis peucedani, liquorem vero ac semen inutile scribit: ex diverso Dioscorides succum liquoremque præstantiorem dicit. κρίσιν καὶ ἢ κρίσιν ἀπὸ κρίσιν, ἢ κρίσιν ἢ κρίσιν. Radix ad eadem utilis est, ac inefficacior. Nobis Dioscoridæ sententia magis, quam Theophrasti probatur. Rationem dat Galenus lib. 8. simpl. Πικρῶν τῆς κρίσιν ἢ κρίσιν, κρίσιν δὲ καὶ τῷ ὁπτηθὲν, & τῷ κρίσιν. Ἐπὶ ἢ κρίσιν ἢ κρίσιν τῆς κρίσιν. τῆς κρίσιν δόσιον, ἢ κρίσιν ἢ κρίσιν ἢ κρίσιν ἢ κρίσιν ἢ κρίσιν. ἢ κρίσιν ἢ κρίσιν ἢ κρίσιν ἢ κρίσιν. Peucedani radice quidem maximè, sed tamen ejus succo, & liquore utimur. Sunt autem hæc omnia ejusdem specie facultatis; sed valentior succus admodum excalescens & digerens. — Sed & radice ad hæc uti licebit; quæ & squamas celerrimè ab ossibus detrahit, quæ videlicet validè desiccatur, minus tamen quam succus calcascens. Quantum ex his verbis colligere possum, antiquissimi Græci sola radice usi fuerunt, ac videntur usum & facultatem succi ignorasse. Ex his insuper Galeni verbis probatur, vulgatam Dioscoridis lectionem corruptam. Galenus enim τὸ ὁπτηθὲν τῷ κρίσιν præfert. Male in vulgatis ἢ κρίσιν ἢ κρίσιν τῷ κρίσιν ἢ κρίσιν. Scribe τῷ ὁπτηθὲν ἢ κρίσιν. Quomodo legerunt Oribasius & Serapio. Doctiff. Cornarius ἀπὸ τῆς κρίσιν, ἢ κρίσιν reponendum suspicatur, Oribasius enim & Serapio Σαροδία scripserunt. Nihil impedit in Sardinia & Arcadia reperiri peucedanum. Porro radix quæ in officinis peucedani nomine venditur, vel exoleta, vel adulterina est. Exteriore enim parte non tantum non nigricat, sed nullam graveolentiam habet, nullaque acri facultate prædita est. Dioscorides radices, quales eligi debent, docet, ἢ κρίσιν, inquit, δὲ τῆς κρίσιν, ἀπὸ κρίσιν, κρίσιν πηλὸν ὁμοίον. Radicem eligito recentem, minime cariosam, solidam, & odoris plenam. Legitimum peucedanum, & ab omnibus receptum est, cujus iconem adposuimus. Caules huic tenues, geniculati, subinde cubitales & non raro majores, foliis circa radicem comatur, multo quam fœniculi amplioribus, ternis, quorum singula segmenta, lenta, oblonga, tenuia, pini foliis non dissimilia apparent. Flosculi in umbellis lutei, exigui, quibus succedit semen oblongum, tenue, non carnosum, angelicæ non dissimile. Radix superne comosa, mediocris crassitudinis, foris nigricans, interius ex albo virescens, succi plena, altè & quandoque ad duos cubitos descendit. Hæc flavum, gummeum graveolentem ὁπτηθὲν sive li-

quo-

Peucedanum.

quorem vulnerata emittit, qui mox concrefcens, citò reficcatur, colore sulphur referens. Variat pro cœli folique ratione. Subinde enim foliis denfioribus umbellaque anguftiore, alibi foliis rarioribus, & fingulis eorum fegmentis longioribus, ac anguftioribus, um-

bella verò laxiore & latiore, In montanis gignitur, non raro in apricis & pinguibus. In Italia, Narbonenfi Gallia, Germania, aliisque reperitur regionibus. In Belgarum hortis Junio mense florer; Augusto & Septembri mense feimen maturum reddit. Radix frigoris patiens, & refans, vere nova folia caulefque promit.

Ἡ ἀγριὰ καὶ τῆς ἀγρίας. Quod Theophrastus de vite fylvestri, hoc Dioscorides de vite alba libro IV. capite 16. Etiam Plinius libro XXI. capite 1. sed uterque *ἀγρία* legit, non *ἀγρία*. *Ἀγρία* & *ἀγρία* dicitur, id est vite alba, non modo quod vitem fativam foliis viticulisque referat, verum etiam, quod fructum in exigua uvæ similitudinem, acinis licet raris, confirmatum producat. Bryonia dicitur, quia florem & fructum gerit, *βρυόνη μουσκόφιον*. Hæc duplex est, alba, & nigra; alba, quæ triplex. Alia enim vulgarior, cujus bacca maturæ rubræ sunt, radix ex albo flavescit. Altera cujus bacca nigricant, & radix foris subnigra, interius verò eo pallid colore. Tertia quam maculatam seu Creticam vocamus, quæ vulgari est minor, cujus folia punctis albis & striis notantur, fructu est majori rubro, aliquando unico. Bryoniæ asparagis, qui prima germinatione exeunt, solebant veteres vesci, ut Columella libro XII. capite VII. docet, de quibus Paulus hoc modo scribit. *Et bryoniæ asparagi stomacho quidem accommodati sunt, & urinam ciens, parum tamen nutriunt, & si cum concoquatur olerum asparagis in nutriendo efficaciores sunt*; Dioscorides succum bryoniæ lactis abundantiam facere ait. Plinius de semine hoc affirmat, cocto cum tritico, potumque. Verum lactis generatione nobis magis adversari videtur. Nam acris est, & vellera aut coria eo depilantur, ut tradit Dioscorides. De hac plura in Commentariis ad Dioscoridem.

Ἡ ἀγρία ἡ γαλίας. De thapsia copiose egimus libri hujus capite X. Addere tamen hic placet thapsiæ radicem turbith loco à quibusdam usurpari, venalemque in officinis reperiri nomine turbith; idque quia Mesues secundo simplicium dicit, esse radicem herbæ folia ferulæ minora ferentis, & lacteo succo turgentis. Verum Garcias turbith althææ folia ferre dicit.

Hucusque se filii mei ad Theophrastum extendunt commentarii. Cæteras plantas, hoc capite à præceptore memoratas, aut in antedictis explicavit, aut in notis ad Dioscoridem explicaturus erat. Quas cum non absolverit morte præventus, publici juris facere mihi non est decretum, ne meos labores venditem, tanquam ipsius forent. Interea benevolus lector his fruatur, & valeat. Quem tamen monitum volo, notas filii mei ad libros Theophrasti, de causis plantarum, de quibus sæpius mentio fit in his commentariis, absolutas esse, quas speramus pridem etiam publici juris facere, ut opus de plantis perfectum fiat.

Egbertus Bodæus.

F I N I S.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint text located below the botanical illustration, possibly a description or classification.

Large block of faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Egboius bodanus

1212

I N D E X

Auctorum qui in hoc opere laudantur, illustrantur, & emendantur.

I T E M

Index rerum & verborum locupletissimus.

A.

Non semper private fumitur 616, 2.
 Abhel Guiljandini an thuya 542, 1.
 Abies 8, 1. 17, 2. 18, 2. 19, 1. 23, 24, 41, 43, 44, 1. 45, 1. 122, 2. 124, 1, 2. 138, 1. 367, 2. 964, 2.
 Abies an culturam expetat 15, 1.
 An montibus propria 123, 1.
 An aquosa amat ibid.
 Est folio perpetuo 124, 2.
 Ab imo non recrescit 141, 2.
 Bipartita vel biflua quæ 513, 2.
 Mollior est, & in opere peior 514, 2.
 Cur minus rodatur à tinca, quam pinus 521, 2.
 E femine tantum exit 74, 2.
 Fluviata quæ 514, 2.
 Mas & fœmina 159, 2. 171, 2.
 Marina 403, 2. 415, 2.
 Quando formosissima evadit arbor 15, 1.
 Quomodo crescit 513, 2.
 Quomodo transplantanda 88, 1.
 Quomodo durabilis 522, 2.
 Quomodo fructificat 130, 2.
 Quadripartita vel quadriflua quæ 513, 2.
 Optima est & minus sunt 514, 2.
 Rubra 168, 2.
 Simplex quæ 514, 2.
 Piures sunt ibid.
 Unico caule assurgit 13, 2.
 Ubi præstantior 43, 2. 538, 2.
 In umbrosis pulcherrima 283, 2.
 Unde dicta 170, 1.
 Vulnerata fœcundior fit 505, 2.
 Pondus valde sustinet 530, 2. 531, 1.
 Incurvatur in diversum ab onere ibid.

Viribus valet & tenax est 530, 2.
 Quomodo non finditur ibid.
 Firmissima in rectum 531, 2.
 Ad quæ utilis 533, 1.
 Navibus aptissima ibid.
 Quercui non agglutinatur 533, 2.
 Abies & pinus deciso cacumine intereunt 141, 2. 142, 1. 144, 1. 505, 2.
 Abies & picea quomodo differunt 171, 1.
 Abies & pinus quomodo differunt 159, 2. 513, 2.
 Abietis conus 135, 1.
 Caro raro constat nervis robustis 514, 1, 2.
 Descriptio 170, 1.
 Folia 53, 1. 49, 2. 52, 2.
 Germinatio 131, 2.
 Flos 62, 2. 130, 2. 135, 1.
 Julus 169, 1. 171, 1.
 Abietis lachryma 61, 1.
 Lignum facile finditur 23, 2.
 Liguum difficulter frangitur ibid.
 Medulla ibid.
 Humor 965, 2.
 Materies qualis 517, 2.
 Quando cædenda 511, 2. 512, 2.
 Radix 24, 2. 26, 1, 2.
 Ramus cum novis & veteribus foliis 135, 1.
 Ex circumactione crateres fiunt 141, 2.
 Abiegnâ columna inæpta est oneri ferenda 530, 1.
 Abiga dicta chamepithys 826, 1.
 Ἀβλασον quid 9, 2.
 Abrotanum 545, 2.
 Perpetuo viret 44, 2.
 Quomodo germinat 678, 2.
 An femine proveniat 684, 1.
 Quomodo transferatur ibid.
 Surculo difficulter provenit ibid.
 Unde dictum 684, 2.
 Cur caphora dictum ibid.

Fœmina an fantolina 685, 1.
 An absynthium arboreescens 685, 2.
 An absynthium serephium 1150, 1.
 Abrotani quot genera 684, 2.
 Fœminæ descriptio ibid.
 Maris descriptio 685, 1. 686, 1.
 Ejus genera ibid.
 Radix 688, 2.
 Absynthium 367, 2.
 Arboreescens an abrotanum fœmina 685, 2.
 Absynthium unde dictum 1149, 1.
 Absynthii genera ibid.
 Absynthium ponticum victor in feriis bibit ibid.
 An tenuifolium ibid.
 An latifolium 1149, 2.
 Unde dictum ibid.
 Depastum pecora pulchriora reddit 1148, 2.
 Depastum à pecore, felle caret 1149, 1.
 Est latifolium 1151, 2.
 Absynthium tenuifolium, an latifolium præstantius 1149, 2.
 Absynthium Honorii Belli an ponticum 1149, 2. 1150, 1.
 Absynthium marinum an sophia 1150, 1.
 Ejus descriptio ibid.
 Absynthium serephium an abrotanum fœmina 1150, 1.
 Ejus descriptio 1150, 1.
 Absynthium fantonicum an tenuifolium 1151, 1.
 An scheha Arabum ibid.
 An sementina seu semen fantonicum 1151, 2.
 Ejus descriptio 1150, 2. 1151, 1.
 Ἀκανθὸν quid 53, 1. 589, 2.
 Non est carduus ibid.
 Acanum 545, 2.
 Acani folia 49, 2.
 Acanacea quæ & quomodo differunt 588, 2.
 Ἀκανθα quæ 600, 2.
 Ἀκανθὴ quæ dicitur 14, 2.

Hh h h h

Acan-

I N D E X.

- Acanthus nigra non est cassia 306, 1.
 In quibus differunt 306, 2.
 Mollis cur dicatur 307, 2.
 Herba 308, 1.
 Ejus descriptio 309, 1.
 Est vox generalis 305, 1.
 Acanthii lanugo materiam vestium præbet in oriente 612, 1. 2.
 Acanthæ albæ descriptio 608, 2.
 Non est chameleon albus ibid.
 Caulis 1157, 2.
Ακάνθα λευκα non est leucocantha 606, 2. 608, 2.
 Acanthium Dioscoridis an enicis sylvestris alter Theophrasti 616, 1. 2.
 Acanthinum lignum 359, 1.
Ακαρης quid 256, 2.
 Acarna 588, 2.
 Acarna & acorna differunt 616, 2. *Ακαρη* quid 14, 2. 79, 2. 275, 1.
 Acatia 124, 2.
 Est alba & nigra 966, 1.
 Est folio perpetuo 124, 2.
 In occidentali India 320, 1.
 Differt ea ab Ægyptia 320, 2.
 Sola in Ægypto gummi ferax 967, 1.
 Acatiæ succus 966, 1. 2.
 An ex arbore stillat 966, 2.
 Ex qua arbore 305, 1.
 Non est succus prunorum sylvest. 306, 2.
 Qualis succus 966, 1. 2.
 Est triplex 966, 1.
 Acatiæ succus quomodo præparatur 966, 2.
 Ejus duo genera 305, 2.
 Ejus usus 306, 2.
 Acatia altera botanicorum an aspalathus 1027, 2.
 Ejus descriptio ex Alpino ibid. 1028, 1.
 Acatiæ descriptio Mathioli ficta 306, 1.
 Descriptio vera 310, 2.
 Duo genera 305, 2.
 Accommodare quid 71, 1.
 Acclaphe cur urtica dicta 815, 1.
 Acena quid 349, 2.
 Acer 122, 2. 138, 2.
 Quando fructificat 130, 2.
 A carpino differt 180, 2.
 In montibus carpinus vocatur 122, 2.
 In campestribus gallica vocatur ibid.
 Quomodo a carpino differt 180, 2. 183, 1.
 Unde dicta 182, 1.
 Non est platanus 183, 1.
 Major & minor ibid.
 Melior in montibus 181, 2.
 Ad quæ utilis 534, 2.
 Aceris flos 133, 1.
 Descriptio 180, 2. 183, 1.
 Materies qualis 517, 2. 519, 2. 520, 2.
 Quando cædenda 511, 2.
 Quot genera 180, 2. 182, 2. 184, 1.
 Acetosa cur rumex dicta 801, 1.
 Unde dicta ibid.
 Famem & sitim sedat ibid.
 An oxalis veterum ibid.
 Ejus genera ibid.
 Tuberosa quæ 801, 2.
 Bulbosa 336, 2.
Ακερας 89, 1.
 Unde dictum 394, 2.
 Acinus vel aconus Diosc. est ocymastum.
 Fuscii 758, 2.
Ακνησις urtica dicta 815, 2.
 Aconitum veterum an apocynon 1136, 1.
 Luteum & ejus descriptio 1138, 1.
 Aconitum lycoctonum an Theophrasti 1137, 1.
 Ejus descriptio & genera ibid.
 Hyemale an Theophr. 1140, 2. 1141, 1.
 Ejus descriptio ibid.
 Mathioli an reperiatur 1157, 1.
 An Doronicum vulgare ibid.
 An pro ratione assumpti citius aut tardius necat 1131, 2.
 Unde natum 1135, 2.
 Unde dictum 1136, 1.
 Cur pardeliance dictum 1156, 1.
 Cur commarum dictum ibid.
 Cur myocctonum dictum 1156, 2.
 Ubi nascitur 1131, 2. 1136, 1.
 Ubi optimum 1131, 2.
 An ullum habet antidotum 1141, 2.
 Nullum habet antidotum sponte nascens 1121, 2.
 Aconiti genera 1136, 1. 1138, 1.
 Descriptio 1131, 2.
 Radicis, non herbæ aut fructus vis venenata ibid.
 Vires 1157, 1.
 Aconitum scorpius 1111, 2.
 Acontia 848, 1.
 Acorna 612, 2.
 Acorna & acarna differunt 616, 2.
 Acornæ folia 49, 2.
 Acorna an cuico aspectu similis 616, 2.
 In quibus similis 617, 1.
 An carlina Dodonæi sylvest. ibid.
 An carlina Clusii ibid.
 An carlina vulgaris ibid.
 Acornæ Fabii Columnæ descriptio 617, 2.
 Acorus 369, 1.
 Non est galanga 65, 1. 66, 1.
 Non est calamus arom. ibid. 1006, 2. 1007, 1. 1038, 1.
 Venerca dici non potest 66, 1.
 Cur aphrodisea vocatur 66, 1.
 Calamus dictus 1005, 2.
 Unde dictus 1037, 2.
 Nautica radix cur dictus ibid.
 An recens virus magis habet 1038, 1.
 Ubi maxime floret ibid.
 Acori descriptio 1037, 2.
 Floris descriptio 1038, 2.
 Acori flos 64, 1.
 Acris sapor 496, 1.
Ακρόδρυον quid 204, 1. 342, 1. 316, 1.
 Acrodrya quis fructus 83, 1.
Ακρόμυρον & *εζοι* dicuntur 6, 1.
 Erymon 5, 1.
Ακρομυρον Plinius arboris humeros vocat, alii ramos & brachia 6, 1.
Ακροειον quid 912, 2.
Ακρον εαρ quid 136, 2.
Ακρη quid 209, 2. 210, 1.
 Quid botanicis 210, 1.
 Actea Plinii an ebulus 212, 1.
 Actuarii error 508, 2.
 Actuarii codex corrigitur 308, 1. 571, 1. 576, 2. 711, 1.
 Aculeata quæ & quomodo differunt 587, 2. 588, 2. 589, 2.
 Aculeosa 588, 2.
 Acus moscata 31, 1.
 Aculus commune nomen fructui tam ilicis quam quercus 235, 1.
 Est fructus ilicis 236, 1. 243, 1.
 Adami pomum 346, 1.
 Unde sic dictum ibid.
 Ejus descriptio ibid.
 An ficus Indica 350, 1. 2.

I N D E X.

- Adiantum 161, 1.
 Peculiare quid habet 878, 1.
 Est duplex ibid.
 Unde dictum 880, 2.
 An toxiaria herba ibid.
 Cur non madeat ibid, 881, 1.
 Quantum humoris continet ibid.
 Polytricum dictum ibid.
 Callitricum dictum ibid.
 Capillos defluentes firmat & pulchros reddit ibid.
 Adianthi genera quot 881, 1.
 Descriptio ibid.
 Adolescens maturus 136, 2.
 Adonidis flos anemone 702, 2.
 Non est chamemelon 833, 2.
 Adegixm arbor 18, 1. 122, 2.
 Semper viret 124, 2.
 Adegixm portulaca 18, 1. 19, 1. 122, 2.
 Quomodo differunt 19, 1.
 Adrachne arbor quando fructum fert 134, 1.
 Non est arbutus 243, 2.
 Ejus descriptio 245, 2.
 Non est unedo 245, 1.
 Adrachne & andrachne an differunt 244, 2. 245, 1.
 Adstringentia quomodo alvum movent 173, 2.
 Aa2av unde dictum 845, 2.
 Peregrinum est umbilicus alter 899, 1.
 Ejus descriptio 899, 2.
 Ager an moriturus ex morbo 1093, 2.
 Agilops 953, 2. 962, 2.
 Quomodo delenda ibid.
 An avena sterilis 959, 1. 957, 2.
 Unde dicta 952, 2.
 Unde nascitur 950, 1.
 Ejus descriptio ex Diosc. 959, 1.
 Ejus notæ ex Theophrasto 958, 2.
 Aginetæ codex corrigitur 175, 2. 329, 1. 360, 2. 1019, 2. 1017, 1. 1105, 1. 1155, 2. 1162, 2.
 Agineta notatur 329, 1. 457, 1.
 Agineta an ex solo Galeno exscripserit medicamentorum vires 1023, 1.
 Agineta & Dioscorides conciliantur 418, 2.
 Aegis 159, 2.
 Ejus generatio 513, 2.
 In pino quomodo fiat 158, 2. 159, 2.
 Agipirus quid 114, 2. 115, 2.
 Aegyptia faba ubi nascitur 442, 2.
 Aegyptus medicamentorum venenatorum ferax 1116, 2.
 Equale differt a pari 3, 2.
 Aer an semen plantarum in se continet 118, 1. 119, 1.
 Araria 588, 2.
 Anagallis dicta 817, 2.
 Merr-aeckers 38, 1.
 An apios 1063, 1.
 Aesculus lauri ramus 188, 1.
 Aesculi radices 26, 2.
 Aesculus unde dicta 161, 1.
 Non est fagus 152, 1. 2.
 Aescinomine tactum humanum non fert 320, 2.
 Aestatis initium 633, 2.
 Aestivæ plantæ brevem radicem habent 740, 2.
 Aestus adurant fructus 498, 2.
 Aetas in plantis facit diversitatem 16, 2.
 Aelii codex corrigitur 218, 2. 501, 2. 603, 2. 902, 1. 1008, 1. 1015, 2.
 Aethiops unde dicta 853, 1.
 Ejus descriptio ibid.
 Ejus mirabilis vis 853, 2.
 Non est phlomos lichnitis ibid.
 Africa an veteribus Græcis cognita 523, 1.
 Agallochum ubi nascitur 836, 2.
 Unde dictum 1028, 1.
 Cur lignum paradisi dictum ibid.
 Cur lignum aloes dictum 1028, 2.
 An in Arabia ibid.
 Vulgare an veterum ibid. 1029, 1.
 An thya ligno sit simile ibid.
 Non facile a carie afficitur ibid.
 Agallochi fabula 1028, 1.
 Descriptio 1028, 2.
 Descriptio ex Garcia 1029, 2.
 Usus ibid.
 Genera quot 1029, 2.
 Agaricus est fungus laricis 167, 2.
 Agellii codex corrigitur 371, 2. 502, 2. 722, 2.
 Ager cultus omnia ferre potest 402, 2.
 Ageratum Dioscoridis & eupatorium Mesues an eadem planta 888, 1.
 Unde dictum ibid.
 Vulgare an eupatorium Mesues ibid.
 Agerati folia an aspera ibid.
 An viscida 888, 2.
 Radix instar pyretri salivam prolicet ibid.
 Aggregare quid 1154, 1.
 Agnos anamarine 66, 1.
 Agni descriptio 264, 1.
 Etymon ibid.
 Cur ligos dictus ibid.
 Ejus genera ibid.
 Agnus palustris est heleagnis 461, 1.
 non tantum de animali sed de fructu & aliis dicitur 1163, 1.
 quis dicitur 1163, 1.
 Agrifolii flos 133, 1.
 Agrifolium non est ilex 326, 1.
 Non est crategon ibid.
 Ejus descriptio 326, 2.
 Agrimonia unde dicta 887, 1.
 An eupatorium veterum ibid. 886, 1.
 An eupatorium Avicennæ 887, 2.
 An odorata ibid.
 Ubi odorata ibid.
 Lappa cur dicta 885, 2.
 Cur eupatorium dicta ibid.
 Cur hepatorium dicta ibid.
 Ejus descriptio 886, 1.
 Ejus flos an flori nymphæ similis 887, 2.
 Ageratis quid 34, 1.
 Ejus etymologia ibid.
 Aidoiady quid in robore 145, 2.
 Ajuga dicta chamepithys 826, 1.
 Alabastrus quid 647, 1.
 Alaterni descriptio 532, 2.
 Est duplex ibid.
 Alapathus an rhaponticū Diosc. 802, 1.
 Albertus magnus notatur 584, 1.
 Albucum quid 865, 2.
 An vermem gignat qui in animal volatile mutatur 869, 2.
 Alburnum quid 519, 1.
 In abiete gignitur 154, 2. 162, 1.
 Alcanna 179, 1.
 Est anchusa 835, 1.
 Alcea unde dicta 1155, 2.
 Alceæ descriptio ibid.
 Alcea est species malvæ 700, 2.
 An canuabis sylvestris 1155, 2. 1156, 1.

I N D E X.

- Herba fimeoides dicta 1155, 2.
 Alcheiri flos 696, 2.
 Alcibias Dodonæi 838, 1.
 Alcibii vires ex Nicandro 757, 2.
 Alcibium Nicandri an ocymastrum ibid 758, 1.
 An anchusa altera 758, 1.
 Alchmanna Arabum 178, 2.
 Alexander Magnus quando factus 526, 1.
 Ubi Darium vicit 785, 2.
 Alexander Paris in certaminibus victor 253, 1.
 Hedera coronatus 322, 2.
 Qua lauro coronatus 560, 2.
 Alexandria locus in quo Alexander Paris iudex inter deas 253, 1.
 Alga quid 412, 2. 413, 2. 415, 1.
 Eius duo genera 403, 2.
 Ἀλγίδες nuclei alliorum 789, 1.
 Alimenta & medicamenta semen suppressoria 781, 2.
 Ἀλμυρὸν unde dictum 508, 2.
 Ἀλμυρον unde dictum ibid.
 Alimon veterum an asphodelus 870, 2.
 Est medicamentum famem & sitim tollens 825, 2.
 Alisma Diosc. an auricula urfi 699, 2. 700, 1.
 An primula veris 700, 1.
 An plantago aquatica 700, 2.
 An chrysanthemum 700, 1.
 An saponaria ibid.
 Unde dictum 700, 2.
 Alcea cur dictum ibid.
 Eius descriptio & genera 700, 1.
 Allii radix 34, 1.
 Folia 49, 2.
 Genera 761, 2. 789, 2. 790, 2.
 Discrimen 763, 2.
 Dulcedo & odor unde melior ibid.
 Ortus quomodo ibid.
 Cultura 790, 1.
 Vires contra venena 792, 2.
 Sylvestris genera 791, 1.
 Notæ ex Theophrasto 789, 1.
 Allium quomodo augmentetur 762, 2.
 Cyprium ibid. 789, 2.
 Ægyptium 763, 2. 789, 2. 791, 1.
 Unde dictum 788, 2. 789, 2. 566, 2.
 Cur thymus dictum 788, 2.
 Animos facit ibid.
 Ut dulcescat 790, 2.
 Odoris fœditate ut careat 788, 2.
 Quando & quomodo feritur 762, 2.
 Quando & quomodo perficitur ibid.
 Lachrymas non excitat 785, 1.
 Ἀμφικαρπον 790, 2.
 Ulpicum 791, 1.
 Anguinum & ejus descriptio ibid.
 Ursinum & ejus descriptio ibid.
 Tenuifolium ibid.
 An elaphoscorodon 791, 2.
 Alliorum nuclei Ἀλγίδες dicti 789, 1.
 Alnus 15, 2. 16, 2. 122, 2. 123, 1. 124, 2. 138, 2. 220, 2.
 Ubi fœcundior 124, 2.
 Quando germinat 130, 2.
 Quando fructificat ibid.
 Non est sterelis 220, 2.
 Siccis locis etiam provenit 221, 1.
 In palustribus æterna 527, 2.
 Alni folia 52, 2.
 Descriptio 221, 1. 214, 2.
 Ethymon 220, 2.
 Materies qualis 527, 2.
 Lignum sub terra immortale 221, 1. 428, 2. 520, 1.
 Lignum utile ad ædificiorum fundamenta 221, 1.
 Folia lassitudinem tollunt ibid.
 Cortex atrum colorem reddit ibid.
 Bacciferæ cortex interior purgat 221, 2.
 Genera ibid.
 Materies quando cædenda 511, 2.
 Aloe calida est succus sempervivi frigidi 483, 1.
 Nomen plures plantas denotat 835, 1.
 Bibliorum an santalum ibid.
 Unde dicta 899, 2.
 Amaricana miræ altitudinis 900, 2.
 Monstrosæ magnitudinis 903, 1.
 Ubi optima 900, 2.
 Alexandrina cur optima dicta ibid.
 In Socatra insula plurimum nascitur ibid.
 An in Italia succum emittat ibid.
 In Italia extrahi potest 901, 1.
 An fossilis ibid. 2.
 Caballina unde dicta 901, 2.
 Hepatica unde dicta ibid.
 An optima ibid.
 Lucida unde dicta ibid.
 Citrina unde dicta ibid.
 Socotrina unde dicta ibid.
 Arabicum est nomen non Græcum ibid.
 Succotrina unde dicta ibid.
 Sycotina quæ ibid.
 Quæ optima ibid. 902, 2.
 Quomodo a Fabio Columna parata 901, 1.
 Qualis ab eodem parata 902, 1.
 Quomodo ab Indis paratur ibid.
 An odorata 902, 1, 2.
 Quando virosi odoris 902, 1.
 Ex qua parte plantæ melior 901, 1.
 Inter aromata locum habet 902, 1.
 Unguentaria quæ ibid.
 Veteris testamenti an cathartica 902, 2.
 Quomodo venas aperit, & sanguinem sistit 1119, 2.
 Aloe recentioribus aliquando agallochum aliquando catharticum significat 902, 2.
 An adulteratur ibid.
 Aloem aromaticam & cathartica an veteres confuderunt 902, 1.
 Aloes an diversa genera 902, 2.
 Duo genera 900, 1.
 Utriusque descriptio ibid.
 Quot genera 901, 1, 2.
 Varia nomina 899, 2.
 Descriptio ibid.
 Odor an gravis 900, 2.
 Plantæ sapor an amarus ibid.
 Aloe & myrrha corpora conduntur 902, 1.
 Alopecurus Theophrasti & lagopyrus Hipp. an eadem planta 849, 2.
 Eius descriptio ibid.
 Alpini opinio de rhaberbaro refellitur 802, 1.
 Alpinus a contradictione liberatur 1028, 1.
 Althæa 1117, 2.
 Althæa unde dicta 1154, 1.
 Althea an malva sylvestris 825, 2. 1154, 2.

I N D E X.

- Vulgaris est Theophrasti 1155, 2.
 Flore luteo an Theophrasti 1155, 1.
 Althææ descriptio 1153, 2. 1155, 1, 2.
 Vires ex Theophrasti 1153, 2.
 Althæa quomodo aquam condensat 1155, 1.
 Alum quid 791, 1.
 Amamelus fructus 201, 1.
 Amara an semper calida 892, 1.
 Quæ calida, quæ frigida 892, 2.
 Amara & dulcia facultatibus differunt 317, 1.
 Amaritudo ab aromatibus abest 986, 2.
 Ἀμαρα quid 105, 2.
 Amarinae pro cultura varietas 10, 2.
 Amaracum an sampsuchum 546, 1. 687, 1. 688, 1.
 Amaracum Galeni est matricaria Diosc. ibid.
 Amaracus an matricaria 687, 2.
 An marum 688, 1.
 An majorana ibid 689, 1.
 An parthemium 688, 1.
 Unde dictum ibid.
 Amaraci corona caput replet 688, 2.
 Amaracinum unguentum diversimodo fiebat 688, 1.
 Amaracinus color 720, 1.
 Amaranthus tricolor 746, 1.
 An theombrotum Plinii ibid.
 An symphonia Plinii ibid.
 Herba papagalli aut psittari dicitur ibid.
 Unde dictus 746, 1.
 Amaranthi purpurei descriptio ibid.
 Amaranthina corona D. Petri ibid.
 Amaranthum 1177, 2.
 Amatores amasis an grati quomodo experiebantur 703, 1.
 Ambrosiæ descriptio 828, 1.
 Ambrosiæ nomine multa gaudent 827, 2.
 Unde dicta ibid.
 An coronopus repens ibid.
 An arthemisia repens ibid.
 Amellus Virgilii an caltha 822, 1.
 An aster atticus ibid.
 An apiastrum ibid.
 An chelidonium minus 895, 1.
 An melissophyllon 822, 2.
 Amentum quid 138, 2.
 Amigdala 964, 2.
 Peculiare quid habet 866, 2.
 Quomodo provenit 70, 2.
 Cultura mutatur 77, 2.
 Amara quomodo dulcescit 93, 2. 96, 2. 112, 2.
 Ubiore solo fructum non perficit 78, 2.
 Ut fructificet 93, 2.
 Amigdala flos 62, 2. 63, 1.
 Radix 34, 1. 24, 2. 26, 2.
 Satio 85, 2.
 Arbor cur incidatur 967, 2.
 Gummi an ullum usum habet 967, 2.
 Fabula 202, 2.
 Descriptio 203, 1.
 Humor 965, 2.
 Ἀμυγαλις tonus varius 202, 2.
 Amilus quid 151, 2.
 Aminthus apud Athanæum describit manna 149, 2.
 Ἀμμανταῖς quales fungi 28, 1.
 Ammiani Marcellini codex corrigitur 477, 2.
 Amni an æthiopicum cuminum 753, 1.
 An cuminum sylvestre primum 754, 1.
 Amnium inundatio semina adfert 118, 2.
 Amomum quid 981, 1. 1015, 1, 2.
 Unde advehitur 1004, 2.
 An cubebe 1010, 1. 1016, 2.
 An cardamomum majus 1017, 1.
 An garyophyllum Plinii ibid.
 An geranium columbinum 1016, 2.
 An piper Æthiopicum ibid.
 An piper caudatum ibid.
 An ribes nigra ibid.
 An rosa hierochontina ibid.
 Unde dictum 1014, 2.
 Aroma sincerum ibid.
 Friatum 1015, 1.
 Medicum 1015, 2.
 Ponticum ibid.
 Armenium 1016, 1.
 Quomodo adulteratur ibid.
 Vulgare non est amomum 1017, 1.
 Veterum an reperiatur 1016, 2.
 Non est fructus 1016, 1.
 Amomi descriptio ex Alpino 1017, 1.
 Unguentum 1015, 1.
 Uva ibid.
 Ampeloprasum sylvestre porrum 788, 2.
 Ejus descriptio ibid.
 Amplici caules plantæ quæ 824, 2. 826, 2. 819, 2.
 Ἀμφίσωμα quid 104, 2.
 Ampullago quid 67, 1.
 Ampullacea pyra ibid.
 Ἀνὰ καλὸν quid 34, 2.
 Anagallis aquatica an cepæa 751, 1.
 Unde dicta 817, 2.
 Est magica herba ibid.
 Magia cur dicta ibid.
 Gungel krupt dicta ibid.
 Ἀγελίτις cur dicta ibid.
 Ἀνγίτις cur dicta ibid.
 Σαυελίτις cur dicta ibid.
 Est corchorus Theophr. 817, 1.
 Ejus vires ibid.
 Descriptio & genera 817, 2.
 Anagyris 609, 2.
 Anagyridis flos 63, 1.
 Descriptio 251, 1. 252, 1.
 Anagyrum commoves adagium 252, 2.
 Anates an ex arboribus nascuntur 115, 1.
 Anchusa 842, 2.
 Unde dicta 835, 1.
 Est alcanna ibid.
 Ex ea fit fucus ibid.
 Ex ea fit tinctura ibid.
 An lacca 835, 2.
 Quomodo ἐπιγυεῖ Φυλλων dicitur 837, 1.
 Quomodo distinguitur ab aliis plantis 838, 1.
 Altera an alcibium Nicandri 758, 1.
 Anchusæ radix 414, 1.
 Quot genera 837, 1.
 Primæ descriptio 837, 2.
 Secundæ descriptio ibid.
 Ejus varia nomina
 Tertiæ descriptio 838, 1.
 Quartæ descriptio ibid.
 Est lycopsis ibid.
 Lutea ibid.
 Anchusatum vinum 835, 1.
 Ἀνδραχίη 19, 1.
 Andrachne nomen variis plantis impositum 750, 1.
 Andrachne & adrachne an differunt 244, 2. 245, 1.
 Andræum vinum 808, 2.
 Androsaces descriptio 460, 2.
 Mathioli an vera ibid.

I N D E X.

- Androsemi descriptio 1049, 1.
1050, 1.
- Androsenum Dodonæi & ejus descriptio 1050, 1.
- Androsenum variis tribuitur plantis 1048, 1.
- Anacetum 743, 2.
- Anemone 48, 2. 842, 2.
An adonis flos 702, 2.
An leonthe palum 845, 2.
Unde dicta 702, 1.
Unde nata 702, 2.
In hieroglyphicis quid denotat ibid.
- Anemone phœnium non frenium dictum 703, 1.
Variat radice & flore 703, 2.
An papaver rhœas 704, 2.
Omnis non est papaveri rhœadi aut argemone similis 704, 1.
Sylvestris non est ranunculus nemorosus ibid.
Alba non est sylvestris ibid.
Quando germinat 823, 1.
Selini folio 704, 2.
Columbina 705, 1.
Cardinalis 705, 2.
Mathioli 707, 1.
- Anemones nomen multis floribus commune 702, 1.
Tria genera Theophr. 703, 1.
Quot genera Dioscoridis ibid.
- Folio amatores quomodo se amari judicant ibid.
- Anemonarum differentiarum 705, 1.
Quæ maxime in prætio ibid.
Varietas ex Bauhino 706, 2.
Varietas ex fatone ut in tulipis ibid.
- Ἀνεμώνων τῶν λόγων, Adagium 702, 1.
- Anethum quando provenit 731, 2. 734, 2.
Unde dictum 743, 1.
An verem excitet ibid.
Est coronaria planta 742, 1.
Ejus descriptio 743, 1.
Quomodo calidum dicitur 9, 1.
- Angelica an silphium 597, 1.
- Anguria an species cucumeris 741, 2. 782, 1.
- Anguriæ descriptio 783, 1.
- Ἀνήμῳ quid 590, 2.
- Anima germinat & informat 3, 2.
Arborum vegetativa 495, 1.
- Animatum quid botanicis 1012, 2.
- Animal tam ex verme quam ex ovo facit natura 83, 1. 169, 2.
Ex galla 155, 2.
- Animalia quædam sponte natura proveniunt 84, 1.
Mutantur in aliud animal ibid.
Temporis ratione, loci mutatione mutantur 83, 2.
Venenata siti aut fame non pereunt 332, 1.
In Africa cur æstate non bibant ibid. 331, 2.
- Animalcula quædam locustis similia ex radicibus ulmi 214, 2. 216, 1.
Eorum usus 116, 1.
- Anime gummi an cancamum veterum 837, 1.
Ejus descriptio ibid.
- Anisi descriptio 744, 1.
- Annus in septem divisiones quomodo distribuunt medici 79, 1. 96, 2.
- Annus Græcorum antiquorum quomodo incipit 136, 2. 137, 2. 734, 1.
- Annus fructificat non tellus Adag: 946, 2.
- Annua plantæ 738, 2. 818, 2.
- Annicaules plantæ 738, 2. 818, 2. 824, 2.
- Anonis unde dicta 641, 1.
- Antenna & malus ex abiete 513, 2. 514, 1.
- Anthella est fructus phlei palustris 634, 1.
- Anthemii duo genera 832, 1.
Eo nomine multæ plantæ donatæ 833, 1.
- Anthemium non est nigella 832, 1.
Alterum seu primum incognitum 833, 1.
Secundum an chamomilla ibid.
Ejus tria genera ibid.
- Theophrasti est parthemium 833, 2.
An chamomilla ibid.
An parthemium ibid.
An rosa ibid.
An malva hortensis ibid.
Peculiare quid habet 878, 7.
- Anthemidis descriptio 686, 2.
- Anthera quid 647, 1.
- Anthericum quid 870, 1.
- Anthericum metere Adag: 869, 2.
- Ἀνθρίσκῳ quas significationes habet 17, 1.
Flos scillæ dictus 873, 2.
- Ἀνθρίσκῳ planta quæ manibus velatur 17, 2.
- Ἀνθρίσκῳ quid botanicis 428, 2.
diversa significat ibid. 464, 2.
- Antherix asphodeli caulis 869, 1.
- Antherix seu albucum an vermem gignat qui in animal volatile mutatur ibid.
- Anthericus an caulis asphodeli ibid.
- Antithora seu antiptora est antidotum thoræ 1142, 1.
Ubi nascitur ibid.
An Zedoaria Avicennæ ibid.
Ejus descriptio ibid.
- Anthipathes 420, 1.
- Anthirrhinum Theophr. Diosc. Plinii an idem 1175, 1.
- Anthirrinum unde dictum ibid.
Arant cur dictum ibid.
An os leonis a Columella dictum ibid.
Ad æstimationem facit 1173, 2.
- Anthirrhini descriptio 1173, 2. 1175, 1. 1176, 2.
- Ejus vis adversus scorpiones 1176, 2.
- Anthirrhinum minus an pheutema ibid: ejus descriptio 1176, 2. 1177, 1.
- Cur ad amatoria præscribatur 1177, 1.
- Ἀνθρίσκῳ quid 568, 2.
- Ἀνθρίσκῳ an consolida regalis 714, 1.
Unde dicta 715, 1.
Ejus descriptio ibid.
Ejus vires adversus scorpiones ibid.
- Ἀνθρίσκῳ quid 993, 2.
- Anthriscus 812, 1.
- Anthriscus scandix 826, 1.
An pecten veneris ibid.
- Anthyrini descriptio 820, 2.
An cynocephalon ibid.
- Antinoia corona 440, 2. 441, 1.
- Aparine 947, 2.
- Aparine veterum est Φιλιππίων Hippocrates 1175, 1.
- Aparine varia nomina 883, 1.
Philanthropos cur dicta 883, 2.
Unde dicta ibid.
descriptio ibid. 884, 1.
- Aparine flores intus maturescit & semen parit 882, 2.
- Ἀπριερίων quas habet significationes 9, 1.
- Ἀπριερίων quas habet significationes ibid.
- Apargia quid 841, 1.
- Apere quid 131, 1.
- Apes quomodo fiunt ex vitulo putrefacto 83, 2.
- Aphaca quid 811, 2.
Unde dictum ibid.
- Non est hedypnois Plinii 859, 2.
- Aphaca

I N D E X.

- Aphaca 851, 2. 842, 2.
 An taraxicum Arabum 859, 1.
 Theophrasti an cichoreum luteum 859, 2.
- Apharca 45, 1. 122, 2.
 Quando fructum fert 130, 2. 134, 1.
 Ad quæ utilis 534, 2.
- Aphace an orobanche Theophr. 951, 1. 952, 2.
 An cracca 951, 1.
 An vitia 950, 2. 951, 1.
 Est legumen & olus 950, 2.
 Ejus descriptio ibid.
 Unde dicta ibid.
- Ἀφάραξις & ἀφάραξις in quo differunt 82, 1.
- Aphia quæ planta 821, 2.
 An tussilago ibid.
 An caltha palustris 822, 1.
- Ἀφίημι quid Theophrast. 633, 1.
- Aphroscorodon unde dictum 789, 2.
- Apiastrum 546, 2.
 An amellus Virgillii 822, 2.
 Unde dictum 576, 1.
- Apiolon quid 131, 1.
- Apios unde dictum 394, 1.
 an glans terræ 1063, 1.
 Ejus descriptio 1063, 2.
- Apii radix 24, 2.
 Folia 49, 2.
 Discrimen unde & quot 761, 2.
 Descriptio ex Theophr. 804, 1.
 Sativi differentia ibid.
- Apio victores coronantur 103, 2.
- Apium risus 576, 1.
- Apium 6, 2. 44, 2.
 Quomodo crispum evadit 82, 2.
 An sepius semen fert 735, 2.
 An eodem anno semen fert ibid.
 Quando provenit 731, 2. 732, 2. 735, 2.
 Omnibus sementis feritur 731, 2.
- Acervatim satum melius provenit 760, 1.
- + An comitiales offendit 803, 1.
 An omnes offendat ibid.
 Viride quomodo nocet ibid.
 Siccum quomodo prodest ibid.
- + Lactantibus obest ibid. 2.
 An & cur in cibis admittendum ibid.
 An mares feminasque sterescit ibid.
 Quibus nocet 803, 2.
- Cur coronamentum nemæum dictum ibid.
- Equos nutrit & medicatur ibid.
- Morbos pedum in equis medetur ibid.
 Unde dictum 804, 1.
 Quando ferendum ibid.
 Tardissime provenit ibid.
 An a natura crispum ibid.
 Folio crispo quando fit 834, 2.
 Est sativum & sylvestre 804, 1.
 Sativum veterum est petroselinum nostrum ibid.
 Colorem mutat ibid.
 Ut magnum evadat ibid.
- Vulgare & sativum quomodo differunt 804, 2.
 Cur felinos dicatur ibid.
 Offinarum est paludarium veterum ibid.
 Est hydroselinum ibid.
 Unde dictum ibid.
 Est elioselinum ibid.
- Ἀποκαθαίρειν quid significat 3, 1.
- Apocynon ejus descriptio 1136, 1.
- Apocyni genera ibid.
- Apocyni hederaceo folio descriptio ibid.
- Alterius descriptio ibid.
 An aconitum veterum ibid.
- Apollonii codex corrigitur 1107, 1. 1111, 2.
- Ἀποτροπιον quid 254, 1.
- Apocynum trifoliatum 364, 1.
- Aprillis autumnii initium Indis 335, 1.
- Apulei codex corrigitur 32, 1. 277, 1. 750, 1.
- Apulei error 374, 1. 562, 2. 1086, 2. 1089, 2.
- Aqua ex limonum succo distillata 345, 1.
 Ejus usus mulierculis grata ibid.
- Aquatilia an longioris vitæ 490, 1.
- Aquæ quibus locis sub terra latent 468, 2.
- Aqua putrescens an plantas generat 118, 2.
- Aquæ ductus herbarum semina habere creduntur ibid.
- Aqua quæ in cavis fagis reperitur scabiem curat 172, 2.
- Aqua quæ mulieres steriles aut fecundas facit 1167, 2. 1172, 1.
- Aquarum investigatio 264, 2.
- Aqua an vino sit admista 274, 2. 279, 1.
- Aqua ex floribus aurantii 346, 1.
- Aqua vitæ ex oryza 369, 1.
- Aqua pluvialis ubi nocet 425, 2. 428, 1.
- Aquæ quæ oleribus optimæ aut pessimæ 792, 2. 793, 2.
- Aquæ pluviae cur bonæ 793, 2. 794, 1.
- Aqua frigida an irrigationi optima 794, 1.
 Rivalis an optima 793, 2.
 Cui solo convenit 494, 1.
 Multa confert oleribus 793, 2.
 Salsa nocet oleribus 794, 2.
- Aquas & fimum olera amant 792, 2.
- Aquosa cur minus odorata & minori acrimonia prædita 1015, 2.
 Cur grandiora ibid.
- Aqui folia 45, 1. 122, 2. 123, 1.
 Ejus folia 49, 2. 52, 2. 53, 1.
 An floret 129, 2.
 Est folio perpetuo 124, 2.
- Aquilina vel aquilegia unde nomen 717, 2.
 Cur columbina dicta ibid.
 Est isopyrus Diosc. ibid.
 An pathos ibid.
 An jovis flos 667, 2.
 Ejus descriptio 718, 2.
 Diversitas 719, 1.
- Ara murtia 375, 2.
- Arabia balsami patria 1004, 1.
 In Arabia quarto aut quinto anno pluit 417, 2. 418, 1.
- Arachidna sub terram parit fructum 2, 2. 38, 1.
 An glans terrestris 38, 2.
 An pappas peruvianum ibid.
 Non est zizipha terrestris 4, 1.
 Unde dicta 4, 2.
- Arachus an ervum 923, 2.
- Araco similis planta Clusii, & Boddæi 38, 2.
- Aracus & ejus historia 918, 2.
- Aracus & lathyrus in quibus differunt 919, 1.
- Aracus & arachus differunt ibid.
- Aracus & cracca vitium frumenti & frugum ibid.
 An aphace ibid.
 An vicia ibid.
 Ejus descriptio ibid.
 Ejus semen ibid.
- Arachnium morbus oleæ 498, 2. 500, 2.

I N D E X.

- Araneus morbus oleæ & vitis
500, 1.
- Arandi tempus 633, 2.
- Arandi tempora duo 937, 2.
- + Arandi tempora tria ostendunt
flores scillæ 875, 1.
- Arantia 124, 2.
- Suo semine fata eisdem fru-
ctus reddit 78, 2.
- Vide aurantium.
- De arboribus Hipponis sententia
120, 1. 121, 1.
- Arbores quædam *in idioy* quid ha-
bent 8, 2.
- Quæ culturam non admittunt
14, 2.
- Quæ nodosæ 41, 2.
- Quæ enodes 40, 2. 41, 2.
- An dentur 42, 1.
- Quando graciliores & crassio-
res fiunt 43, 2.
- Quando excelsæ aut breves
ibid.
- Quando pulchriores ibid.
- Quando incidendæ 968, 2.
- Quæ perpetuo virent 44, 2. 45,
1, 2. 46, 1. 122, 2. 124, 1.
- Pro foli, cœlique varietate fo-
lia retinent aut amittunt 48,
1.
- Quomodo distent in fructifi-
cando 67, 2.
- Quæ ex novellis furculis fru-
ctificant ibid.
- Quæ ex vetustis ibid.
- Quæ ex caudice ibid 68, 2.
- Quæ ex cacumine 67, 2.
- Quæ & cur non perficiunt fru-
ctum ibid.
- Quæ post exortum Arcturi
florent non possunt perfec-
ere fructum ibid 68, 1.
- Quædam in totum foliis carent
68, 2.
- Quæ summa parte fertiliores,
quæ inferiore 68, 2.
- Quæ sylvestres 69, 2.
- Quæ urbanæ ibid.
- Earum differentia ibid.
- Quot modis generentur 70,
2.
- Quæ ex viva radice feri ne-
queunt 72, 1.
- Quæ stolonibus plantantur 72,
2.
- Quæ ramo plantantur ibid.
- Quæ ex semine tantum na-
scuntur 74, 2. 117, 2. 118, 2.
- Arbores quomodo propagantur
ex Laurenbergio 72, 2.
- Sylvestres quomodo mite-
scunt 76, 2. 77, 2.
- Urbanæ negiectæ inmitescent
76, 2. 77, 2.
- Quæ pro loci & foli mutatione
sterilescent 77, 2.
- Quæ magis fructificant ibid.
- Cur deteriores quæ ex semine
nascuntur 78, 2, 1.
- Non omnes sunt deteriores
ibid.
- Quomodo intelligendum ex
semine deteriores 79, 1.
- Quæ natura sua frigida loca
amant, locis calidis sterile-
scunt, & contra 79, 2.
- Sylvestres an deteriores pos-
sunt fieri ibid. 80, 2.
- Quomodo meliores possunt
fieri 79, 2.
- Cum transplantantur positus
est observandus 85, 2. 86, 2.
- Quomodo variant pro foli di-
versitate 86, 2.
- Qua distantia plantandæ 86, 2.
87, 2.
- Coniferæ quomodo transplan-
tandæ 88, 1.
- Quæ ficum diligunt & contra
9, 2.
- Ut fructificent 93, 2. 95, 1. 112,
1.
- Quæ fructus facile amittunt
113, 2. 114, 1.
- Quibus ex causis, & quibus re-
gionibus 113, 2.
- Ne fructum perdant 113, 2.
114, 2.
- Sylvestres & semine & radice
provenire possunt 117, 2.
118, 1.
- An omnes sylvestres cultu
meliores reddantur 120, 2.
- Sylvestres montanæ potiores
120, 2. 122, 1. 123, 2.
- Sylvestres fructu & reliquis
deteriores 120, 2.
- Sylvestres magis fructiferæ
120, 2.
- Minus maturant ibid.
- Quæ magis maturant ibid.
- Quæ montibus propriæ 122, 2.
- Quæ campestribus propriæ
ibid.
- Ubi meliores ibid.
- Pro loci differentia aut steriles
sunt, aut fructificant 124, 2.
- Omnes vere germinant 129, 2.
- Non simul fructus maturant
ibid.
- Masculæ ut plurimum steriles
ibid.
- Quædam florem non produ-
cunt ibid.
- Quæ primæ & posteriores ger-
minant & fructificant 130, 2.
- Pro loci natura maturius ger-
minant ibid.
- Pro germinationis tempore
fructum maturant 133, 2.
- Florent pro germinationis na-
tura 130, 2.
- Quæ in sylvis nascuntur an fe-
rius germinant 133, 2.
- In Ægypto semper germinant
137, 2.
- In auctu sunt faciles ibid.
- Quæ altas radices agant 138, 2.
- Quæ latas radices agant ibid.
- Arbores quæ reciso cacumine
recrefcunt 141, 1. 144, 1.
- Quæ non recrefcunt 141, 1.
- Montanæ an campestribus
meliores 181, 2.
- Suis locis meliores prove-
niunt 283, 2.
- Quæ peregrinari nequeunt
285, 2.
- Pro loci natura grandiores
fiunt 304, 2.
- Quæ locis aridis proveniunt,
quomodo nutriuntur 322, 1.
- Diversæ sunt in India 347, 2.
423, 2.
- Odoratæ in Oriente plurimū
nascuntur 367, 2.
- Non odoratæ in Septentrione
& alibi ibid.
- Magnæ quas æstus maris ope-
rit 418, 2.
- Lanifera an morus alba 426, 1.
- In Arabia arborefcit 428, 1.
- Lanigeræ 424, 1. 422, 2.
- An semen gerant 426, 1. 427, 1.
- Qualis ejus fructus 427, 1.
- Lanigeræ & seres differunt
427, 1.
- Est gossypium 428, 1.
- Sylvestres an fecundiores
489, 2. 490, 2.
- Quæ hyeme virent quando fo-
lia abjiciunt 999, 2.
- Quæ brevioris vitæ 490, 2.
- Mire durabiles 492, 1.
- Sylvestres an morbo non in-
tereunt 493, 2.
- Quomodo male afficiuntur
ibid.
- Urbanæ pluribus morbis affi-
ciuntur ibid.

I N D E X.

- Quæ minime morbo afficiuntur 493, 2. 498, 2.
 Quando fructus amittunt 414, 2.
 Quæ gelu periclitantur 495, 2.
 Quæ vermibus vexantur 496, 2.
 Quibus locis maxime afficiuntur 499, 2. 503, 1.
 Quæ maxime afficiuntur 499, 2. 503, 2.
 Consternatæ citissime regerminant 499, 2.
 An omnes detracto cortice moriuntur 503, 2.
 Quomodo restaurantur cortice spoliatæ 504, 2.
 Quæ fissa caudice intereunt 505, 2.
 Quæ non intereunt fissa cortice ibid.
 Quæ ulcus ferunt 505, 2.
 Radice amputata intereunt 506, 2.
 Umbra & alimenti rapina intereunt 506, 1. 2.
 Quando cædi oportent 511, 2.
 Cur hyeme cædendæ 512, 2.
 Crispæ omnes sunt spissæ 517, 2.
 Mares quæ magis fructificant 521, 2. 525, 2.
 Fœminæ magis fructificant 521, 2.
 Mares quæ minus fructificant sunt solidiores 521, 2. 525, 2.
 Omnes teredinem sententiunt 521, 2.
 An cunctos flores simul edunt 829, 2. 830, 2.
 Quæ ponderosiores sunt duriores & robustiores 521, 2.
 Arborea in Cypro altissimæ 538, 2.
 In Corsica amplissimæ ibid.
 Arboris definitio 10, 2. 11, 2. 12, 2.
 Arborum divisio 14, 1. 14, 2.
 Differentiæ 40, 2. 43, 2. 68, 2. 402, 2.
 Quarundam folia nova dissimilia sunt veteribus 48, 2. 51, 1.
 Semina non sunt nuda 55, 2.
 Humor est diversus 59, 1.
 Lacteus, resinaceus, aquosus, acris, 59, 1. 61, 1.
 Hortensium humor quis 61, 1.
 Quomodo differentia deprehenditur ibid.
 Flores sunt unicolores 62, 2.
 Non sunt unicolores 63, 1.
 Non sunt uniformes ibid.
 Tam veteres quam novellissimi fructum ferunt 68, 2.
 Fructus qui ex satiatione proveniunt deteriores sunt & degenerant 76, 2.
 Causæ mutationum 80, 2. 81, 1.
 In fructibus mutationes, non in arboribus 80, 2.
 Anima vegetativa 495, 1. 496, 1.
 Radices quamalte defodiendæ 85, 2. 86, 1.
 Propagatio 87, 1.
 Sylvestrium generatio est peior & simplicior 117, 1.
 Cortex dupliciter consideratur 433, 1.
 In lilio mirabilis regeneratur 492, 1.
 Morbi 493, 2. 498, 2.
 Sphacelismus 494, 2. 495, 1. 496, 1.
 Tabes bifariam fit 499, 2.
 Consternatio bifariam fit ibid.
 Uredo 499, 2.
 Morbi ab hyeme 499, 2. 503, 2.
 Qualitates diversæ 517, 2.
 Materies quæ frigidissima 518, 2.
 Partes quæ magis validæ 514, 2. 515, 2.
 Medulla ligno est durior 23, 2.
 Arboribus vetustis cortex est crassior 19, 1.
 Cur decidunt folia 124, 1.
 Non omnibus decidunt folia ibid.
 Aliena quomodo innascantur 515, 2.
 Arbor quando probe desloruit 64, 2.
 Quot genera humorum habet 61, 2.
 Fœmina pulchriores fructus fert 146, 2.
 Arbor judæ non est colytea 222, 2. 252, 2.
 Ejus descriptio 252, 2.
 Ejus flos 63, 1.
 Arbor paradisi an brutha vel brutus 374, 2.
 Arbor nulla moritur exempta medulla 505, 2.
 Tribus ex causis perit 506, 1.
 Infelix quæ dicitur 408, 2.
 Illud mali genus profert quod infitum ei est 345, 1.
 Arbor mangle; ejus descriptio 351, 1.
 An ficus indica ibid.
 Mangiu 351, 1.
 Pala 352, 1.
 Cate 355, 2.
 Celtis 304, 2.
 Arcca 356, 1.
 Ejus descriptio & vires ibid.
 Cucuphorus 288, 2.
 Arbor an eadem manet præciso caudice 490, 2.
 Arbor vitæ quomodo plantatur 525, 2.
 Ejus descriptio ibid.
 An thya ibid.
 Arbor thuris quando incidenda 967, 2.
 Arbor myrrhæ quando incidenda ibid.
 Arbor balsami quando incidenda ibid.
 Arbor amigdalæ quando incidenda ibid.
 Arbustum quid 997, 1.
 Arbutus 17, 2. 18, 1. 44, 2. 45, 1. 129, 2. 235, 1. 243, 2.
 Ejus descriptio 234, 2.
 Ubi magna evadit arbor 243, 1.
 Cur tempore hyberno folia in cacumine tantum habeat 45, 2. 46, 1.
 Ejus flos 63, 1. 234, 2.
 Est folio perpetuo 124, 2.
 Ejus folia an sint cydoneorum similia 243, 1.
 Ejus folia superiora perpetuo virent 242, 1.
 Inferiora cadunt ibid.
 Non est adrachne 243, 2.
 Quando floret ibid.
 Castoris durant ibid.
 Ramus arbuti cum flore 244, 1.
 Ejus fructus 243, 2. 244, 2.
 Arbusculæ & plantæ miræ naturæ 417, 2.
 Arbusculæ ingni injectæ ut ferrum ignescunt ibid.
 Arca fœderis ex qua materia 539, 1.
 Arcus ex ulmo, ex taxo 176, 2.
 Archeuda est pulvis foliorum cypri 178, 2.
 Ejus usus ad ornatum ibid.
 Ἀρχεὺδ 194, 2.
 Unde dicta ibid.
 Ἀρχεὺρις ibid.
 Archeurus cedrus aliquando vocatur 195, 1.

I N D E X.

- Areca arbor 356, 1.
 Ejus descriptio & vires ibid.
 Fructus inebriat ibid.
 Arceion Diosc. an arction Galeni 885, 1.
 Arceion minus non est arction Diosc. ibid.
 Argemone unde dicta 707, 2.
 Non est argentina ibid.
 Non est papaver rhœas 708, 1.
 Altera an argentina 708, 2.
 Ejus descriptio 708, 1.
 Alteræ descriptio 708, 2.
 Argentina an altera argemone 708, 2.
 *Apy@ quid 594, 1.
 Arction Galeni an arceion Diosc. 885, 1.
 Arctii quot genera ibid.
 Arcturus quando oritur 578, 1.
 512, 2.
 Aria quando germinat & fructificat 130, 2.
 *Aria quid 134, 1.
 Non est aquifolia 135, 1.
 Aria an India regio 366, 2.
 Ari radix 24, 2. 25, 2. 33, 2. 34, 1.
 Caulis & folium 865, 2.
 Descriptio 862, 1.
 Duo genera 860, 2.
 Arinca an olyza 956, 2.
 Aris & arifarum 862, 2.
 Arisari descriptio ibid.
 Aristolochia quæ præstantior 1109, 1.
 + Aristolochia & ejus facultas 1094, 2.
 Unde dicta 1107, 1. 2.
 Qualis in theriaca recipienda 1109, 1.
 Aristolochia clematidis an longa veterum 1110, 1.
 Aristolochia alia ad clematitem referenda scammonia mompeliana dicta ibid.
 Aristolochia indica 1111, 1.
 Aristolochia Theophrasti est rotunda ibid.
 Aristolochiæ radix quamdiu durat 1112, 2.
 Aristolochia 1117, 2. 1179, 2.
 + Ubi optima & ejus vires 1179, 2. 1119, 2.
 Vincas populatur pessimo vini odore ibid.
 Aristolochiæ genera quot 1107, 2.
 Descriptio 1107, 2.
 Longæ descriptio 1108, 1.
 Rotundæ descriptio 1108, 2.
 Clematidis, ejus descriptio 1109, 1. 2.
 Ejus folia quomodo ad sempervivi folia accedunt 1109, 1.
 In vinetis vina vitium ab illa contrahunt 1109, 2.
 Aristotelis codex corrigitur 52, 1. 501, 2.
 Codex interpretatur 102, 1. 430, 1.
 Aristoteles notatur 111, 1. 378, 1.
 Est autor libelli de admirabilibus 491, 2.
 Cum Galeno conciliatur 813, 1.
 Cum Dioscoride conciliatur 813, 1.
 Cum Plinio conciliatur 783, 1.
 Cum Plutercho conciliatur 105, 1.
 Cum Theophrasto conciliatur 873, 1.
 Cum Varrone conciliatur 948, 1.
 Aristophani scolastes error 788, 2.
 Armerius an flos jovis 667, 2.
 An tunica herba 669, 1.
 An behen ibid.
 An muscipula ibid.
 An viscaria ibid.
 Ejus descriptio 668, 2.
 Armoniacum malum, & præcolum perficum an unum sit genus 128, 1.
 Armoracia an raphanus sylvestris 1120, 1.
 Arnoglossum 843, 2.
 Aroma quid 986, 2. 1005, 1.
 Unde dictum 374, 1. 1005, 1.
 *Aroma & aroma differunt 1005, 1.
 Aromata an amara 986, 2.
 Sola an sint odorata 368, 1.
 An sint grati saporis & suavis odoris 374, 1.
 Aromaticum an odoratum 1005, 1.
 Aromatum historia antiquis incerta cur 984, 1. 2.
 Aromata quæ prætiosis unguentis admiscuntur 1004, 2.
 Aromata exquisitissima & odoratissima ubi maxime proveniunt 1004, 2.
 Aron 854, 2.
 An esculentum 860, 1.
 Cyrenense est culcas aut colocasia 860, 2.
 Ægyptium an petasites ibid.
 Est culcas 861, 1.
 Est colocasia 442, 1. 443, 1.
 Vulgare unde dictum 861, 2.
 Penis sacerdotis cur dictum ibid.
 Non est dracuntium 443, 1.
 Artemesia unde dicta 1151, 2.
 Cur parthemis dicta ibid.
 Cur bp-voet belgis dicta 1152, 1.
 An matricaria 1152, 2.
 An tanacetum ibid.
 Artemesia tenuifolia non est ambrosia 827, 2.
 Artemesia cur herba jani vel S. Jans huyt dicta 1152, 1.
 An à gentilibus an vero Christianis nomen hoc inditum ibid.
 Artemesia sub radice carbonem habet ad epilepsiam præstantem 1152, 1.
 Artemesiæ genera & descriptio 1152, 1. 2.
 Arteriæ potiones 477, 1.
 Artiocca an scolymus 620, 2.
 Est scolymus Theophr. 621, 1.
 Ejus descriptio ibid.
 An cactus 629, 1.
 *Apy@ quid Hippocrati 979, 2.
 Aruncus 611, 1.
 Arudarachnum est parlaro 325, 2.
 Arundo 17, 2. 19, 1. 23, 40, 44.
 Quomodo exit 74, 2.
 Quomodo feritur 75, 1.
 Non omnibus locis provenit 453, 2.
 Ubi nascitur 454, 2.
 Vivax est 470, 2.
 Bombycea 475, 1.
 Belenitis 479, 2.
 Coracia 471, 1.
 Crescens quid 474, 2.
 Donax ejus descriptio 478, 2.
 Epigea 480, 2.
 Farcta seu nastos 480, 1.
 Ejus genera ibid.
 Fistularia 470, 2.
 Fluitans 473, 2.
 Indica 480, 2.
 Naves ex ea fiunt 481, 1.
 Laconica 480, 1.
 Mambu 481, 1.
 Ejus descriptio & magnitudo ibid.
 An saccharifera ibid.
 Nastos seu farcta 480, 1. 472, 2. 479, 1.
 Ejus genera ibid.
 Phragmites 473, 2.

I N D E X.

- Quomodo differt à caracia
ibid.
- Plotia 471, 1.
- + Saccharifera ejus descriptio
483, 2.
- Sagittalis 472, 2.
- Sagittaria 470, 2.
- Scriptoria 479, 1.
- Syringia 472, 1. 477, 2.
- Tibialis generatio 469, 2. 471,
1.
- Cœdendi tempus 469, 2.
- Præparandi modus ibid.
- Ubi præstantissima ibid.
- Zeugitis 474, 2.
- Arundinis medulla 23, 2.
- Radix 32, 2.
- Folia 48, 2. 52, 2. 54, 2.
- + Utilitas 472, 2. 479, 2.
- Duo genera, quomodo diffe-
runt 468, 2.
- Genera diversa 470, 2. 473, 1.
- Genus terrenum ibid.
- Arundinacea corona 473, 1.
- Arundinacea radices grandes ha-
bent 33, 2.
- Arundinaceum gramen 35, 2.
- Arvum & seges quomodo diffe-
runt 1102, 1.
- Aſa foetida 592, 2.
- An laſer 593, 1.
- Ex qua planta colligitur ibid.
- Condimenti loco habent Indi
593, 2.
- Deorum cibum nominant
ibid.
- + Flatus vehementer discutit
ibid.
- Apud Myrepsum eſt ſcor-
dium 791, 2.
- Aſarum & baccharis ſunt plantæ
diverſæ 1023, 1.
- An coronaria planta 1024, 1.
- Unde dictum 1022, 2.
- Nardus ſylveſtris cur dictum
ibid.
- Perpreſſa dictum ibid.
- Aſari deſcriptio 1024, 1.
- Flores 1024, 2.
- Aſcalia 627, 2.
- Aſclepiadis deſcriptio 1140, 1.
vide vicetoxicum.
- Aſcia quid 520, 1.
- Aſcyri deſcriptio 1049, 1.
- Aſaninus color 1173, 2.
- Aſinina pruna 318, 2.
- Ασπλάξ 38, 1.
- Aſpalathū an echinopoda 605, 2.
- Aſpalathus & aſpalthus differunt
1026, 2.
- Unde dictus 1026, 1.
- Cur iriſceptum dictum 1026,
2.
- An ſantalum rubrum 1027, 1.
- An acatia altera botanicorum
1027, 2.
- Aſpalathi deſcriptio 1026, 2.
- Genera ibid.
- Aſpalathum an oſtendunt Ma-
thiolus & Lobelius 1027, 2.
- Aſparagus 49, 2. 545, 2. 547, 1.
588, 2.
- Quomodo furculus 546, 2.
- Acervatim feminatus melius
provenit 760, 1.
- Quomodo feminatur 93, 1.
760, 1.
- Ejus flos 588, 2.
- Quid 600, 1. 602, 1.
- Unde dictus 600, 2. 601, 1.
- Quis optimus 600, 2.
- Spinofus 601, 2, 1.
- Sativus 601, 2.
- Lybicus maximus ibid.
- An ſterilitatem inducit 603, 1.
- Dioſcoridis non eſt vulgaris
603, 1, 2.
- Columellæ non eſt vulgaris
ibid.
- Paluſtris non eſt vulgaris ibid.
- Aſperagus vulgaris veteribus eſt
incognitus 603, 1, 2.
- Ejus deſcriptio ibid.
- Sylveſtris 604, 2.
- Marinus 604, 1.
- Theophraſti 604, 2.
- Non eſt ſcorpium 605, 2.
- Aſperagos quæ plantæ proferunt
600, 1, 2.
- Aſperagi quot genera 602, 1.
- Aſperagi nomen quatuor gene-
ra continet 600, 2.
- Aſperagi multi ut proveniant
602, 1. 603, 1, 2.
- Aſperago cur ſponſæ coronaban-
tur 602, 2.
- Ασπαργία quid 600, 2.
- Aſphodelus 19, 2.
- Luteus aniphyon 669, 1.
- Hefiodi quis 871, 1.
- An iſ eſculentus reddi po-
teſt ibid.
- Aſphodelus hyacinthus an Gale-
ni ibid.
- Spuria 872, 1.
- Foliis fiſtuloſis ibid.
- Unde dictus 869, 1.
- An tumulis ſerebatur ibid.
- Cur aſtula regia dicta ibid.
- Caulis cur antherix dictus ibid.
- Ad cibum eſt utilis 870, 1.
- Veneficia arcet 870, 2.
- Quomodo gratior ibid.
- An alimon Hefiodi ibid.
- An alimon veterum ibid.
- An ornitho gallon ibid.
- Famen & ſitum ſedat 825, 2.
- Ασφodelι genera 871, 1.
- Folium 865, 2.
- Semen 870, 1.
- Deſcriptio ibid.
- Aſphodelus & ſcilla quomodo
florent 874, 2.
- Aſplenium & hemionum an
idem 1164, 1.
- Pteruga dictum, unde cete-
rach. 1164, 2.
- Aſplenium an ſcolopendra 1166,
2.
- Vitruvii an hemionitis ibid.
- An phyllitis 1165, 1.
- Unde dictum ibid.
- Aſplenii deſcriptio 1166, 1.
- Aſpris 157, 2. 161, 1.
- Eſt fructus inutilis 158, 2.
- Eſt materies inutilis ibid. 163, 1.
- Aſſiduum quid 42, 1.
- Aſſulæ regiæ folia 49, 2.
- Aſſuloſe frangi quid 1006, 2.
- Aſſurgere quid 11, 1.
- Aſtragulus Dioſc. an iris aſtrago-
litis 868, 2.
- An orobus pannonicus 919, 2.
920, 1.
- An glans terræ 920, 1.
- Unde dictus ibid.
- Ejus deſcriptio 919, 2.
- Aſter atticus eſt amellus Virgilii
882, 2.
- Ejus deſcriptio ibid.
- Unde dictus ibid.
- Bubonium cur dictus ibid.
- Υεφθαλιμῶν cur dictus ibid.
- Ejus genera 823, 1.
- Ασθενειν verbum Hippocrati fa-
miliare 3, 1.
- Αστυς γέρων 779, 1.
- Αστυς lactuca dicta ibid.
- Αστυς & ασυλις differunt ibid.
- Aſyrium parietaria dicta 816, 2.
- Athanæi interpres notatur 629, 1.
860, 1. 1042, 1.
- Athanæi error 27, 1. 223, 2. 440, 2.
622, 1. 629, 1. 904, 1.
- Athanæi codex corrigitur 28, 1.
29, 2. 32, 1. 81, 2. 139, 2. 173, 1.
2. 174, 2. 233, 1. 242, 2. 269, 1,
270, 1. 289, 2. 292, 1. 338, 2.
341, 1. 343, 2. 360, 1. 380, 2.
381, 1, 2. 382, 1. 388, 1. 446, 1.
461, 2.

I N D E X.

- 461, 2. 627, 2. 638, 1. 770, 1. 771, 1. 778, 2. 781, 2. 786, 1. 787, 2. 825, 1. 1042, 2. 1120, 1. 1142, 1. 1172, 1.
- Athanæus defenditur 318, 2.
- Atocium medicamentum quid 603, 1.
- Αττοπυ quid 3. 1.
- Attractilis 19, 2. 588, 2. 612, 2. 964, 2.
- Unde dicta 617, 2.
- An enicus sylvestris 614, 1. 618, 1.
- + Ejus vis ad venena ibid.
- Cur aphedros dicta 618, 2.
- Cur androsomon dicta 618, 1.
- Descriptio 618, 2.
- Fabii Columnæ ibid.
- + Quomodo sanguinem fundit 619, 1.
- Cur φονδς dicatur 612, 2.
- Peculiare quid habet ibid.
- Αθραυσον 23, 2.
- Atregena arbor 540, 2.
- Est vita alba 544, 1.
- Non est hæderæ species 544, 2.
- Atriplex quomodo provenit 731, 2.
- Est vorax alimenti 739, 2.
- Ejus radix 737, 2.
- Est duorum generum 740, 1.
- Ejus descriptio ibid.
- Genera quot 762, 1.
- Semen imbecillius ad perdurandum 735, 2. 796, 1.
- Attici quando novum annum incipiunt 734, 1.
- Auctor libelli de plantis notatur 16, 1.
- Avellana 138, 2.
- An florem ferat 129, 2.
- Ejus flos 131, 1. 228, 1.
- Pro culturæ ratione variat 10, 2.
- Quando plures & meliores fructus fert 10, 2. 11, 2. 13, 2.
- Avellanæ nucis rudimentum 141, 1.
- Julus 228, 1.
- Quæ præsent ibid.
- Avenæ notæ ex Theophr. 952, 2.
- Sativæ descriptio ibid.
- Duo genera 957, 2.
- Avena an Plinio nota 952, 2.
- Sterelisan ægilops 957, 2. 959, 1.
- Sterelis quæ 957, 2.
- + Aves manu ut capiantur 791, 1.
- Avicenna defenditur 3. 1.
- Αυγίτις anagallis dicta 817, 2.
- + Aureola ad æstimationes facit 1173, 2. 1.
- Ejus descriptio ibid.
- Aureum malum seu hesperidum est cotoneum 338, 2. 339, 2. 340, 1.
- Est amoris tessera 338, 1. 340, 1. 2.
- Non est citrinum 338, 1. 2. 339, 1. 340, 1.
- Antiquis vile erat 339, 1. 340, 1.
- Est veneri gratum 340, 1.
- Ante citri inventionem cognitum sunt 340, 1.
- Sponsæ cur ante concubitum dabatur ibid.
- Aureis malis petere quid 338, 1. 340, 1.
- Aurantium unde dictum 345, 1.
- Quando innotuit ibid.
- Unde natum ibid.
- Ejus descriptio ibid. 2.
- An veteribus cognitum ibid.
- An malum cestianum Galeni ibid.
- à recentioribus inventum ibid.
- Dulcia & acida quomodo dignoscuntur 346, 2.
- Ejus plura genera unde ibid.
- Differt à citrio 345, 1.
- Suo semine fatum eisdem fructus reddit 78, 2.
- Est perpetuo folio 124, 1.
- Auriculæ galli fungi genus 29, 2.
- Auriculæ judæ aut sambuci 212, 1.
- Autumni initium quando veteribus 1144, 1.
- Autumni initium quando Indis 335, 1.
- Auricula urfi an φλέγιον 699, 2.
- An primula veris ibid.
- An alisma Dioscor. ibid. 700, 2.
- Ejus descriptio ibid. 700, 2.
- Varietas unde 700, 2.
- Axis quid 536, 1.
- B.
- B** Aaras quomodo colligitur 1043, 1.
- Colligendi modus fabulam sapit 1044, 1.
- An mandragora 1043, 2.
- An pœonia ibid.
- Βάικαιον raphani semen 768, 2.
- Bacca quid 307, 1.
- Baccarum differentia 728, 2.
- Baccæ in hylopo ibid.
- Baccæ ligustri non sunt vacciniū 712, 1.
- Nigrum plane tingunt colorem ibid.
- Baccarum sambuci usus in sacrificiis 212, 1.
- Baccharis unde dicta 1022, 2. 1023, 1.
- Ejus descriptio 1022, 2. 1023, 2.
- Non est asarum 1023, 1.
- Non est rustica nardus 1024, 1.
- Quæ planta 1023, 2.
- An matrisylva ibid.
- An caryophyllata ibid. 489, 1.
- An conyza Mathioli ibid.
- Baccharis unguentum 1023, 1.
- Cur lidium dictum 1023, 2.
- Bacchus an in Mero monte natus 332, 1.
- Quomodo è femore Jovis natus dicitur 332, 2.
- Mali est inventor 397, 2.
- Cydoneorū est inventor 798, 2.
- Baculi è scapis papyri 425, 1.
- Pulchres 528, 2.
- Βαγώας quis 107, 2.
- Βαλαν 18, 2.
- Nomen hoc late patet 23, 1. 297, 2.
- Non est ex minoribus plantis 23, 1.
- Myrepfica 97, 2. 298, 2.
- Ejus vires ibid.
- Quæ optima 298, 1.
- Recens an vetustior melior 299, 1.
- Nomen fructus quercus 235, 1.
- Est antiquorum myrobalanus 328, 2.
- Balaninum oleum quomodo fiebat 287, 2. 288, 2.
- Balaustium quid 391, 1.
- Ballote 574, 2.
- Unde dicta 575, 1.
- Ejus descriptio 576, 2.
- Balsamita 815, 1.
- Balsamum 369, 1. 964, 2.
- Quando folia abjicit 999, 2.
- An generum differentias admittat 998, 2.
- An sylvestre detur 997, 2. 1003, 2.
- Ubi provenit 996, 2.
- Unde dictum 997, 1.
- Judæ in Hierochontino agro proprium 997, 1.
- Ex Ægypto in Judæam translatum 997, 2.
- Apud Arabes & Sabæos sponte nascitur ibid. 1004, 1.
- Instar vitis quotannis cur putretur 1003, 2. 997, 2. 998, 2.
- Balsamum raro sincerum advehitur 997, 2.
- Indicum non est opobalsamum 1002, 1.
- Peru-

- Peruvianum an balsamum veterum 1004, 2.
 Peruvianum an stacte veterum 982, 1.
 Balsamum, thus, Myrrha 973, 2.
 Balsami folia 999, 1.
 Fructus qualis 999, 2.
 Flores quales ibid.
 Fructus quotannis ad nos adfertur 1000, 1.
 Ejus odor & sapor facile perit ibid.
 Lachryma quantum uno die colligitur 1001, 1.
 Lachryma quomodo colligitur 1000, 1. 996, 2.
 Fructus magis odoratus quam lachryma 997, 1. 1000, 2.
 Præcium 1004, 1. 997, 2.
 Cultura 1003, 2.
 Cortex quomodo incidendus 1000, 2.
 Arboris magnitudo 998, 1.
 Arboris descriptio 996, 2.
 Arbor quando incidenda 967, 2.
 Plantæ deperditæ quomodo recolliguntur 998, 1.
 Plantæ an periere omnes ibid.
 Solum natale an Judæa ibid.
 Solum natale est Arabia 997, 2. 1004, 1.
 Horti duo 996, 2. 997, 1.
 Quanti singuli horti præbent 997, 2.
 Balsameti magnitudo 996, 2. 998, 1.
 Bangi herba an satyrion erythronium 1107, 1.
 Potenter venerem excitat ibid.
 Banguæ herba efficaciter excitat venerem ibid.
 Ejus descriptio ibid.
 Barbarea 749, 1.
 Barba hirci unde dicta 815, 1.
 Ejus genera ibid.
 Tragopogus vocatur ibid.
 Barbilus quid 129, 1.
 Barbula 636, 2.
 Bardana 884, 2.
 Βαρυσμα & βαρυσώδες differunt 593, 1.
 Basilicum est ocymum 755, 2.
 Βασισμα quid 104, 2.
 Βάτ unde dicta 269, 1.
 Batrachum an chrysanthemum 834, 2.
 Baucia quid 1123, 1.
 Bdellium an myrrha vulgata 982, 2.
 Becabunga an cepæa 751, 1.
 Bechium unde dictum 877, 1.
 Bedeguar quid 146, 1. 156, 2.
 Been aut behen an amerius flos 669, 1.
 An papaver spumeum 1103, 1.
 Belenium dictum à telis veneno infectis 1118, 1.
 Belenium an sit persea 296, 1.
 An elleborus albus 1118, 2.
 An toxicum 1118, 2.
 An thora valdensium ibid.
 Belladonna an tertium genus mandragoræ Dioscoridis 586, 1.
 Unde dicta ibid. 1078, 2.
 Ejus descriptio ibid.
 Est mandragora Theophrasti ibid.
 Est solanum maniacum primum Diosc. 585, 1. 1079, 1.
 Fructus vis mortifera 586, 2. 1078, 2.
 Radicis vis 586, 1. 1079, 1.
 Bellis Theophrasti incognita 715, 2.
 Bellonii error 443, 2. 627, 1. 754, 2. 974, 2.
 Bellonius defenditur 165, 2. 998, 1.
 Bellonius & Dioscorides conciliantur 555, 2.
 Ben Mesues est glans unguentaria 299, 1.
 Scrapionis est aliud quid ibid.
 Merepsi est hermodactylus 299, 2.
 Actuarii est hermodactylus ibid.
 Album est hermodactylus 1144, 2.
 Βήμα quid 349, 2.
 Benzoi an laser 593, 1.
 Ex qua planta manat ibid.
 An cancamum veterum 837, 1.
 An myrrha 985, 2.
 Berberis descriptio 262, 1.
 In quo differt ab oxy acantha 261, 2. 262, 1.
 Besafa 798, 2.
 Βεσημ krupt 768, 1.
 Bestiæ in Africa quæ raro bibunt 322, 2. 323, 2. 332, 1.
 Bestiolæ quæ oleribus innascuntur 793, 2.
 Quomodo venari possunt ibid.
 Ne corrodant olera 794, 2.
 Quibus oleribus innascuntur 794, 1.
 Nocentes frugibus 959, 2.
 Beta 17, 2. 24, 1. 43, 2.
 Unde dicta 777, 2.
 Pro ratione culturæ variat 10, 2.
 An detur sylvestris 15, 1.
 An sit lapathum ibid.
 Sylvestris 588, 2.
 Est limonium 589, 2.
 Est lapathum 800, 2.
 Quando provenit 731, 2. 734, 2. 735, 2.
 Quæ præstantior 763, 1. 775, 1.
 Rubra 965, 2.
 Insipida 777, 2.
 Sicula ibid.
 Candida sicula ibid. 778, 1.
 Radice rapæ ibid.
 Scustostaphelina ibid.
 Betarum notæ 777, 2.
 Betæ genera quot 762, 1. 778, 1.
 Radix dulcis herba insipida ibid.
 Betæ semen cur ex larga copia exiguum prodire solet 732, 2.
 Est firmitus ad perdurandum 795, 2.
 Non omne continuo pullulat; sed aliquando anno secundo aut tertio 732, 2. 735, 2. 778, 1.
 Vetustius facilius provenit 778, 1.
 Betæ radix 24, 2. 33, 2. 737, 2. 739, 2.
 Folia 48, 2.
 Betonica Diosc. an caryophylleus flos 667, 2.
 Betonica coronaria 668, 2.
 Betonica rosmarinus dictus 672, 1.
 'Ιερὰ Βονίην dicta 672, 2.
 Alba 700, 1.
 An odorata 673, 2.
 Est duplex ibid.
 Æginetæ altera an veronica ibid.
 Ejus descriptio 672, 2. 673, 1.
 Betulæ descriptio 214, 2. 222, 1.
 Unde dicta 222, 1.
 Cortex interior chartæ vicem supplet ibid.
 Humor sitim sedat ibid. 2.
 Betonica aquatica an ocymastrum Fuscii 758, 2.
 Ejus descriptio 759, 1.

I N D E X

Non est clymenium ibid.
 Non est ocymoides ibid.
 An lichnidis genus ibid.
 Betre an malabatum 1035, 1.
 Ejus descriptio ibid.
 ΒελαⓄ unde dicta 435, 2.
 Dupliciter consideratur 433, 1.
 Bina quæ 62, 1. 63, 1.
 Bislingua 255, 2.
 Bisfalva unde dicta 1155, 1.
 Bistortæ descriptio 676, 1.
 An britannica ibid.
 Βλαστὸν νέον quid 68, 1.
 Διένον quid ibid.
 Τείνον quid ibid.
 Ένον quid ibid.
 Blattæ 794, 2.
 Blauwe vijgen 384, 2.
 Βληχὼ quæ planta 563, 1.
 Blitum unde dictum 745, 1.
 Majus & minus 745, 2.
 Maculatum 746, 1.
 An theombrotum Plinii ibid.
 An symphonia Plinii ibid.
 An herba papagalli ibid.
 Quando provenit 731, 2. 734, 2.
 Bliti genera quot 762, 1.
 Bolbonac an thlapsi Crateuz 768, 1.
 Boleti fungi unde dicti 28, 2.
 Bombyx 426, 1.
 Bombyx coa & sericum filum an idem ibid.
 Bombyces 420, 2.
 Bombycinum & sericum differunt 426, 2.
 Bonifacia 255, 2.
 Borago est veterum buglossa 839, 2.
 An nepenthes Homeri ibid.
 Unde dicta ibid.
 † Lætitiâ inducit ibid.
 Borago semper virens ibid.
 Est duplex ibid.
 Boiporus frumenti genus 362, 1.
 ΒοσαρⓄ quid 104, 2.
 Botanico pingendi scientia est necessaria 625, 2.
 Botanicorum quorundam error 169, 1. 260, 2.
 Βόρεus quid 144, 1.
 Unde dicta 827, 1.
 An chamæpithys spuria ibid.
 Ejus descriptio ibid.
 Βορυδιον quid 145, 1.
 Bouceras herba 952, 1. 2.
 Βε̄ quid significat 189, 2. 801, 2.
 Bovyst fungus 531, 1.

Βενίος an rapum masculinum 772, 2.
 Βύπερησις olus 821, 1.
 Βυπερησις insectum venenatum ibid.
 Unde dictum ibid.
 Boves faginare 923, 1.
 Brabula pruna an damascena 318, 1.
 Brabulon quid 318, 2.
 Branca leonina quomodo differt ab ursina 1123, 1.
 Branca ursina 308, 2.
 Ejus descriptio 309, 2.
 Quomodo differt à branca leonina 1123, 1.
 Brasilicum lignum Græcis incognitum 835, 1.
 Βερίσμα piper crassum 1182, 2. 1184, 1.
 Brassica 545, 2.
 Miræ magnitudinis 11, 2.
 Vitem offendit 506, 2. 774, 2. 769, 2.
 Temulentiam propulsat ibid.
 Semper germinat 601, 2.
 An ebrietatem arcet 510, 2. 774, 1.
 Per excellentiam olus dicitur 251, 2.
 Quando melior evadit 739, 1.
 Quando provenit 738, 1.
 Quæ optima 761, 2. 763, 1.
 Antiquitus raphanus dicta 768, 1. 1120, 1.
 Quæ γαιήρ dicta 771, 1.
 Quomodo ex femine rapæ nascatur 771, 2.
 An aciem oculorum habet 774, 1.
 Ebrietati resistit 774, 1.
 In vite vinum exile reddit ibid.
 Ex lachryma Lycurni nata 774, 2.
 Unde dicta ibid.
 Cur μάττις dicta ibid.
 Cur caulis dicta ibid.
 Cur raphanus dicta 774, 1.
 Marina 775, 1.
 Crispa, felina felinada ibid.
 Lævis 776, 1.
 Sylvestris 776, 2.
 Sylvestris Theophrasti & Dioscorides an eadem 776, 1.
 Sylvestris ηερίμελη ibid.
 Nec est Catonis, nec Theoph. 777, 1.

Cauliflora an Pompejana Plinii ibid.
 Arcina, brutiana, capitata ibid.
 Rapa 777, 2.
 Sylvestris & urbana in quo differunt 795, 2.
 Ne à pulicibus infestetur 794, 2.
 Brassica & rapa inter se mutantur 78, 2.
 Brassicæ radix 24, 2.
 Folia 48, 2.
 Odium cum vite 510, 2. 774, 2.
 Caules quando suaviores 736, 2.
 Genera 761, 2. 763, 1. 755, 1.
 Notæ 775, 1.
 Semen raphanum produci 774, 1.
 Cum vite contrarietas 774, 2.
 Cuma quid ibid.
 Semen 795, 2. 796, 1.
 ΒραθⓄ cur sabina dicta 373, 2.
 Brevia aut præcisa quæ fabri lignarii vocant 514.
 Britannicæ descriptio 675, 2.
 Unde dicta ibid. 676, 1.
 An brunella 677, 1.
 An prunelia ibid.
 An bistorta 676, 1.
 An cochliaria 676, 2.
 An persicaria 676, 1.
 Briza 955, 2.
 An secale 956, 2.
 Bromos 959, 2.
 Unde dicta 957, 1.
 Βρωμωδες & βαρυσομⓄ differunt 593, 1.
 Bruma quando 743, 1. 2.
 Unde dictum 743, 2.
 Brunellæ descriptio 677, 2.
 An Britannica 677, 1.
 Brusci fructus an carpesium 1010, 2.
 Bacca an cubebe 1010, 1. 2.
 Brutha vel bruthus an sabina 374, 2.
 An arbor Paradisi ibid.
 Bruton quid 452, 2.
 Βρυον quid 140, 2. 312, 2.
 Βρυον quid 2. 2. 4. 1. 7. 1. 131. 1. 132. 1. 140. 312. 2. 411. 2. 412. 1. 456. 2. 157. 1. 1159. 1. 2.
 Quot habet significationes 2. 2. 132, 1.

I N D E X.

- Βούβη* & *Φύκη* an idem 411, 2.
 I.
 Quomodo differunt ibid.
Bryon marimum 403, 2. 414, 2.
Bryon in fraxino 189, 2.
Bryon lupinus dicitur 3. I.
Bryon & muscus qualis maxime odoratus 157, I. 2.
 Quomodo differunt 157, I.
Bryonia unde dicta 1187, 2.
 Ejus descriptio & genera ibid.
 Ejus asperagi esui apti ibid.
 An lactis abundantiam facit ibid.
Vitis alba cur dicta ibid.
Bryoniae radix quomodo ab impostoribus colatur 584, I.
 Quomodo servanda 1115, 2.
 Quamdiu durat 1112, 2.
Bubonium aster acticus dictus 822, 2.
Buglossæ descriptio Dioscoridis 839, I.
 Utrum illa boragini an buglossæ conveniat ibid.
 Latifoliæ descriptio 839, 2.
Buglossa veterum est borago ibid.
Buglossa echioides 840, I.
 Vulgaris an lycopsis quarta 839, I.
Bugulæ descriptio 672, 2.
 An symphytum petræum ibid.
Bulbacea omnia an florem & fructum gerant 866, I.
Bulbi quomodo multiplicant 72, I.
 Quomodo grandescunt 34, 2. 36, 2. 860, 2.
 Quomodo caulem producant 53, 2.
 Quomodo flores copiosos proferunt 445, I.
 Quomodo in radicibus multiplicantur ibid.
 Folia 49, 2. 869, 2.
 An sint radices 27, I. 33, I. 2. 34, I. 36, I. 2.
Eliopheri seu lanugeri descriptio 878, I.
Bulbine an muscari 879, I.
Bulbi vomitorii descriptio 879, 2.
 An muscari ibid.
 An narcissus junci foliis ibid.
Bulborum folium 869, 2.
 Caulis ibid.
 Caulis sine foliis est 49, 2.
Bulbus lanigerus unde togæ textuntur 877, 2. 879, I.
- Bulborum radix* 33, 2.
 Differentia 34, I.
 Genera plura & differentia 877, 2. 879, I.
Bulbus cur ὄστρον vel oculus dicitur 36, I.
Bulbocastani descriptio 681, 2.
 Unde dictum ibid.
 An oenanthe ibid.
 An orinthogalon ibid.
Bulimus unde dictus 189, 2.
Buphtalmus an cotula alba 687, I.
 Ejus descriptio & genera ibid.
 An chrysanthemum 834, I.
 Est helleborus ferulaceus ibid.
 Camerarii 834, I.
Bulapathum, hippolapathum, hydrolapathum an idem 801, 2.
Bupleuri descriptio 821, 2.
Bureides est species satyrionis 1171, I.
Butyrum rubrum unde fiat 835, I.
Butumum 17, 2. 18. 454, 2.
 An juncus 18, 2.
 Ejus folia 48, 2.
 Ubi nascitur 462, 2.
 An tribulus palustris 463, I.
 An pseudoiris palustris ibid.
 An sperganium 462, 2.
 Ejus descriptio ibid.
Butumum alterum ibid.
Buxi medulla 23, 2. 531, I.
 Descriptio 232, 2. 223, 2.
 Genera 232, 2.
 Semen an carthegon dictum 232, I.
 Materies qualis 517, 2. 519, I. 2.
 Non decorticata fundum petit 519, I.
 Est perpetuæ naturæ & cariem non sentit 521, 2.
 Varia instrumenta ex illa 232, I.
Buxus est perpetuo folio 124, I. 2.
 Quando fructificat 130, 2.
 Ubi frequens 184, 2.
 Necat apes 232, 2.
 In Asia vix nascitur ibid.
 Ad quæ utilis 534, 2.
 Valida 535, I.
 Asinina 588, 2.
Byssus variat pro ratione folii 246, I.
 Veterum ibid.
- C.
- C** *Acalia an petasites, ejus descriptio* 860, 2.
Cachryn quæ arbores ferant 140, I.
Κάχρυς roboris quid 140, 2.
Καχρύς 127, I. 139, I. 2. 140, I. 558, 2.
Καρνάδος quid 127, I. 140, I.
Cactos & ejus descriptio 613, 2.
 Unde dictus 627, I.
 Ubi nascitur 627, 2. 613, 2.
 Est planta spinosa 628, 2.
 An cinara, aut articocca 629, I.
 Sicilia non est cinara 628, 2.
 An recentioribus cognitus 629, I.
 Ejus caulis pternix dictus cibo est idoneus 613, 2.
Cadmus quando vixit 434, 2.
Capa 17, 2.
 Ejus radix 33, 2. 34, I.
 Ejus folia 49, 2.
 Cur thymus dicta 566, 2.
 Unde dicta 785, I. 786, I.
Κρόμμυον cur dicta 784, 2.
 Cur lachrymas excitat ibid.
 Cur luna augefcente descrecit, senefcente augetur 785, I.
Capam cur non edebant Ægyptii ibid.
Capa quæ dulcior 763, I.
 Sessilis unde dicta ibid.
Asculonia ibid. 785, 2.
Carton 786, I.
Cnidia 785, 2.
Cretensis 767, 2. 785, 2.
Fissilis 785, 2.
Gethyum 767, 2.
Sardia 785, 2.
Setanica 785, 2.
Secilis an gethium 786, 2.
Thamocracia ibid.
Tusculana ibid.
Unio 786, 2.
Capa quomodo melior 762, 2.
 Quomodo magis augmentetur ibid.
 Quomodo oritur ibid.
 Ut grandior fiat 786, I.
 An non capitata detur 786, 2.
 Quæ acrior ibid.
Caparum genera quot Theoph. 785, 2.

I N D E X.

- Genera quot 763, 1. 786, 2.
787, 1.
Notæ ex Theophrasto 785,
1.
Colore differunt 762, 2.
Nuclei *καρπώδεις* 789, 1.
Cepæ & allii ortus dissimilis 762,
2. 763, 2.
Calabassi quid 784, 2.
Calamus aromaticus vulgo di-
ctus 368, 1.
Ubi nascitur 368, 2. 1004, 2.
1005, 1. 2.
Unde dictus 472, 1. 1005, 1.
Quis optimus ibid. 2.
Toxicus 479, 2.
Calamis scribebant olim 472, 2.
Calami aut arundinis usus 479, 2.
Calamus & juncus virides an sint
odorati 1004, 2. 1006, 1.
In Syria odore excellunt
ibid.
Calamus odoratus & aromaticus
an diversus 1005, 2.
Syriacus an aromaticus ibid.
An schoenanthum 1006, 2.
An acorus ibid. 1007, 1.
Erythræus an aromaticus
1007, 1.
Calami aromatici an duo genera
1005, 2.
Calami & junci odor cur facile
perit 1006, 2.
Calami descriptio 1006, 2.
Calomogrosti descriptio 35,
2.
Calamentha an nepita agrestis
Tragi 814, 1.
Calamentha mentastrum, unde
dicta ibid.
Calathus idem quod calix 658,
2.
Calchæ Rhodiorum insulæ mira
fertilitas 913, 2.
Calcitrapa an hypophæstus 632,
2.
Calculi remedium cerasus 207,
2.
Calendula 455, 2.
Unde dicta 891, 1.
An clymenum Dioscorides
891, 2.
An chrysanthemum 834, 2.
An scorpioides 891, 2.
An caltha poetarum 835, 1.
An heliotropium 891, 1.
An adversus rejectionem fan-
guinis utilis 892, 1.
An menses sistat & promoveat
ibid.
- Ex diversis constat partibus
ibid.
Calendulæ descriptio 891, 1.
Calix quid botanicis 67, 1. 391, 2.
647, 1.
Calix florum quid 658, 2.
Calix rosæ quid 647, 1.
Nymphe est dictus ibid.
Calices glandium 155, 1.
Calix five cytinus cæcus 67, 2.
Καλιφάρυγος 307, 1.
Callitricum est adianthum 881,
1.
Calidum omne an purgatorium
1180, 1.
Calor quomodo coagulet 580,
2.
Calor in plantis æquivoce dici-
tur 9. 1.
Caltha an tussilago 822, 1.
An chameleuce ibid.
An chelidonium palustre ibid.
An amellus Virgilio ibid.
Ferraria cur dicta ibid.
Chrysanthemum dicta ibid.
Palustris an aphia ibid.
Poetarum an calendula 835,
1.
Calthæ species 822, 1.
Calva nux quæ dicitur 228, 1.
An avellana ibid.
Calvaria an inter plantas refe-
renda 29, 2.
Calvus mentem Hippocratis non
intellexit 174, 1.
Camera quid 531, 1.
Camerarii error 257, 2.
Cammaram unde dictum 1156,
2.
Camphora cur dicta abrotanum
684, 2.
Cancamum & caucamum diffe-
runt 836, 1.
Cancamum Græcorum an lacca
Arabum 836, 2.
Cancamum est lacca 837, 1.
An gummi anime ibid.
An benzoin ibid.
Canchrys quid 140, 1. 230, 2.
Cancrificari quid 26, 2.
Candiantia pruna quæ 318, 2.
Candibleste animalculum 125,
1.
Candralia 854, 2.
Canella unde dicta 985, 2.
Canella veterum est casia 988,
1.
An pseudo casia ibid.
Canella quando odoris bonita-
tem acquirit 986, 2.
- Canella & cinamomum confun-
dunt juniores Græci 991, 1.
Canella an cinamomum ibid.
Canirobus 266, 2.
Canis fentis 270, 1.
Canna 478, 1.
Cannabis unde dicta 945, 1.
Ejus genera & descriptio
ibid.
Exsiccat semen genitale ibid.
Gallinas ovorum teraces fa-
cit & steriles ibid.
Cannabis sylvestris an alcea 1156,
1.
Cannabis sylvestris descriptio
1155, 2.
Cannabula Virginiana 365, 1.
Cannarus seu paliurus Agatho-
clis an nabca 330, 2.
Cantabrica Plinii an caryophyl-
leus flos 886, 1.
Cantarinus equus 801, 2.
Cantharis 961, 1.
Caphoræ qualitas 580, 2.
Capillus veneris 842, 2.
Capillos firmat adianthum 881,
1.
Capitis ossa fracta quomodo ex-
plarat Hipp. 17, 1.
Capnos fabacea 748, 2.
Capparis 545, 2. 547, 2. 588, 2.
600, 1. 842, 2.
Unde dicta 637, 2. 638, 1.
Capparis fructus cultura non est
melior 120, 2.
An cultura deterior fiat 14,
2. 15, 1.
Descriptio 630, 2. 639, 1.
Cultura & satio 15, 1.
Flos & fructus 638, 2.
Cappares qui meliores 638, 2.
Ex Arabia majores 639, 2.
Capsicum piper unde dictum
1013, 1.
Ejus descriptio 1013, 2.
An filiquastrum Plinii 1013,
1.
Capreolus quid 664, 2.
An viti proprius 6, 2.
Non est viti proprius 7, 1.
Quibus plantis proprius 6, 2.
Caprificatio 113, 2. 114, 1.
Caprificatum pomum quomo-
do dignoscitur 113, 2.
Caprificus quid 115, 1. 122, 2. 143,
1. 540, 2.
Culices quomodo gignat
115, 1.
Non fit ficus 80, 2.
Cur facile putrescit 115, 1.

I N D E X.

- Quomodo germinat 130, 2.
Unde dictus 383, 2.
Ejus materies 530, 2.
Caprifolium unde dictum 1163, 1.
Est periclymenum ibid.
Caput monachi est Dens Leonis 812, 1. 859, 2.
† Carbo sub arthemisia ad epilepsiam valet 1152, 1.
Quando eruendus ibid.
Carbones ex tilia 180, 2.
Carbones qui optimi 539, 2. 540, 2.
Qui deteriores 540, 2.
Quomodo conficiuntur ibid. 973, 1. 972, 2.
♦ Quomodo fumo immunes redduntur ibid.
Qui fumo molesti ibid.
Qui fumo acerbo ibid.
Molles 542, 1.
Carbonum diversorum diversus usus 540, 2.
Flamma quæ acutior vel crassior ibid.
Carbone molli vel duriori qui utuntur 542, 1.
Καρκινθῶσαι quomodo dicunt Græci radices 26, 2.
Κάρδαμον unde dictum 763, 764, 1. 2.
Est nasturtium 765, 1.
Cardamine sisymbrium 690, 1.
Cardamine Adversariorum ibid.
Cardamomum unde advehitur 1004, 2.
Unde dictum 1012, 1.
An cubebe 1010, 1.
Vulgare an Græcorum ibid. 1013, 2.
Vulgare non est Arabum 1013, 2.
Græcorū & Arabum an idem 1013, 1.
Veterum an piper indicum ibid.
An lignum an fructus sit 1012, 2.
Est majus & minus 1014, 1.
Majus an amomum 1017, 1.
Cardamomi descriptio 1013, 1. 1014, 1.
Genera 1013, 2. 1014, 1.
Cardani error 979, 1.
Cardumenum Arabum est Græcorum cardamomum 1013, 1.
Καρδία quid in plantis 8, 2.
In palma quid 109, 2.
In arboribus quid ibid.
Cardiaca an marrubium 574, 2.
An sideritis Herculana ibid.
Cardiaca Muleriana 320, 2.
Folia si contractentur contrahuntur ibid.
Carduncella fenecio dicta 824, 2.
Carduus 547, 2. 882, 2.
Carduus pineus 882, 2. 613, 2.
An chameleon niger Theoph. 1096, 2.
Ejus descriptio 626, 2. 1097, 1.
Ejus lachryma 613, 2.
Carduus arabica spina 315, 1.
Carduus veneris 417, 1.
Fullonius ibid.
Leucographus an leucocantha 606, 2.
Carduus mariæ an silybus Diosc. 607, 1.
Ejus facultates ibid.
Ejus descriptio 606, 2.
Carduus bulbosus an leucantha 608, 1.
Ejus descriptio ibid.
Carduus tomentosus an spina alba Diosc. 609, 1.
Carduus aspinus an onogyris 609, 2.
Carduus benedictus an cnicus sylvestris alter Theophrasti 616, 1.
Carduus benedictus sanguineum succum quando fundit ibid.
Ejus descriptio ibid.
Carduus chrysanthemus 620, 2.
Ejus descriptio ibid.
An scolymus ibid.
Non est scolymus Theophrasti 621, 1.
An scolymus Diosc. ibid.
Carduus romanus an cinara 628, 2. 629, 1.
Non est cactus Siciliae ibid.
Carduus mirabilis 616, 1.
Carduus stellatus 611, 2.
An hippophæstus 632, 2.
Non est tribulus 640, 2.
Non est πολυάκανθῶ 612, 1.
Cardui 620, 2.
Cardui omnes an diurnæ vitæ 606, 2.
Cardui radix peculiare quid habet 612, 2.
Optima cum florescit ibid.
Flos peculiare quid habet ibid.
Cardines ulmei 518, 2. 520, 2.
Quomodo fiant ibid.
Carica quid 382, 2.
Caricæ genera 384, 1.
Caries & putredo differunt 530, 2.
Caries præcavetur cedri oleo 198, 2.
Carina navium ex quibus 533, 2. 535, 1.
Carlina 626, 1.
Alia caulescens, alia ἀνάλλῳ 607, 2.
Utriusque descriptio ibid.
Dodonæi an cnicus sylvestris 615, 1.
Sylvestris an eryngium Archigenis ibid.
Humilis est chameleon albus Mathioli 625, 1.
Ejus descriptio ibid.
Non semper caule caret ibid.
Utriusque descriptio ibid.
Est chameleon niger 627, 1.
Unde dicta 1095, 1.
An ixina ibid.
Carlinae sylvestris Clusii descriptio 617, 1.
Carnæ Deæ ubi sacrificabatur 915, 2.
Caro quid in plantis 81, 2.
Caro plantarum in lignum de generat 9, 2.
Unde fiat 10, 1.
An media inter nervum & venam ibid.
Ejus definitio 9, 2.
Ejus tria genera in plantis 10, 1.
Caro cydoneorum ex quibus cydoneis fiebat 341, 2.
Caroli Clusii sententia de oleæ foliis restituitur 52, 1.
Carota unde dicta 1122, 2. 1121, 1.
Carota an carum 744, 2.
Καρφῶ quid 990, 2. 1010, 2.
Carpinus 122, 2. 367, 2. 368, 2. 536, 1.
Quomodo germinet 130, 2.
Ad quæ utilis 534, 2.
Est valida 535, 1.
Non est ostrys 177, 2.
Non est opulus 183, 1.
Ab acere differt 180, 2.
Ejus descriptio 183, 2.
Ejus materies qualis 517, 2. 519, 2.
Quando cædenda 511, 2. 512, 2.
Carpesium an cubebe 1010, 2.
An phy ibid.
An caryophyllus ibid.